

# Hæstaréttardómar 1948 - Registur

## Útgáfa 3.1 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðum eintökum af dómasafni Hæstaréttar. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið eintak af dómum Hæstaréttar án endurgjalds. Hæstiréttur Íslands stendur ekki fyrir útgáfu þessa skjals né komið að henni með öðrum hætti en lýst er hér að neðan.

Sérstakar þakkir fær Bókasafn Hafnarfjarðar fyrir að gefa flest bindanna til skönnunar og Óli Gneisti Sóleyjarson fyrir sín framlög til verkefnisins. Fjárhagslegir styrktaraðilar fá einnig þakkir fyrir fjárframlög sín.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

### Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

### Höfundaréttur

Samkvæmt 9. gr. núverandi höfundalaga, nr. 73/1972, njóta dómar ekki verndar höfundalaga. Skrifstofa Hæstaréttar hefur tjáð höfundi skjalsins að Hæstiréttur hyggst ekki gera neinar athugasemdir vegna birtingar þessara rafrænu eintakanna í heilu lagi, en hefur hins vegar ekki útilokað að annað efni en dómar gæti notið verndar höfundalaga. Ef ætlunin er að nýta aðra hluta skjalsins en dómana sjálfa er mælt með því að viðkomandi hafi samband við Hæstarétt eftir því sem við á.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

### Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

### Athugasemdir um þessa útgáfu

Í útg. 3.1 var textinn gerður beinni og OCR endurunnið.

Vantar bls. X og fyrr.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval ([svavar@kjarrval.is](mailto:svavar@kjarrval.is))

|                                                                                                                                                     | Dómur           | Bls. |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|------|
| ferð. Ómerking dóms og visun krafna frá héraðs-<br>dómi .....                                                                                       | $\frac{8}{12}$  | 556  |
| 118. Valdstjórnin gegn Ólafi Péturssyni. Ölvun við<br>akstur .....                                                                                  | $1\frac{0}{12}$ | 562  |
| 119. Valdstjórnin gegn Snæbirni Stefánssyni. Fiskveiða-<br>brot .....                                                                               | $1\frac{3}{12}$ | 567  |
| 120. Valdstjórnin gegn Guðmundi Vigfússyni. Fisk-<br>veiðabrot .....                                                                                | $1\frac{5}{12}$ | 570  |
| 121. Réttvisin og valdstjórnin gegn Kristni Danielssyni.<br>Brot gegn bifreiða- og umferðarlögum. Manndráp<br>af gáleysi .....                      | $1\frac{7}{12}$ | 577  |
| 122. Tollstjórinn í Reykjavík f. h. rikissjóðs gegn Ing-<br>ólfi Finnbjörnssyni og gagnsök. Undanþága frá<br>greiðslu tekjuskatts. Sératkvæði ..... | $2\frac{0}{12}$ | 587  |
| 123. Bæjarútgerð Hafnarfjarðar gegn Ólafi Björnssyni.<br>Útivistardómur .....                                                                       | $2\frac{0}{12}$ | 593  |
| 124. Dieseltogarar h/f gegn h/f Ólafi Einarssyni. Úti-<br>vistardómur .....                                                                         | $2\frac{0}{12}$ | 593  |



## II. Nafnaskrá.

### A. Einkamál.

|                                               | Bls.          |
|-----------------------------------------------|---------------|
| Aðalbjörg Sigbjörnsdóttir .....               | 480           |
| Ágúst Bjarnason .....                         | 232           |
| Ágúst Gizurarson .....                        | 418           |
| Ágúst Kr. Guðmundsson .....                   | 474           |
| Akranesskaupstaður .....                      | 336           |
| Akureyrarkaupstaður .....                     | 111           |
| Alþýðuhús Reykjavíkur h/f .....               | 424           |
| Anna Friðriksson .....                        | 100           |
| Arinbjörn Jónsson .....                       | 141           |
| Ármann Jakobsson .....                        | 396           |
| Arnalds, Einar .....                          | 255           |
| Árni Tryggvason .....                         | 276           |
| Ásbjörn Magnússon .....                       | 145           |
| Ásgeir Guðmundsson .....                      | 418           |
| Austurstræti 3 h/f .....                      | 113           |
| Axel Guðmundsson .....                        | 343           |
| Barnaverndarráð Íslands .....                 | 246           |
| Bíðreiðarstjórafélagið Hreyfill .....         | 424           |
| Bjarni Bjarnason .....                        | 421           |
| Bjarni Ö. Jónasson .....                      | 190           |
| Blöndal, Ólafur .....                         | 425           |
| Bogi Brynjólfsson .....                       | 255           |
| Borgarfógetinn í Reykjavík .....              | 428           |
| Borghildur Pétursdóttir .....                 | 151, 428      |
| Byggingarfélagið Smiður h/f .....             | 421           |
| Byggingarsamvinnufélag Reykjavíkur .....      | 428           |
| Bæjarútgerð Hafnarfjarðar .....               | 593           |
| Christensen, Ewald .....                      | 450           |
| Clausen, Herluf .....                         | 362           |
| Dagsbrún, verkamannafélag .....               | 424           |
| Dieseltogarar h/f .....                       | 426, 427, 593 |
| Dráttarbraut Keflavíkur h/f .....             | 131, 232      |
| Eggert Claessen f. h. N. C. Monberg A/S ..... | 115           |
| Egill Sigurðsson .....                        | 396           |

|                                                               | Bls.     |
|---------------------------------------------------------------|----------|
| Einar Eiríksson .....                                         | 100      |
| Eining, verkakvennafélag .....                                | 556      |
| Erlendur Erlendsson .....                                     | 485      |
| Erlendur Jónsson .....                                        | 170      |
| Eymundur Magnússon .....                                      | 552      |
| Fanndal, Gestur .....                                         | 243      |
| Félag blikksmiða í Reykjavík .....                            | 424      |
| Félagið Skjaldborg .....                                      | 424      |
| Félag járníðnaðarmanna í Reykjavík .....                      | 424      |
| Fiskur & Ís h/f .....                                         | 535      |
| Fremri Torfustaðahreppur .....                                | 230      |
| Freyja, þvottakvennafélag .....                               | 424      |
| Friðrik Bertelsen & Co. h/f .....                             | 356      |
| Friðriksson, Anna .....                                       | 100      |
| Friðþjófur G. Johnsen f. h. v/s Havfrugvin .....              | 368      |
| Garðar Þorsteinsson, dánarbú .....                            | 276, 312 |
| Geir h/f .....                                                | 131      |
| Georg Magnússon .....                                         | 155, 276 |
| Gísli Halldórsson .....                                       | 552      |
| Grimur Gíslason .....                                         | 421      |
| Grimur h/f .....                                              | 502      |
| Guðgeir Jónsson .....                                         | 424      |
| Guðjón H. Sæmundsson .....                                    | 122      |
| Guðlaugur Guðmundsson .....                                   | 480      |
| Guðmann, Jón G. ....                                          | 555      |
| Guðmundur Guðmundsson .....                                   | 168      |
| Guðni Þórðarson .....                                         | 111      |
| Guðrún Valdimarsdóttir .....                                  | 481      |
| Gunnar Jóhannsson .....                                       | 426      |
| Gunnar Jósepsen .....                                         | 477      |
| Gunnar Steindórsson .....                                     | 421      |
| Gústaf A. Sveinsson .....                                     | 438      |
| Hafnarsjóður Vestmannaeyja .....                              | 287      |
| Halldór Jónsson .....                                         | 66       |
| Halldór Ingimundur Jónsson .....                              | 145      |
| Hamar h/f .....                                               | 426      |
| Hannes Björnsson .....                                        | 375, 434 |
| Havfrugvin v/s, eigendur og váttryggjendur .....              | 368      |
| Hinrik Jónsson f. h. b/v King Sol G. Y. 338 .....             | 368      |
| Hjálmar Þorsteinsson .....                                    | 299      |
| Hjörleifur Jónsson f. h. ólögráða sonar sins Harðar Ágústs .. | 72       |
| Holm, Jörgen .....                                            | 307      |
| Hreyfill, bifreiðarstjórafélag .....                          | 424      |
| Húsaleigunefnd Reykjavíkur .....                              | 434      |
| Hvítanes s/f .....                                            | 438      |

|                                                                            | Bls.     |
|----------------------------------------------------------------------------|----------|
| Hyllestad, Nic. ....                                                       | 356      |
| Hörður Ágúst Hjörleifsson ....                                             | 72       |
| Iðja, félag verksmiðjufólks ....                                           | 424      |
| Ingólfur Finnbjörnsson ....                                                | 587      |
| Ísafjarðarkaupstaður ....                                                  | 115      |
| Ís & Fiskur h/f ....                                                       | 336      |
| Jóhann Garibaldason ....                                                   | 307      |
| Jóhann Guðjónsson ....                                                     | 170      |
| Jóhann Hákonarson ....                                                     | 299      |
| Jóhanna Lúðviksdóttir ....                                                 | 446      |
| Jóhanna Pálmadóttir ....                                                   | 122      |
| Jóhanna Sigurðardóttir ....                                                | 285      |
| Jóhannes Jóhannsson ....                                                   | 329      |
| Jóhannes Kr. Jóhannesson ....                                              | 485      |
| Jón Björnsson ....                                                         | 477      |
| Jón Guðmundsson ....                                                       | 160      |
| Jón Hjartarson & Co. ....                                                  | 426      |
| Jón Ingimundarson f. h. ófjárráða sonar síns Halldórs Ingi-<br>mundar .... | 145      |
| Jón Axel Pétursson ....                                                    | 424      |
| Jónas Björnsson ....                                                       | 343      |
| Jónas Guðmundsson ....                                                     | 424      |
| Jónína Guðjónsdóttir ....                                                  | 424      |
| Jósef Eggertsson ....                                                      | 141      |
| Július Ingibergsson ....                                                   | 232      |
| Július Þórðarson ....                                                      | 66       |
| Kaupfélag Austfjarða ....                                                  | 190      |
| Kaupfélag verkamanna, Akureyri ....                                        | 556      |
| Kaupfélag verkamanna, Vestmannaeyjum ....                                  | 363      |
| Kennard, Favoretta Walterina ....                                          | 170      |
| King Sol b/v, eigendur og skipshöfn ....                                   | 368      |
| Kjartan Bergmann Guðjónsson ....                                           | 425      |
| Kjartan Sveinsson ....                                                     | 151, 428 |
| Kristín Guðjónsdóttir ....                                                 | 363      |
| Kristín Halldórsdóttir ....                                                | 243      |
| Kristinn Indriðason ....                                                   | 434      |
| Kristján Björnsson ....                                                    | 307      |
| Kristján Kristjánsson, Akureyri ....                                       | 131      |
| Kristján Kristjánsson, Reykjavík ....                                      | 455      |
| Leví, Jón P. ....                                                          | 230      |
| Líndal, Anna ....                                                          | 251      |
| Lögreglustjórinn í Árnessýslu ....                                         | 155      |
| Magnús Andrésson ....                                                      | 65, 455  |
| Magnús Baldvinsson ....                                                    | 170      |
| Magnús Snorrason ....                                                      | 170      |

|                                                 |                        |
|-------------------------------------------------|------------------------|
| Margrét Þorkelsdóttir .....                     | 446                    |
| Matthías Matthíasson .....                      | 474                    |
| Mjólkursamsalan í Reykjavík .....               | 251                    |
| N. C. Monberg A/S .....                         | 115                    |
| Neskaupstaður .....                             | 450                    |
| Niels Guðmundsson .....                         | 538                    |
| Nikulás Steingrímsson .....                     | 62                     |
| Norðdahl, Guðmundur G. ....                     | 339                    |
| Oddur Jónsson .....                             | 434                    |
| Ófeigur Helgason .....                          | 426                    |
| Ólafía Torfason .....                           | 113                    |
| Ólafur Björnsson .....                          | 593                    |
| Ólafur Einarsson h/f .....                      | 593                    |
| Ólafur Jóhannesson .....                        | 329                    |
| Ólafur Jónsson .....                            | 62                     |
| Ólafur Sigurðsson .....                         | 502                    |
| Óskar Ólafsson .....                            | 362                    |
| Pétur Ketilsson .....                           | 438                    |
| Ragna Matthíasdóttir .....                      | 474                    |
| Ragnar Pálsson .....                            | 170                    |
| Rakarasveinafélag Reykjavíkur .....             | 424                    |
| Ríkissjóður .....                               | 72, 115, 131, 255, 587 |
| Rolf Jarl e/s, eigendur og váttryggjendur ..... | 196                    |
| Rósa Halldóra Hansdóttir .....                  | 160                    |
| Rúllu- og hleragerðin h/f .....                 | 427                    |
| Ræsir h/f .....                                 | 342                    |
| Segl h/f .....                                  | 427                    |
| Sesselja Sigmundsdóttir .....                   | 246                    |
| Seyðisfjarðarkaupstaður .....                   | 179                    |
| Shell h/f .....                                 | 179                    |
| Sigurður Helgason .....                         | 168                    |
| Sigurður Ólafsson, dánarbú .....                | 424                    |
| Sigurjón Pétursson .....                        | 538                    |
| Skipaútgerð ríkisins .....                      | 196                    |
| Skjaldborg, félag .....                         | 424                    |
| Smiður, byggingarfélag h/f .....                | 421                    |
| Sókn, starfsstúlknafélag .....                  | 424                    |
| Sólveig Matthíasdóttir .....                    | 474                    |
| Starfsstúlknafélagið Sókn .....                 | 424                    |
| Stefán Jakobsson .....                          | 418                    |
| Steindór Einarsson .....                        | 258                    |
| Steindór Jónsson .....                          | 547                    |
| Steingrímur Matthíasson .....                   | 474                    |
| Sveinafélag húsgagnasmiða í Reykjavík .....     | 424                    |
| Sveinafélag skipasmiða í Reykjavík .....        | 424                    |

|                                                    | Bls.     |
|----------------------------------------------------|----------|
| Sveinn Frímannsson .....                           | 396      |
| Sveinn S. Jónsson .....                            | 160      |
| Sæfell h/f .....                                   | 287      |
| Thorlacius, Helgi .....                            | 258      |
| Tómas M. Guðjónsson .....                          | 535      |
| Torfason, Ólafía .....                             | 113      |
| Trans-Ocean, vöru- og skipamiðlun h/f .....        | 312      |
| Trolle & Rothe h/f f. h. e/s Rolf Jarl .....       | 196      |
| Tryggvi Jóhannesson .....                          | 375, 434 |
| Útgerðarfélag K.E.A. h/f .....                     | 547      |
| Valdimar Þorsteinsson .....                        | 438      |
| Verkakvennafélagið Einingin .....                  | 556      |
| Verkamannafélag Akureyrarkaupstaðar .....          | 556      |
| Verkamannafélagið Dagsbrún .....                   | 424      |
| Vestmannaeyjakaupstaður .....                      | 363      |
| Víglundur Guðmundsson .....                        | 343      |
| Vilhjálmur Jónsson .....                           | 339      |
| Vinnufatagerð Íslands h/f .....                    | 285      |
| Ytri Torfustaðahreppur .....                       | 230      |
| Zoëga, Geir H. ....                                | 170      |
| Þiðrik Baldvinsson .....                           | 170      |
| Þorbjörn Albert Guðmundur Þorbjörnsson .....       | 481      |
| Þórður Gunnarsson .....                            | 555      |
| Þórður Runólfsson .....                            | 342      |
| Þórður Þorgrímsson .....                           | 446      |
| Þorkell Teitsson .....                             | 170      |
| Þórshamar h/f .....                                | 65       |
| Þorsteinn Brandsson .....                          | 446      |
| Þorsteinn Snædal f. h. Jóhönnu Lúðvíksdóttur ..... | 446      |
| Þvottakvennafélagið Freyja .....                   | 424      |

## B. Opinber mál.

|                                 | Bls.    |
|---------------------------------|---------|
| Aðalsteinn Lárusson .....       | 315     |
| Arinbjörn Sigurðsson .....      | 485     |
| Arnbjörn Óskarsson .....        | 224     |
| Ashcroft, John Charles .....    | 399     |
| Baldur Þorgilsson .....         | 1       |
| Baldvin Jónsson .....           | 385     |
| Bertelsen, Bergljót .....       | 385     |
| Bertelsen, Friðrik .....        | 385     |
| Bjarni Sigurjón Jónsson .....   | 88      |
| Einar Bjarni Þórarinnsson ..... | 87, 181 |
| Eli Bæring Einarsson .....      | 90, 94  |
| Evans, Alfred Samuel .....      | 527     |

|                                         | Bls.    |
|-----------------------------------------|---------|
| Eyjólfur Þórarinsson .....              | 322     |
| Fanney Lilja Guðmundsdóttir .....       | 106     |
| Finnbogi Guðmundsson .....              | 349     |
| Foss, Hilmar .....                      | 385     |
| Friðmar Sædal Markússon .....           | 315     |
| Gísli Kristjánsson .....                | 1       |
| Guðjón Guðmundsson .....                | 393     |
| Guðmundur Bjarnason .....               | 412     |
| Guðmundur Svavar Guðmundsson .....      | 106     |
| Guðmundur Vigfússon .....               | 570     |
| Gunnar Gíslason .....                   | 360     |
| Gunnar Guðjónsson .....                 | 402     |
| Haraldur Kjartansson .....              | 215     |
| Haukur Þorsteinsson .....               | 87, 181 |
| Helgi Jónas Þórarinsson .....           | 385     |
| Hentze, Evald .....                     | 70      |
| Hinrik Ragnarsson .....                 | 263     |
| Hörður Lárus Valdimarsson .....         | 263     |
| Höskuldur Guðmundsson .....             | 77      |
| Ingibjörn Eggertsson .....              | 193     |
| Ingimundur Guðmundsson .....            | 175     |
| Jóhann Eyþórsson .....                  | 324     |
| Jóhannes Ólafsson .....                 | 507     |
| Jóhannes Sæmundur Pálsson .....         | 1       |
| Jón Gizurarson .....                    | 507     |
| Jón Jóhannsson .....                    | 440     |
| Jón Björnsson Jónsson .....             | 296     |
| Jón Finnbogi Kjartansson .....          | 278     |
| Jón Rafn Oddsson .....                  | 412     |
| Karp, Max .....                         | 103     |
| Kristbjörn Borgþór Þórarinsson .....    | 207     |
| Kristinn Danielsson .....               | 577     |
| Kristján G. Gíslason .....              | 224     |
| Kristján Jón Magnússon .....            | 409     |
| Lárus Guðmundsson .....                 | 87, 181 |
| Lárus Guðjón Lúðvigsson .....           | 224     |
| Magnús Aðalsteinn Aðalsteinsson .....   | 263     |
| Magnús Tómas Jónasson .....             | 440     |
| Ólafur Gunnar Grímsson .....            | 199     |
| Ólafur Pétursson .....                  | 562     |
| Óskar Lúðvík Grímsson .....             | 199     |
| Óskar Þórir Guðmundsson .....           | 379     |
| Óskar Lárusson .....                    | 349     |
| Pétur Þórhallur Júlíus Gunnarsson ..... | 303     |
| Pétur Magnús Sigurðsson .....           | 204     |

|                                       | Bls. |
|---------------------------------------|------|
| Proppé, Ástráður .....                | 1    |
| Reid, George .....                    | 488  |
| Reinhard Lárusson .....               | 106  |
| Sigurbjörn Eyjólfsson .....           | 163  |
| Sigurður Jónsson .....                | 1    |
| Snorri Jónsson .....                  | 1    |
| Snorri Laxdal Karlsson .....          | 507  |
| Snæbjörn Stefánsson .....             | 567  |
| Stefán Gunnbjörn Egilsson .....       | 289  |
| Sveinbjörn Þórarinn Tímóteusson ..... | 492  |
| Sveinbjörn Þórhallsson .....          | 530  |
| Thorarensen, Eiður .....              | 287  |
| Valtýr Stefán Jónsson .....           | 460  |
| Þórarinn Andrésson Sigurðsson .....   | 263  |
| Þórður Halldórsson .....              | 1    |
| Þorgils Hólmfreð Georgsson .....      | 1    |

### III. Skrá

um lög, reglugerðir, samþykktir o. fl., sem vitnað er til  
í XIX. bindi Hæstaréttardóma.

1793, 19. júlí. Tilskipun um vitnisburð málflutningsmanna. — 439.

1869, 25. júní. Almenn hegningarlög handa Íslandi.

46. gr. — 316.

47. gr. — 316.

48. gr. — 380.

55. gr. — 316, 317.

63. gr. — 317.

101. gr. — 571.

230. gr. — 216, 352.

231. gr. — 289, 316, 317.

257. gr. — 380.

259. gr. — 28.

1878, nr. 3 12. apríl. Lög um skipti á dánarbúum, félagsbúum o. fl.

6. kap. — 153.

63. gr. — 153.

64. gr. — 151, 152, 153, 154, 432.

1894, nr. 2 2. febr. Lög um aukatekjur, dagpeninga og ferðakostnað sýslumanna, bæjarfógeta o. fl.

3. gr. — 256.

1901, nr. 18 13. sept. Lög um manntal í Reykjavík. — 27, 28, 205.

1905, nr. 14 20. okt. Lög um fyrning skulda og annarra kröfuréttinda.

3. gr. — 544, 545.

1914, nr. 56 30. nóv. Siglingalög.

229. gr. — 551.

236. gr. — 548, 551.

1916, nr. 114 25. ágúst. Byggingarsamþykkt fyrir Hafnarfjörð. — 323.

7. gr. — 324.

12. gr. — 322, 324.

15. gr. — 324.

31. gr. — 324.

1919, nr. 41 28. nóv. Lög um landamerki.

3. kafli — 308.



- 1920, nr. 5 18. maí. Lög um bann gegn botnvörpuveiðum. — 104, 400, 490, 528, 569, 571.  
1. gr. — 105, 399, 401, 489, 529, 568, 569, 576.  
3. gr. — 105, 399, 401, 489, 491, 529, 568, 569, 576.  
5. gr. — 529.
- 1921, nr. 27 27. júní. Lög um aukatekjur rikissjóðs.  
48. gr. — 256.
- 1921, nr. 55 27. júní. Lög um skipulag kaupsins og sjávarþorpa.  
12. gr. — 366.
- 1921, nr. 74 27. júní. Lög um tekjuskatt og eignarskatt. — 592.
- 1921, nr. 77 27. júní. Lög um hlutafélög. — 141.  
4. gr. — 138, 139, 140.  
38. gr. — 138, 139, 140.  
42. gr. — 138.
- 1922, nr. 33 19. júní. Lög um rétt til fiskveiða í landhelgi.  
1. gr. — 71, 72.  
13. gr. — 72.
- 1922, nr. 39 19. júní. Lög um lausafjárkaup.  
10. gr. — 537.  
17. gr. — 537.  
26. gr. — 193.  
33. gr. — 359.  
62. gr. — 535, 537.
- 1923, nr. 2 26. marz. Lög um breyting á lögum nr. 74 27. júní 1921, um tekjuskatt og eignarskatt. — 589.
- 1923, nr. 15 20. júní. Vatnalög.  
121. gr. — 174.
- 1923, nr. 20 20. júní. Lög um réttindi og skyldur hjóna. — 152, 153, 433.  
7. kafli — 153.  
47. gr. — 153.
- 1924, nr. 4 11. apríl. Lög um að miða við gullkrónur sektir fyrir landhelgisbrot. — 72, 104, 105, 399, 400, 401, 489, 490, 491, 529, 568, 569, 571, 576.
- 1927, nr. 12 31. maí. Sveitarstjórnarlög. — 230.  
15. gr. — 230.  
41. gr. — 230.
- 1928, nr. 51 7. maí. Lög um nokkrar breytingar til bráðabirgða á hegningarlöggjöfinni og viðauka við hana.  
6. gr. — 216, 265, 316.  
7. gr. — 216, 316.  
8. gr. — 216, 317.
- 1930, nr. 2 7. jan. Lögreglusamþykkt fyrir Reykjavík. — 194, 316, 380, 383, 410, 413, 414, 441, 578.  
VII. kafli — 297.

- 3. gr. — 107.
- 5. gr. — 75.
- 6. gr. — 208.
- 7. gr. — 195, 321, 411.
- 10. gr. — 417.
- 11. gr. — 317.
- 15. gr. — 200.
- 16. gr. — 493.
- 19. gr. — 420.
- 28. gr. — 417, 493.
- 31. gr. — 445.
- 43. gr. — 417.
- 45. gr. — 417.
- 46. gr. — 27, 201, 394, 417, 586.
- 48. gr. — 201.
- 50. gr. — 108, 194, 200.
- 60. gr. — 299.
- 61. gr. — 298, 299.
- 70. gr. — 201.
- 78. gr. — 350.
- 96. gr. — 195, 298, 321, 411, 417, 445, 586.
- 1930, nr. 41 19. maí. Sjómannalög.**
  - 1. gr. — 455.
- 1930, nr. 64 19. maí. Áfengislög.**
  - 6. gr. — 89.
  - 30. gr. — 89.
- 1931, nr. 70 8. sept. Lög um notkun bifreiða.**
  - 5. gr. — 226.
  - 9. gr. — 226.
  - 14. gr. — 226.
  - 15. gr. — 226.
- 1932, nr. 43 23. júní. Lög um barnavernd. — 249.**
  - 1. gr. — 249.
  - 4. gr. — 249.
  - 12. gr. — 249, 250.
  - 21. gr. — 249, 250.
- 1932, nr. 61 23. júní. Lög um lax- og silungsveiði. — 172.**
  - 2. gr. — 174.
- 1933, nr. 93 19. júní. Vixillög.**
  - 49. gr. — 169.
- 1935, nr. 1 7. jan. Lög um meðferð og sölu mjólkur og rjóma.**
  - 15. gr. — 206.
- 1935, nr. 6 9. jan. Lög um tekjuskatt og eignarskatt. — 592.**
  - 7. gr. — 138, 141.

- 1935, nr. 9 22. jan. *Reglugerð um innlenda tollvörugerð*. — 280.  
 5. gr. — 284.  
 8. gr. — 284.
- 1935, nr. 22 15. marz. *Reglugerð um framleiðslu, meðferð og sölu mjólkur og rjóma o. fl.*  
 28. gr. — 205, 206.  
 79. gr. — 206.
- 1935, nr. 33 9. jan. *Áfengislög*. — 79, 91, 95, 194, 316, 350, 360, 410, 413, 461, 563.  
 15. gr. — 28.  
 17. gr. — 93, 96, 99, 195, 321, 354.  
 18. gr. — 195, 321, 354, 411.  
 20. gr. — 461.  
 21. gr. — 226, 362, 417, 460, 461, 473, 567.  
 33. gr. — 28.  
 36. gr. — 503.  
 37. gr. — 93, 99, 195, 321, 354.  
 38. gr. — 195, 321, 354, 411.  
 39. gr. — 362, 417, 461, 473, 567.
- 1935, nr. 112 18. maí. *Lög um hæstarétt*.  
 38. gr. — 62, 66, 375, 435.
- 1936, nr. 7 1. febr. *Lög um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga*.  
 4. gr. — 140.
- 1936, nr. 54 20. júlí. *Reglugerð um kakaó og kakaóvörur*. — 280.
- 1936, nr. 69 23. júní. *Lög um innflutning, sölu og meðferð á skotvopnum o. fl.* — 265.
- 1936, nr. 85 23. júní. *Lög um meðferð einkamála í héraði*. — 243, 308, 451.
- XVII. kafli — 169.  
 5. gr. — 300, 538.  
 12. gr. — 300, 302.  
 34. gr. — 255, 257.  
 44. gr. — 257.  
 68. gr. — 423.  
 70. gr. — 121.  
 71. gr. — 248.  
 80. gr. — 300.  
 81. gr. — 132.  
 82. gr. — 536.  
 108. gr. — 421.  
 109. gr. — 243, 451.  
 110. gr. — 451.  
 111. gr. — 451.

114. gr. — 244, 557.

117. gr. — 343, 434.

120. gr. — 133, 424, 555.

125. gr. — 276, 277.

126. gr. — 439.

128. gr. — 276.

177. gr. — 302.

185. gr. — 231.

186. gr. — 255, 299.

189. gr. — 299.

193. gr. — 312, 454, 557.

195. gr. — 557.

196. gr. — 557.

197. gr. — 558.

208. gr. — 168, 169.

223. gr. — 132, 243, 244, 451, 454.

1936, nr. 105 12. okt. *Reglugerð um innflutning, sölu og meðferð á skotvopnum o. fl.* — 265.

1936, nr. 106 23. júní. *Lög um útsvör.*

8. gr. — 112.

27. gr. — 180.

1937, nr. 45 13. júní. *Lög um bann gegn dragnotaveiði í landhelgi.* — 71.

1937, nr. 46 13. júní. *Lög um samvinnufélög.*

2. gr. — 505.

3. gr. — 503, 506.

5. gr. — 69.

9. gr. — 68, 69.

11. gr. — 69.

15. gr. — 68.

17. gr. — 68, 69.

39. gr. — 505.

1937, nr. 72 24. júní. *Reglugerð um gerð og notkun bifreiða.* — 493.

2. gr. — 501.

7. gr. — 78, 86.

9. gr. — 78, 501.

1938, nr. 62 11. júní. *Lög um bókhald.* — 280.

19. gr. — 284.

1938, nr. 85 11. júní. *Lög um laun hreppstjóra og aukatekjur m. fl.*

10. gr. — 256.

1939, nr. 37 12. júní. *Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til ýmislegra ráðstafana vegna yfirvofandi styrjaldar í Norðurálfi.* — 89, 280, 283.

1939, nr. 60 30. des. *Lög um gjald af innlendum tollvörutegundum.*  
— 280, 284.

7. gr. — 284.

1939, nr. 61 30. des. *Lög um skatt- og útsvarsgreiðslu af stríðs-  
áhættubóknun.* — 587, 589, 590, 591.

1. gr. — 587, 588.

2. gr. — 588.

1940, nr. 19 12. febr. *Almenn hegningarlög.*

6. kafli, — 175, 176, 182, 183, 188, 189, 263, 264, 274, 275, 289.

12. kafli, — 316, 412.

13. kafli, — 412.

14. kafli, — 181, 514.

15. kafli, — 107, 108, 224, 225, 280, 385, 386, 391.

17. kafli, — 27, 184, 280, 325, 328.

18. kafli, — 27, 412 (þar XIX. kafli, sem er misritun).

22. kafli, — 200.

23. kafli, — 79, 164, 176, 208, 291, 295, 380, 403, 412, 441,  
461, 486, 493, 512, 514, 526, 531, 578.

26. kafli, — 27, 91, 95, 182, 184, 194, 216, 265, 316, 350,  
394, 410.

27. kafli, — 280.

2. gr. — 380.

15. gr. — 87.

16. gr. — 87, 188.

20. gr. — 5, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 18, 38, 39, 44, 47, 51, 203,  
265, 274.

21. gr. — 4.

22. gr. — 5, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 18, 39, 44, 57, 182, 199, 380.

62. gr. — 188.

68. gr. — 60, 78, 87, 94 (þar 38. gr., sem er prentvilla), 99,  
189, 195, 203, 223, 263, 274, 284, 289, 290, 322,  
328, 354, 395, 409, 411, 461, 473, 534.

69. gr. — 110, 307, 392.

70. gr. — 199.

71. gr. — 529.

72. gr. — 23, 95, 263.

74. gr. — 23, 379, 383.

75. gr. — 379.

76. gr. — 60, 99, 183, 188, 223, 274, 322.

77. gr. — 23, 60, 93, 99, 188, 195, 214, 274, 284, 298, 307,  
322, 354, 391, 395, 408, 411, 417, 445, 501, 586.

78. gr. — 215, 274, 383.

95. gr. — 298.

108. gr. — 281, 351.

110. gr. — 320.

- 111. gr. — 320.
- 121. gr. — 318.
- 131. gr. — 507, 512, 514.
- 132. gr. — 526.
- 141. gr. — 514.
- 145. gr. — 284.
- 146. gr. — 391.
- 147. gr. — 391.
- 155. gr. — 22, 57, 60, 182, 188, 328, 380.
- 157. gr. — 283.
- 164. gr. — 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 18, 38, 39, 44, 47, 50, 51.
- 165. gr. — 14.
- 169. gr. — 5.
- 194. gr. — 203.
- 215. gr. — 78, 86, 167, 214, 290, 408, 501, 534, 586.
- 217. gr. — 266, 274.
- 218. gr. — 178, 266, 383, 445, 487.
- 219. gr. — 445, 460, 461, 473.
- 233. gr. — 23.
- 235. gr. — 125, 126.
- 244. gr. — 28, 93, 94, 96, 99, 188, 193, 195, 215, 216, 223, 263, 274, 289, 321, 325, 354, 410, 411.
- 245. gr. — 289, 350.
- 247. gr. — 215, 216, 325, 395.
- 248. gr. — 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 18, 38, 39, 44, 47, 50, 51, 55, 380, 393, 395.
- 254. gr. — 28, 93, 96, 99, 274, 354.
- 255. gr. — 95, 193, 349, 409.
- 257. gr. — 265.
- 262. gr. — 284.

1940, nr. 26 12. febr. *Lög um breyting á lögum nr. 45 13. júní 1937, um dragnótaveiði í landhelgi.* — 71.

1940, nr. 59 7. maí. *Lög um breyting á lögum nr. 37 12. júní 1939 um heimild fyrir ríkisstjórnina til ýmiss konar ráðstafana vegna yfirvofandi styrjaldar í Norðurálfi.* — 89.

1940, nr. 121 24. júlí. *Reglugerð fyrir Vestur-Húnavatnssýslu um fjallskil o. fl.*

9. gr. — 231, 232.

13. gr. — 230, 231, 232.

60. gr. — 231.

1940, nr. 159 18. sept. *Reglugerð um sölu og úthlutun nokkurra matvörutegunda.* — 280.

10. gr. — 283.

17. gr. — 283.

- 1940, nr. 164 2. okt. *Reglugerð um sölu og veitingar áfengis, er um ræðir í lögum nr. 33 frá 9. janúar 1935 og lögum nr. 3 frá 4. apríl 1923.* — 350.  
 18. gr. — 354.  
 24. gr. — 354.
- 1941, nr. 5 29. jan. *Bráðabirgðalög um breyting á 88. og 95. gr. almennra hegningarlaga nr. 19 frá 12. febr. 1940.*  
 2. gr. — 298.
- 1941, nr. 13 5. maí. *Lög um viðauka við lög nr. 63 31. des. 1937 um tollheimtu og tolleftrilít.*  
 1. gr. — 515.
- 1941, nr. 23 16. júní. *Bifreiðalög.* — 79, 164, 208, 291, 360, 403, 410, 413, 414, 441, 461, 493, 531, 563, 578.  
 5. gr. — 295, 501.  
 7. gr. — 86, 417.  
 9. gr. — 214, 295.  
 14. gr. — 86, 460, 473.  
 18. gr. — 295.  
 20. gr. — 263, 409, 417.  
 23. gr. — 360, 361, 411, 417, 460, 472, 473, 567.  
 26. gr. — 78, 86, 144, 201, 214, 408, 417, 445, 460, 473, 534, 586.  
 27. gr. — 78, 86, 167, 201, 214, 290, 361, 408, 417, 445, 460, 473, 501, 534, 586.  
 28. gr. — 78, 86, 201, 577.  
 29. gr. — 86, 473.  
 34. gr. — 73, 75, 146, 149, 259.  
 35. gr. — 259.  
 38. gr. — 78, 86, 167, 214, 295, 360, 361, 408, 412, 417, 445, 461, 473, 501, 534, 567, 586.  
 39. gr. — 78, 87, 167, 207, 214, 290, 361, 402, 408, 409, 411, 417, 461, 473, 501, 534, 567, 586.
- 1941, nr. 24 16. júní. *Umferðarlög.* — 79, 164, 208, 291, 360, 403, 413, 441, 461, 493, 531, 578.  
 2. gr. — 78, 86, 167, 214, 417, 445, 501, 530, 586.  
 3. gr. — 295.  
 4. gr. — 78, 86, 214, 295, 362, 408, 417, 445, 460, 473, 501, 530, 586.  
 7. gr. — 144.  
 9. gr. — 86, 146.  
 13. gr. — 445.  
 14. gr. — 78, 167, 214, 295, 362, 408, 417, 445, 461, 473, 501, 530.
- 1941, nr. 112 9. okt. *Lög um lax- og silungsveiði.*  
 2. gr. — 174.

- 1942, nr. 14 15. maí. Lög um lækna ráð.  
2. gr. — 87.  
6. gr. — 262.
- 1942, nr. 20 20. maí. Lög um breyting á lögum nr. 6 9. júní 1935 um tekjuskatt og eignarskatt.  
2. gr. — 138, 141.  
10. gr. — 138, 139.  
15. gr. — 139, 140.
- 1942, nr. 43 30. júní. Lög um breyting á lögum nr. 71 11. júní 1938 um byggingarsamvinnufélög. — 432.
- 1942, nr. 61 4. júlí. Lög um málflytjendur.  
1. gr. — 439.
- 1943, nr. 1 16. jan. Lög um innflutning og gjaldeyrismeðferð.  
2. gr. — 107.  
4. gr. — 391.  
6. gr. — 107, 391.
- 1943, nr. 3 13. febr. Lög um verðlag. — 304.  
9. gr. — 305, 307, 389.
- 1943, nr. 16 26. febr. Lög um orlof.  
3. gr. — 286.  
4. gr. — 285, 286.
- 1943, 11. marz. Tilkynning Viðskiptaráðs til innflytjenda, birt í Lögbirtingablaðinu 13. marz 1943. — 304, 305, 389.
- 1943, nr. 39 7. apríl. Lög um húsaleigu. — 454.  
1. gr. — 113, 114, 246, 335, 454.  
2. gr. — 63, 127, 128, 334.  
4. gr. — 378, 436.  
5. gr. — 435, 437.  
6. gr. — 102, 246.
- 1943, nr. 77 3. apríl. Reglugerð um innflutning og gjaldeyrisverzlun.  
1. gr. — 107.  
5. gr. — 391.  
17. gr. — 107, 391.
- 1943, 6. okt. Auglýsing um verðlagningarreglur. — 389.
- 1943, nr. 99 16. des. Lög um ábyrgð rikissjóðs á tjóni, sem hlýzt af veru herliðs Bandaríkja Norður-Ameríku hér á landi. — 73, 74.
- 1943, nr. 130 2. júní. Reglugerð um breyting á reglugerð um sölu og úthlutun á nokkrum kornvöruhegundum frá 18. sept. 1940. — 280.
- 1944, nr. 33 17. júní. Stjórnarskrá lýðveldisins Íslands.  
29. gr. — 278.  
35. gr. — 338.  
40. gr. — 589.  
67. gr. — 588, 589.



- 1944, 11. okt. Auglýsing um verðlag, birt í Lögbirtingablaði 23. s. m.  
— 304, 305, 306—307.
- 1945, nr. 66 12. apríl. Lög um útsvör.  
4. gr. — 338, 339.  
24. gr. — 179, 180.  
27. gr. — 180.
- 1945, nr. 91 30. nóv. Lög um innflutning og gjaldeyrismeðferð.  
2. gr. — 110.  
7. gr. — 110.
- 1946, nr. 7 16. jan. Reglugerð um innflutning og gjaldeyrismeðferð.  
1. gr. — 110.  
17. gr. — 110.
- 1946, nr. 34 29. apríl. Lög um fræðslu barna.  
13. gr. — 454.  
14. gr. — 453.
- 1946, nr. 44 7. maí. Lög um opinbera aðstoð við byggingar íbúðar-  
húsa í kaupstöðum og kaupsýnum.  
2. kafli — 432.  
20. gr. — 432.
- 1947, nr. 70 5. júní. Lög um fjárhagsráð, innflutningsverzlun og  
verðlagseftirlit. — 322, 323, 324, 391.  
2. gr. — 90.  
12. gr. — 88, 90.  
22. gr. — 88, 389.
- 1947, nr. 75 5. júní. Lög um breyting á lögum nr. 85 11. júní 1938  
um laun hreppstjóra og aukatekjur m. fl.  
2. gr. — 256.
- 1947, nr. 82 31. júlí. Reglugerð um fjárhagsráð, innflutningsverzlun,  
gjaldeyrismeðferð og verðlagseftirlit. — 323.  
11. gr. — 322, 324.  
39. gr. — 324.
- 1947, nr. 121 22. des. Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til að  
innheimta ýmis gjöld 1948 með viðauka.  
1. gr. — 256.
- 1947, nr. 128 29. des. Lög um dýrtiðarráðstafanir. — 588, 590, 591.  
2. kafli — 592.  
14. gr. — 589, 592.
- 1947, nr. 131 23. sept. Reglugerð um sölu og afhendingu benzíns  
og takmörkun á akstri bifreiða. — 89, 90.  
6. gr. — 88, 89, 90.  
15. gr. — 88.
- 1948, nr. 14 8. marz. Lög um ákvörðun fésektu. — 399, 400 (þar nr.  
18, sem er prentvilla), 401, 489, 490, 491, 568, 569 (þar nr. 4,  
sem er prentvilla).

## IV. Efnisskrá.

### A. Atriðisorð efnisskrár.

Ábyrgð.  
Aðför. Sjá fjárnám, fógetagerðir,  
lögtak, útburðargerðir.  
Aðgerðarleysisverkanir.  
Aðild.  
Aðiljaskýrslur.  
Áfengislagabrot.  
Áfrýjun. Sbr. aðild, kærumál,  
málasamlag.  
Áfrýjunarleyfi.  
Ágreiningsatkvæði. Sjá sérat-  
kvæði.  
Ákæra.  
Allsherjarregla.  
Almannahætta.  
Analógía. Sbr. lög, lögskýringar.  
Ásetningur. Sjá saknæmi.  
Atvinnuréttindi.  
Auðgunarbrot.  
Aukatekjulög.  
Áverkar. Sjá líkamsáverkar.  
  
Barnavernd.  
Barnsfaðernismál.  
Bíðreiðar. Bíðreiðalagabrot.  
Björgun. Dráttaraðstoð.  
Blóðrannsókn.  
Borgararéttindi.  
Brenna.  
Byggingarsamvinnufélög.  
  
Dagsektir.  
Dánarbætur.

Dómar og úrskurðir. Sbr. dóm-  
arar.  
Dómarar.  
Dómsgerðir.  
Dómstólar.  
Dómtúlkar og skjalbýðendur.  
Dráttaraðstoð. Sjá björgun.

Eftirgrennslan brota. Sbr. opin-  
ber mál.  
Eiðar og heit.  
Eignarnám.  
Eignarréttur.  
Einkaleyfi. Sjá sérleyfi.  
Embættismenn. Sjá dómarar, lög-  
reglumenn.  
Endurgreiðsla.

Fangar. Fangelsi.  
Fasteignir. Sjá eignarréttur.  
Félög. Sjá hlutafélög, stéttar-  
félög.  
Fiskveiðabrot.  
Fjallskil.  
Fjárhagsráð.  
Fjársvik.  
Fógetamál. Sbr. dómar, lögtak,  
útburðargerðir.  
Forkaupsréttur.  
Frávísun.  
Frelsisvipting.  
Frestir.

*Friðhelgi einkalífs.* Sjá hótun.  
*Frjálsræðisbrot.* Sjá frelsissvipting.

*Gagnsakir.* Sjá málasmalag.  
*Gáleysi.* Sjá saknæmi.  
*Gengi gjaldeyris.* Sjá gjaldeyris-mál.  
*Gerðardómar.*  
*Gjafsókn.* *Gjafvörn.*  
*Gjaldreyrir.* *Gjaldreyrisbrot.*  
*Greiðsla.*  
*Gæzluvarðhald.*

*Hafning máls.*  
*Handtaka.*  
*Heimilisfang.*  
*Heimvísun.* Sjá ómerking.  
*Heitingar.* Sjá hótun.  
*Hilming.* Sjá þjófnaður.  
*Hjón.*  
*Hlutafélag.*  
*Hlutdeild.*  
*Hótun.*  
*Húsaleiga.* *Húsaleigulög.*  
*Húsleit.*

*Iðgjöld.* Sjá skaðabætur.  
*Innheimtulaun.*  
*Innsetning búfjár.*  
*Ítrekun.*  
*Ítök.* Sjá kvaðir.

*Kaup og sala.*  
*Kröfuréttindi.* Sjá ábyrgð, aðgerðarleysisverkanir, greiðsla, húsaleiga, kaup og sala, samningar, skaðabætur, skuldamál.  
*Kvaðir.*  
*Kvikmyndahús.*  
*Kynferðisbrot.*  
*Kærumál.*

*Landhelgisbrot.*  
*Lax- og silungsveiði.*  
*Leiðbeiningarskylda dómara.*  
*Leiga.* Sbr. húsaleiga.

*Leigunám.* Sjá eignarnám.  
*Líkamsáverkar.*  
*Líkur.*  
*Læknar.*  
*Læknaráð.*  
*Lög.* *Lögskýring.*  
*Lögreglumenn.*  
*Lögreglusamþykktir.*  
*Löggræði.*  
*Lögtak.*  
*Lögveð.*

*Málasmalag.*  
*Málflutningsmenn.* Sbr. málflutningur.  
*Málflutningur.*  
*Málshöfðun.* Sbr. ákæra.  
*Málskostnaður.* Sbr. gjafsókn, ómaksbætur.  
*Málsmeðferð.* Sbr. opinber mál.  
*Mannráp.*  
*Mat og skoðun.*  
*Mæðiveikivarnir.* Sjá sauðfjár-sjúkdómar.  
*Nábýli.*  
*Nauðgun.* Sjá kynferðisbrot.  
*Nytjastuldur.*

*Ómaksbætur.*  
*Ómerking.*  
*Ómöguleiki.*  
*Opinber mál.* Sbr. dómara, eftirgrennslan brota, lögreglumenn, mat og skoðun, sönnun, vitni.  
*Orlof.*  
*Óskilafé.*

*Refsingar.*  
*Reikningsskil.*  
*Reklamation.* Sjá aðgerðarleysisverkanir.  
*Res judicata.* Sjá dómara.  
*Réttarfarssæktir og vítur.*  
*Ritlaun.*

*Sakhæfi.*  
*Saknæmi.*  
*Sameign.* Sbr. eignarréttur, hjón.  
*Samningar.*  
*Sáttir.*  
*Sauðffársjúkdómur.*  
*Sektir.*  
*Sératkvæði.*  
*Sérleyfi.*  
*Siglingalög.* Sjá sjómannalög.  
*Sjó- og verzlunardómur.*  
*Sjómannalög.*  
*Sjóveð.*  
*Skaðabætur.*  
*Skattar og gjöld.*  
*Skilorðsbundnir dómur.*  
*Skipaskoðun.*  
*Skipaskaði.*  
*Skipti.*  
*Skipulag bæja.*  
*Skirlífisbrot.* Sjá kynferðisbrot.  
*Skjalafals.*  
*Skjalþýðendur.* Sjá dómtúlkar og skjalþýðendur.  
*Skjöl.* Sjá dómtúlkar og skjalþýðendur, skjalafals, þjófn-aður.  
*Skuldabréf.* Sjá skuldamál.  
*Skuldamál.* Sbr. ábyrgð, björgun, endurgreiðsla, kaup og sala, orlof, samningar.  
*Stéttarfélög.*  
*Stjórnsýsla.*  
*Strok úr fangelsi.*  
*Sveitar- og bæjarstjórnir.* Sjá fjallskil, skipulag bæja.  
*Svipting réttinda.* Sjá atvinnuréttindi, borgararéttindi.  
*Sönnun.* Sönnunarbyrði. Sbr. aðiljaskýrslur, blóðrannsókn, líkur, mat og skoðun, vitni.

*Tilraun.*  
*Tómlætisverkanir.* Sjá aðgerðar-leysisverkanir.  
*Umboð.*  
*Umferðarlög.* Sbr. bifreiðar.  
*Umferðarréttur.*  
*Uppboð.*  
*Upptaka eignar.*  
*Úrskurðir.*  
*Útburðargerðir.* Sbr. húsaleiga.  
*Útivist aðilja.*  
*Útsvör.* Sjá skattar og gjöld.  
*Valdstjórn.*  
*Vangeymsla.* Sjá aðgerðarleysis-verkanir.  
*Varðhald.* Sjá refsingar.  
*Varnarþing.*  
*Vátrygging.*  
*Veð.* Sbr. lögveð, sjóveð.  
*Veði.* Sjá lax- og silungsveiði.  
*Veitingahús.*  
*Verðlagslöggjöf.*  
*Verkalýðsfélög.* Sjá stéttarfélög.  
*Verksamningar.*  
*Vettvangsmál.*  
*Vextir.*  
*Vinnusamningar.*  
*Vitni.* Sbr. sönnun.  
*Víxlar.*  
*Vöruskömmun.*  
*Þjófnaður.*  
*Ærumeiðingar.*  
*Ökuleyfi.* Sjá atvinnuréttindi, bifreiðar.  
*Ölvun.* Sjá áfengislagabrot.  
*Örorka.*

## B. Efnisskrá.

## Ábyrgð.

Bls.

- Herbifreið frá setuliði Bandaríkja Ameríku var hinn 10. marz 1942 ekið á barn, sem hlaut af því nokkur meiðsl. Með því að bifreiðarstjórinn hafði ekki gætt nægrar varkárni, var sá, sem ábyrgð bar á bifreiðinni, sagður fébótaskyldur vegna slyssins, sbr. 1. mgr. 34. gr. laga nr. 23/1941. Ekki var talin ástæða til skiptingar tjónsins samkvæmt 3. mgr. nefndrar greinar, þar sem um tæplega 5 ára gamalt barn var að ræða. Var ríkissjóði dæmt að greiða barninu fullar fébætur samkvæmt lögum nr. 99/1943 ..... 72
- Árekstur varð milli bifreiðarinnar A, sem ekið var austur Skot-húsveg í Reykjavík, og bifreiðarinnar B, sem ekið var suður Frikirkjuveg. Ökumenn beggja bifreiðanna voru taldir hafa ekið ógætilega. Var tjóni af árekstrinum skipt þannig, að A skyldi bera  $\frac{1}{4}$  hluta þess, en B  $\frac{3}{4}$  hluta 141
- Er A ók bifreið sinni fram með opnum dyrum sláturhúss, hljóp 9 ára drengur út um dyrnar, lenti á bifreiðinni og fótbrotnaði. Talið var, að A hefði ekki gætt nægrar varkárni. Auk þess braut hann ákvæði 2. mgr. 9. gr. laga nr. 24/1941 með því að skýra ekki lögreglu frá slysinu, en það leiddi til þess, að rannsókn málsins varð mjög ófullkomin. Varð A að biða halla af skorti á gögnum af þeim sökum, sbr. einnig 1. mgr. 34. gr. laga nr. 23/1941. Hins vegar var talið, að orsök slyssins mætti að nokkru leyti rekja til hegðunar drengsins. Var A dæmt að bæta tjón af slysinu að  $\frac{1}{2}$  hlutum ..... 145
- A bifreiðarstjóri ók mannflutningabifreið, sem var fullskipuð farþegum. Það óhapp vildi til, að annað framhjól bifreiðarinnar féll undan henni, og valt hún á hliðina. Í skaðabótamáli, er einn farþeganna höfðaði gegn B, eiganda bifreiðarinnar, viðurkenndi B fébótaábyrgð sína ..... 258
- A var eigandi húseignarinnar X í Vestmannaeyjum. B, sem átti húsið Y á næstu lóð fyrir sunnan X, fékk leyfi byggingarnefndar Vestmannaeyja til að hækka hús sitt um eina hæð. A taldi hina nýju hæð hússins Y standa sínu húsi fyrir sól og birtu og valda verðyrnun á því. Höfðaði hann mál til greiðslu fébóta á hendur B svo og á hendur bæjarstjórn Vestmannaeyja fyrir hönd bæjarsjóðs, er ábyrgð bæri á gerðum byggingarnefndar, og krafðist þess, að nefndir aðiljar yrðu dæmdir in solidum til greiðslu fébótanna. Með því að leyfið til hækunar hússins Y var í samræmi við skipulagsupprátt kaupstaðarins og fór ekki í bága við byggingarsamþykkt hans og þar sem hækkunin var einnig

- eðlileg hagnýting á eigninni Y, sem A mátti búast við, voru stefndu sýknaðir af kröfum A bæði í héraði og fyrir hæstarétti ..... 363
- Er íbúðarhús nokkurt var í smíðum, hafði tímбри verið hlaðið þannig á skúrþak, að a. m. k. 10 tré voru lögð hvert ofan á annað, röð fram af röð, án nokkurs bindings eða stoða framan við trjáhlaðann. A, 9 ára gamall drengur, sem var að leik, ruddi sér braut út á skúrþakið með því að rífa tjörupappa, sem negldur hafði verið fyrir dyr inni í húsinu, og striga frá glugga, sem vissi út á skúrþakið. Hrundi þá hlaðinn og varð drengnum að bana. Tveir menn, er stóðu fyrir byggingu hússins, taldir bera fjárhagsábyrgð á því, hvernig gengið var frá viðarhlaðanum, og skaðabótaskyldir vegna slyssins. Sökum áðurgreindrar hegðunar drengsins var þeim þó aðeins dæmt að greiða  $\frac{3}{4}$  hluta kostnaðar þess, sem stefnt var út af ..... 418

**Aðför.** Sjá fjárnám, fógetagerðir, lögtak, útburðargerðir.

#### Aðgerðarleysisverkanir.

- A húseigandi í Reykjavík krafðist útburðar á B leigutaka hans vegna vanskila á greiðslu húsaleigu um nokkra mánuði. Í málinu kom það upp, að B hafði um árábil greitt A húsaleigu fyrir marga mánuði í einu eftir á, án þess að séð yrði, að A hefði gert fyrirvara vegna þessa greiðsluháttar. Var ekki sannað, að A hafi skorað á B að breyta þessum greiðsluhætti, fyrr en hann krafðist útburðar í fógetarétti. Þótti B því ekki hafa fyrirgert leigurétti sínum vegna vanskila .... 100
- M hafði sölubúð á leigu í húsi A. Vegna tilrauna A til að fá sölubúðina rýmda og neitunar hans í því sambandi á móttöku leigugreiðslna, hafði M um tíma sent A leigugreiðslur í póstaðvisun. Hinn 1. okt. 1946 keypti B af A hús það, sem sölubúðin var í, og tilkynnti M skriflega um eignarskiptin. M kynnti sér síðar, að eignarheimild B að húsinu var ekki þinglesin. Hélt hann því áfram að senda A leigugreiðslurnar í póstaðvisun. Hinn 22. marz 1947 fékk M tilkynningu frá B um, að eignarheimild hans (B) hefði verið þinglýst. Í bréfi til M hinn 18. apríl 1947 krafðist B þess, að M rýmdi sölubúðina vegna vanskila. Með því að B hafði ekki gert tilraun til að sanna fyrir M fyrr en með tilkynningunni frá 22. marz, að hann ætti rétt til húsaleigunnar, en M hafði sent leigugreiðslur í póstaðvisun, svo sem fyrr segir, þá var leiguréttur M ekki talinn niður fallinn vegna vanskila ..... 251
- Hinn 13. júlí 1943 keypti A af B  $\frac{3}{4}$  hluta húss, sem var í smíðum. Sama dag eða daginn áður hófst múrhúðun á húsinu að

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| fyirlagi B og sameigenda að húsinu. A neitaði að greiða nokkurn hluta múrhúðunarkostnaðarins, m. a. vegna þess, að hann hefði ekki veitt samþykki sitt til verksins. Þar sem A sannaði ekki, að hann hefði haft uppi andmæli eða fyrirvara um greiðslu, þegar hann varð þess vis, að múrhúðun var hafin, voru andmæli hans þegar af þeirri ástæðu ekki tekin til greina .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 339           |
| A átti forkaupsrétt að landspildu úr jörð B. Árið 1946 gerði B kaupsamning við nafngreindan mann um landspilduna, án þess að bjóða A hana áður, en kaup þessi gengu síðar til baka. Árið 1947 var ráðin sala á landspildunni til V, og bauð B þá A forkaupsréttinn. A tjáði sig vilja neyta forkaupsréttarins gegn því, að B greiddi kostnað, er A hafði haft af fyrirhugaðri sölu árið 1946. Ekki greindi A, hver sá kostnaður væri né hversu hár, og ekki gat hann þess, hversu háa fjárhæð hann teldi sér bera að greiða né hvenær hann væri búinn til að inna hana af hendi. Vegna þessa aðgerðarleysis A var B talinn óbundinn af forkaupsréttarákvæðinu, er tilskilinn frestur var liðinn ..... | 343           |
| <b>Aðild.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |               |
| Faðir höfðar skaðabótamál f. h. ólögráða sonar sins .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 72, 145       |
| Hæstaréttarlögmaður sækir eða ver mál fyrir hönd aðilja, sem búsettur er erlendis .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 115, 170, 356 |
| Aðilja stefnt í héraði til réttargæzlu einungis .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 141, 258, 547 |
| A hafði gert samning við nokkra eigendur jarða um veiðirétt í á og síðan framselt B rétt sinn samkvæmt samningnum. Eigendur jarðanna krefjast í dómsmáli, að framsalið verði dæmt ógilt og að réttur samkvæmt samningnum sé niður fallinn. Þeir stefna bæði A og B .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 170           |
| A stefnt fyrir hönd eigenda og vátryggjenda skipsins R og farms þess til greiðslu bjarglauna .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 196           |
| Í máli, er höfðað var gegn Barnaverndarráði Íslands, var Barnaverndarráðinu fyrir hönd rikissjóðs dæmt að greiða gagn-aðiljanum málskostnað fyrir báðum dómum .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 246           |
| Aðili máls kærir ákvörðun héraðsdómara um ritlaun fyrir dómsgerðir og krefst þess, að héraðsdómaranum verði annaðhvort fyrir hönd rikissjóðs eða persónulega dæmt að endurgreiða ofgreidd ritlaun .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 255           |
| Eigendur og skipshöfn skipsins A höfða mál gegn eigendum og vátryggjendum skipsins B til greiðslu bjarglauna .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 368           |
| Við skipti á félagsbúi hjóna (M og K) krafðist A þess að fá afsal fyrir fasteign, er tilheyrði búinu, en þeirri kröfu var hrundið með úrskurði skiptaréttarins. A áfrýjaði úrskurðinum og stefndi M og K svo og skiptaráðanda .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 428           |

- Í fógætadómi Reykjavíkur var kveðinn upp úrskurður á þá leið, að A skyldi borinn út úr íbúðarskála samkvæmt kröfu B. Áður en til framkvæmdar úrskurðarins kom, tók Húsaleigunefnd Reykjavíkur skálann leigunámi samkvæmt 5. gr. laga nr. 39/1943. Gerðist hún síðan meðalgönguaðili í útburðarmálinu og krafðist þess, að fyrrnefndum úrskurði fógætadómsins yrði ekki fullnægt. Var krafa þessi tekin til greina 434
- Formaður skólanefndar N-kaupstaðar krafðist útburðar á A úr húsnæði í barnaskóla kaupstaðarins. Krafan var tekin til greina. A áfrýjaði málinu og stefndi bæjarstjórn kaupstaðarins. Lýsti hún sig réttan varnaraðilja fyrir hæstarétti .. 450

## Aðiljaskýrslur.

## a) Einkamál.

- Leigusali húsnæðis krafðist útburðar á leigutaka vegna óþæginda af ölæðishegðun hans og háreysti í íbúðinni. Leigutakinn synjaði þess, að hann hefði haft í frammi háreysti eða aðra slíka hegðun, en sú staðhæfing hans var afsönnuð með vitnaskýrslum ..... 62
- Hæstaréttarlögmaður rak í héraði mál A á hendur B til greiðslu skuldar samkvæmt samningi við tiltekið samvinnufélag. Hafði skrásetning félagsins ekki verið birt samkvæmt 17. gr. laga nr. 46/1937, en B talinn bera persónulega ábyrgð sem einn af félagsmönnum. Í héraði var krafa A tekin að öllu leyti til greina. B áfrýjaði málinu, en í hæstarétti kom enginn fyrir dóm af hálfu A. Í hæstarétti var af hálfu B lögð fram yfirlýsing A um það, að hæstaréttarlögmaðurinn hafi höfðað málið í héraði án heimildar frá A. Þessi yfirlýsing þótti samt ekki veita næga sönnun fyrir því, að hæstaréttarlögmanninn hafi skort umboð til höfðunar málsins. Var málinu því ekki vísað frá héraðsdómi. Hins vegar var talið felast í yfirlýsingunni, að A teldi sig ekki eiga kröfu þá, er málið fjallaði um, og að hann ætlaði ekki að neyta dómsins til heimtu hennar. Af þeim sökum var B ekki talinn hafa haft nein efni til áfrýjunar, og var málinu því vísað frá hæstarétti ..... 66
- Í skaðabótamáli út af bifreiðarslysi var ekki unnt að afla skýrslu bifreiðarstjórans. Voru aðiljar sammála um að leggja skýrslu eins sjónarvotts til grundvallar um atvik að slysinu 72
- Höfðað var skaðabótamál gegn A bifreiðarstjóra út af slysi, er bifreið hans olli. Í málinu gaf A skýrslu um atvik að slysinu. Með því að hann hafði ekki skýrt lögreglu frá slysinu og þannig brotið gegn ákvæði 2. mgr. 9. gr. laga nr. 24/1941, en það leiddi til þess, að rannsókn varð mjög ófullkomin,



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| pá var hann talinn eiga að bíða halla af skorti á gögnum af þeim sökum .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 145 |
| <b>Skipaviðgerðastöðin</b> A seldi B skip, er gert hafði verið við á stöðinni. B höfðaði síðar mál gegn A til greiðslu skaðabóta vegna leyndra galla á skipinu. Af hálfu A var fullyrt, að gallar þessir hefðu ekki verið á skipinu, þegar það var afhent, en þeirri staðhæfingu var hnekkð með vitnaskýrslum og skoðunargerðum .....                                                                                                                                  | 232 |
| <b>Í</b> kærumáli var þess krafizt, að héraðsdómara yrði dæmd sekt vegna dráttar á afgreiðslu dómsgerða. Í greinargerð til hæstaréttar lýsti héraðsdómarinn því, að með þeim mannafla, sem að vélritun hafi unnið við embætti hans, hafi ekki verið unnt að afgreiða dómsgerðirnar, fyrr en raun varð á, en dómsmálaráðuneytið hafi synjað honum um heimild til að auka starfsliðið. Samkvæmt þessu þótti drátturinn ekki verða metinn héraðsdómaranum til sakar ..... | 255 |
| <b>Skipið</b> A var með bilaða vél undan suðurströnd landsins. Kom þá skipið B því til hjálpar og dró það til hafnar. Í máli B gegn A til greiðslu björgunarlauna héldu fyrirvarsmenn A því fram, að A hefði verið unnt að bjarga sér til hafnar á seglum, en eftir gögnum málsins þótti sú staðhæfing ekki hafa við rök að styðjast .....                                                                                                                             | 368 |
| <b>A</b> skipstjóri höfðaði mál gegn B útgerðarmanni til greiðslu fébóta vegna fyrirvaralausrar uppsagnar á ráðningarsamningi A sem skipstjóra. Ekki hafði verið gerður skriflegur ráðningarsamningur, en B staðhæfði, að A hefði aðeins verið ráðinn til að fara tiltekna ferðir, og hafi hann farið af skipinu, þegar þeim var lokið. Gegn andmælum A þótti B þó ekki hafa fært sönnun á þessa staðhæfingu sína ....                                                 | 455 |
| <b>A</b> taldi B hafa keypt af sér nótabáta með munnlegum kaupsamningi, en síðar riftað kaupunum án heimildar. Höfðaði A mál gegn B til greiðslu kaupverðsins. B mótmælti því hins vegar, að kaup hefðu komizt á, og krafðist sýknu. Í málinu stóð staðhæfing gegn staðhæfingu um það, hvort kaupsamningur hefði verið gerður með aðiljum, og þar sem A gat ekki fært sönnur á mál sitt, var B sýknaður af kröfum hans .....                                           | 477 |
| <b>Í</b> barnsfaðernismáli K gegn M kannaðist M við, að hann hefði haft samfarir við K, en þó ekki síðar en „fyrst í júlí“ árið 1946. Barn K var fætt 10. maí 1947. Vitnaskýrslur gerðu sennilegt, að kunningsskapur M og K hefði staðið lengur fram eftir sumri 1946 en M vildi kannast við. Var M því dæmdur faðir barnsins .....                                                                                                                                    | 481 |
| <b>Skipið</b> A dró strandaðan bát (B) af grunni. Í máli til greiðslu björgunarlauna var því haldið fram af fyrirvarsmönnum                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |     |

B, að báturinn mundi hafa komizt á flot af eigin ramleik, en sú fullyrðing þótti ekki hafa stoð í gögnum málsins .. 547

*b) Opinber mál.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| Sterkar líkur komu fram fyrir því, að S hefði kveikt eða látið kveikja í bát, er hann hafði keypt fyrir kr. 18000.00, en váttryggt fyrir kr. 75000.00. Gegn eindreginni neitun hans þótti sök hans þó ekki sönnuð .....                                                                                                                                                                                                                                              | 1                      |
| J kannaðist við, að hann hefði áformað að brenna váttryggðar vörur, sem hann átti, í því skyni að komast yfir brunabæturnar. Kvað hann S hafa hvatt sig til verknaðar þessa. J hætti við áform sitt af sjálfsdádæm og var því ekki sakfelldur fyrir það. Gegn neitun S þótti ekki sannað, að hann hefði hvatt J til íkveikju .....                                                                                                                                   | 1                      |
| S játaði, að hann hefði hvatt SJ til að kveikja í húsinu nr. 5 við Miðstræti í Reykjavík, og kvað hann SJ hafa fallizt á að framkvæma íkveikjuna. Sök SJ ekki talin sönnuð gegn neitun hans .....                                                                                                                                                                                                                                                                    | 1                      |
| Ýmsar brennur á húsum og vörum í því skyni að svikja váttryggingarfélög, hlutdeild í brennum og fyrirætlanir um brennur sannaðar m. a. með játningu sakborninga .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 1                      |
| SJ hafði tjáð J, að ónafngreindur maður hefði boðið honum fémútu fyrir að kveikja í tilteknu húsi. J lýsti sig fúsan til að framkvæma verkið, en gerði þó ekkert til undirbúnings þess. SJ skýrði svo frá fyrir dómi, að þetta umtal um brennubeiðni hins ónafngreinda manns hefði verið meinengarlaust fleipur. Þótti ekki víst, að SJ hefði ætlað til eða mátt miða við, að J tæki frásögn hans sem hvatningu, er farandi væri eftir .....                         | 1                      |
| S var útgefandi víxils, en J bróðir hans samþykkjandi. Er víxillinn, sem seldur hafði verið banka, féll í gjalddaga, var J fjarverandi. S framlengdi þá víxilinn og skrifaði nafn J á framlengingarvíxilinn. S var síðar ákærður fyrir skjalafals, en hann kvað J hafa falið sér „að sjá um“ víxilinn í fjarveru hans. Studdist þessi frásögn við skýrslu J. Talið var, að S hefði haft heimild J til nafnritunarinnar, og var hann ekki sakfelldur fyrir hana ..... | 1                      |
| Fiskveiðabrot sannað m. a. með játningu hins ákærða skipstjóra .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 70, 103, 399, 527, 567 |
| Bifreiðarstjóri olli bifreiðaslysi með ógætilegum akstri. Samkvæmt framburði vitna lék grunur á, að hann hefði verið með áfengisáhrifum við aksturinn, en gegn neitun hans þótti það ekki sannað .....                                                                                                                                                                                                                                                               | 77                     |
| Vafi þótti á því leika, hvort sakborningur væri sakhæfur. Eftir                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| atvikum mátti þó ætla, m. a. þegar athugaðar voru skýrslur hans fyrir dómi, að refsing á hendur honum gæti borið árangur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 181 |
| <b>Maður</b> , sem staðinn var að þjófnaði, hafði í fórum sínum frakka, sem hann gat enga grein gert fyrir, hvar hann hefði fengið. Þótti ekki sannað, að ákærði hefði tekið frakkann að ófrjálsu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 193 |
| <b>Bifreiðarstjóri</b> , er olli bifreiðarslysi, tjáði sig hafa blindast af sólskini, rétt áður en áreksturinn varð. Var þessi frásögn hans lögð til grundvallar í málinu .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 207 |
| <b>A</b> var sakaður um að hafa stolið borvél, sem horfið hafði af vinnustað hans. Það kom upp, að A hafði veðsett fornsölu einni borvél, en A staðhæfði, að þá borvél hefði hann keypt í verzlun. Sú staðhæfing var þó talin afsönnuð með ýmsum gögnum málsins .....                                                                                                                                                                                                                                                                              | 215 |
| <b>Tveir menn</b> , er stálu varningi úr herskálum, fengu A bifreiðarstjóra til að aka varningnum burt að næturlagi. Þeir kváðust hafa sagt A, að þeir hefðu keypt varning þenna, og sjálfur fullyrti A, að hann hefði ekki vitað, að varningurinn væri stolinn. Þrátt fyrir þetta var talið, að A hefði hlotið að vera ljóst, að um þjófnað var að ræða .....                                                                                                                                                                                     | 263 |
| <b>A bifreiðarstjóri</b> , er valdið hafði bifreiðarslysi með ógætilegum akstri, kvaðst ekki hafa neytt áfengis, áður en slysið varð, en eftir slysið hafi hann drukkið $\frac{1}{2}$ —1 pela af brennivíni á slyssaðnum. Margir farþegar hans töldu sig hafa séð áfengisáhrif á honum við aksturinn. Þótti ekki mark takandi á sögu hans um drykkju eftir áreksturinn .....                                                                                                                                                                       | 460 |
| <b>Þrír löggæzlumenn</b> , er unnu saman að handtöku og fangelsun A, voru sakaðir um að hafa veitt A líkamsáverka. Framburður tveggja löggæzlumannanna reyndist óstöðugur, og þeir voru sannir að því að hafa í prófum málsins leynt atvikum, sem þeir vissu um og máli skiptu. Enginn hinna ákærðu kannaðist við að hafa veitt A líkamsáverkana. Sannað þótti, að A hefði hlotið áverkana af völdum einhvers eða einhverra hinna ákærðu, en gegn neitun þeirra hvers um sig var ekki leitt í ljós, hver eða hverjir þeirra hefðu veitt A áverkana | 507 |
| <b>Bifreiðarstjóri</b> , er olli bifreiðarslysi, kannaðist við, að hann hefði beint athygli sinni frá akstrinum um örlítinn tíma, áður en slysið varð .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 530 |
| <b>Lögreglumenn</b> handtöku A mjög drukkin niður við Reykjavíkurhöfn. Bifreið A var þar skammt frá, og kannaðist A við fyrir lögreglumönnum, að hann hefði ekið bifreið þá skömmu áður. Er A kom fyrir dóm, kvaðst hann ekki muna eftir ferli sínum í umrætt skipti, en þó halda, að annar maður hafi verið í fylgd með honum, sem ef til vill hafi ekið bifreiðinni. Samkvæmt viðurkenningu A fyrir lögreglu-                                                                                                                                    |     |

|                                                                                                 |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| mönnunum og öðrum gögnum var talið sannað, að hann hefði ekið bifreið með áhrifum áfengis ..... | 562 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

**Áfengislagabrot.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|
| <b>Neyzla áfengis í veitingahúsi, þar sem vínveitingar voru ekki leyfðar. Refsing dæmd samkvæmt 17. gr. sbr. 37. gr. laga nr. 33/1935 .....</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>90, 94, 193, 315, 349</b> |
| <b>Manni dæmd refsing fyrir ölvun á almannaþæri samkvæmt 18. gr. sbr. 38. gr. laga nr. 33/1935 og 7. sbr. 96. gr. lögreglu-samþykktar Reykjavíkur nr. 2/1930 .....</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>193, 315, 349, 409</b>    |
| <b>Bifreiðarstjóri átti sök á bifreiðarslysi með ógætilegum akstri. Nokkrar líkur komu fram fyrir því, að hann hefði neytt áfengis, áður en hann lagði af stað í ökuferðina, en gegn neitun hans þótti ekki sannað, að hann hefði ekið með áhrifum áfengis. Var honum því ekki dæmd refsing samkvæmt lögum nr. 33/1935 .....</b>                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>77</b>                    |
| <b>A ók bifreið undir áhrifum áfengis. Var honum dæmd refsing samkvæmt 21. sbr. 39. gr. laga nr. 33/1935. Hann lét það einnig viðgangast, að kona hans, sem líka var undir áhrifum áfengis, ók bifreiðinni. Varðaði það brot hans við 23. sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941 .....</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>360</b>                   |
| <b>A, sem var mjög ölvaður og ekki hafði bifreiðarstjóraréttindi, fór upp í bifreið og reyndi að aka henni af stað. Varðaði þessi verknaður við 1. mgr. 23. gr. laga nr. 23/1941 .....</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>409</b>                   |
| <b>J, sem var ölvaður, tók bifreið í heimildarleysi og ók henni. Varðaði það hann við 21. sbr. 39. gr. laga nr. 33/1935. Meðan á akstri stóð, tók hann G féлага sinn upp í bifreiðina. G, sem ekki hafði réttindi bifreiðarstjóra, tók við akstri um stund, en fékk J aftur stjórn bifreiðarinnar. Ekki þótti sannað, að G hefði verið með áhrifum áfengis, en með því að fela J stjórn bifreiðarinnar af nýju, var hann talinn hafa brotið ákvæði 38. gr. laga nr. 33/1935. Einnig voru þeir J og G með stórkostlega vítaverðum akstri taldir sekir við ýmis ákvæði bifreiðalaga og umferðarlaga .....</b> | <b>412</b>                   |
| <b>A bifreiðarstjóri olli bifreiðarslysi með ógætilegum akstri. Með framburðum vitna og blóðrannsókn þótti sannað, að hann hefði ekið með áhrifum áfengis, enda var ekki tekið mark á þeirri skýrslu hans, að hann hefði neytt áfengisins á slystaðnum, eftir að slysið varð. Var honum dæmd refsing m. a. fyrir brot á ákvæðum 21. gr. laga nr. 33/1935 .....</b>                                                                                                                                                                                                                                          | <b>460</b>                   |
| <b>A var handtekinn af lögreglumönnum mjög drukkinn við Reykjavíkurhöfn. Stóð bifreið hans þar skammt frá. Þótti sannað, að A hefði ekið bifreiðinni ölvaður, og var honum dæmd refsing samkvæmt 21. sbr. 39. gr. laga nr. 33/1935 .....</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>562</b>                   |

## Áfrýjun. Sbr. aðild, kærumál, málasmalag.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Með héraðsdómi var B dæmt að greiða A tiltekna fjárhæð. B áfrýjaði dóminum, en í hæstarétti kom enginn fyrir dóm af hálfu A. Í hæstarétti lagði B fram yfirlýsingu A þess efnis, að hæstaréttarlögmaður sá, sem málið rak í héraði af hálfu A, hafi höfðað málið án heimildar frá A. Þessi yfirlýsing þótti ekki veita næga sönnun fyrir því, að hæstaréttarlögmanninn hafi skort heimild til höfðunar málsins, og var málinu því ekki vísað frá héraðsdómi. Hins vegar var talið felast í yfirlýsingunni, að A teldi sig ekki eiga kröfu þá, er málið fjallaði um, og að hann ætlaði ekki að neyta dómsins til heimtu hennar. Af þeim sökum var B ekki talinn hafa haft nein efni til áfrýjunar, og var málinu því vísað frá hæstarétti ..... | 66  |
| Hæstiréttur frestar opinberu máli til öflunar framhaldsgagna .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 87  |
| Með dómum aukaréttar Reykjavíkur, uppkveðnum 11. marz 1947 og 24. júní s. á., var A dæmd refsing fyrir ýmis þjófnaðarbrot. Báðum málunum var áfrýjað, og voru þau dæmd sama dag í hæstarétti. Málin voru ekki sameinuð, enda voru afbrot þau, sem um var dæmt í síðara málinu, framin eftir að dómur gekk í héraði í fyrra málinu, og hafði fyrri dómurinn því ítrekunaráhrif samkvæmt 255. gr. laga nr. 19/1940 90, .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 94  |
| Í refsímáli gerði ákærvaldið kröfu í héraði um upptöku eigna, en féll frá henni í hæstarétti .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 106 |
| A, leigusali húsnæðis, krafðist útburðar á B, leigutaka, vegna óviðurkvæmilegrar hegðunar. Í héraði var krafa A ekki tekin til greina. A áfrýjaði málinu og lagði fram ný gögn í hæstarétti. Sum þessara gagna vörðudu atvik, sem áttu að hafa gerzt, eftir að úrskurður gekk í héraði. Komu þau gögn ekki til álita í hæstarétti .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 122 |
| Áfrýjað var úrskurði skiptaréttar Reykjavíkur. Skiptaráanda ekki stefnt, sbr. lög nr. 19/1895, en málið engu að síður dæmt í hæstarétti .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 151 |
| Í lögtaksmáli lét fógeti ódæmdar málaskostnaðarkröfur aðilja. Í hæstarétti var ákveðið, að málaskostnaður skuli falla niður bæði í héraði og fyrir hæstarétti .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 230 |
| Í héraði voru tilteknar sóknarástæður sóttar og varðar sérstaklega, sbr. 5. mgr. 71. gr. laga nr. 85/1936, og héraðsdómi áfrýjað til hæstaréttar innan viku frá uppsögu héraðsdóms .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 246 |
| A höfðaði í héraði mál á hendur B til greiðslu skuldar. Með héraðsdómi var krafa A tekin að nokkru leyti til greina. B áfrýjaði málinu. Hæstiréttur komst að þeirri niðurstöðu, að A ætti rétt til allrar þeirrar fjárhæðar, sem stefnt var fyrir í héraði, en með því að héraðsdómi var ekki gagnáfrýjað, varð að láta sitja við niðurstöðu hans .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 285 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |      |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|-----|
| Í hæstarétti var í einkamáli fallið frá tilteknum málsástæðum, sem áfrýjandi hafði haft uppi í héraði .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 329, | 446 |
| A æskti þess fyrir fúgetadómi, að herskáli, sem B átti og bjó í, yrði rýmdur af leigulandi A. Í úrskurði hermdi fúgeti ranglega kröfu A á þá leið, að B verði borinn út úr herskálanum, og kvað upp úrskurð um, að útbuður skyldi fram fara. A krafðist síðan útbuðar samkvæmt úrskurðinum, en eftir það áfrýjaði hann honum til ómerkingar. Þótti áfrýjun ekki geta samrýmzt fyrri aðgerðum hans, og var málinu vísað frá hæstarétti ..... | 375  |     |
| Hæstaréttarlögmaður vittur fyrir drátt á áfrýjun máls .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 375  |     |
| Í kærumáli krafðist varnaraðili í hæstarétti ómerkingar ummæla í greinargerð sóknaraðilja í héraði og sekta á hendur málflytjanda þeirra þar. Þar sem héraðsdómari hafði ekki dæmt kröfu þessa, var henni vísað frá hæstarétti ..                                                                                                                                                                                                           | 421  |     |
| A krafðist þess fyrir fúgetadómi, að B væri borinn út úr leiguhúsnæði í húsi, sem A var eigandi að ásamt fleiri mönnum. Í héraði var kröfu A hrundið. Úrskurði fúgetaréttar var áfrýjað af A og sameigendum hans, C og D .....                                                                                                                                                                                                              | 446  |     |
| Hæstiréttur vítir áfrýjun einkamáls, með því að hún hafi verið algerlega að ófyrirsynju .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 477  |     |
| Einkamálum frestað í hæstarétti samkvæmt lögjöfnun frá 120. gr. laga nr. 85/1936 til öflunar frekari gagna .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 424, | 555 |
| Kærumálum frestað í hæstarétti samkvæmt lögjöfnun frá 2. mgr. 117. gr. laga nr. 85/1936 vegna áfrýjunar aðalmálsins .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 342, | 434 |

### Áfrýjunarleyfi.

#### Áfrýjunarfrestur liðinn.

|                                                                                                                                                                                                                                                                      |               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| a. Leyfi veitt samkvæmt 1. málslíð 2. mgr. 197. gr. laga nr. 85/1936 72, 111, 145, 196, 307, 368, 418, 434, 446, 481, 502,                                                                                                                                           | 547           |
| b. Leyfi veitt samkvæmt 2. málslíð 2. mgr. 197. gr. laga nr. 85/1936 .....                                                                                                                                                                                           | 329, 375, 556 |
| Með úrskurði fúgetadóms var synjað um framgang lögtaksgerðar. Gerðarbeiðandi áfrýjaði málinu að fengnu áfrýjunarleyfi, sem veitt var rúmlega 7 mánuðum eftir uppkvaðningu úrskurðarins. Ákvæði 11. gr. lögtakslaga nr. 29/1885 taka ekki til slíkrar áfrýjunar ..... | 111           |
| Hæstaréttarlögmaður átalinn fyrir drátt á áfrýjun máls. Hafði hann ekki aflað áfrýjunarleyfis, fyrr en liðnir voru 19 mánuðir frá uppsögu dómsúrskurðar þess, er áfrýjað var ....                                                                                    | 375           |

Ágreiningsatkvæði. Sjá sératkvæði.

## Ákæra.

- A og B voru í sama máli ákærðir fyrir brennu og váttryggingar-  
svik. Í málinu kom það upp, að A hafði sagt við B, að ef  
hann ekki þegði um brennuáform þeirra, skyldi hann verða  
myrtur. A var ekki ákærður fyrir þessa hótun samkvæmt  
233. gr. laga nr. 19/1940, og var honum því ekki dæmd refs-  
ing fyrir hana ..... 1
- Í opinberu máli vegna brots á gjaldeyris- og verðlagslöggjöf  
var í héraði gerð krafa á hendur sakbörningum um upp-  
töku eigna. Fyrir hæstarétti hvarf ákæruvaldið frá kröfu  
þessari ..... 106
- Eftir að rannsókn hafði farið fram um meinta galla á geril-  
sneyðingu mjólkur, var mjólkurbússtjóranum tilkynnt, að  
mál væri af valdstjórnarinnar hálfu höfðað gegn honum  
fyrir „brot gegn mjólkurlöggjöfinni“. Með því að hvorki  
var í skipan dómsmálaráðuneytisins né í tilkynningu dóm-  
ara um málshöfðun vitnað til tiltekinna og ákveðinna laga-  
ákvæða, sem ákærði væri saksóttur eftir, þá var hinn  
áfrýjaði dómur ómerktur ..... 204
- Nokkrir menn voru ákærðir fyrir brot gegn „XV. kafla hegning-  
arlaganna nr. 19 12. febrúar 1940, verðlagslöggjöfinni og  
gjaldeyrislöggjöfinni.“ Með því að í skipan dómsmála-  
ráðuneytisins, tilkynningu dómara um málshöfðun eða  
stefnu var ekki vitnað til tiltekinna og ákveðinna laga-  
ákvæða, að því er varðaði ætlað brot gegn verðlags- og  
gjaldeyrislöggjöf, þá var hinn áfrýjaði dómur ómerktur 224, 385
- A, forstjóri sælgætisgerðar, var grunaður um misferli varðandi  
skömmtnarvörur, tollgreiðslu, bókhald o. fl. Eftir að rann-  
sókn hafði fram farið og sök hans þótti sönnuð, hét dóms-  
málaráðherra honum því, að lagt skyldi til við Forseta  
Íslands að fella niður saksókn á hendur honum, ef hann  
greiddi til ríkissjóðs tiltekin gjöld, sem honum voru talin  
til skuldar vegna misferla hans. Féllst A á þessa lausn  
málsins og greiddi gjaldið, enda þótt hann teldi það of-  
reiknað um rúmlega kr. 90 þús. Síðar ákvað nýr dóms-  
málaráðherra að láta dóm ganga í refsímáli á hendur A án  
þess að leysa hann undan skilyrðum þeim, sem honum  
höfðu verið sett um fjárgreiðslu. Refsidóminum var áfrýj-  
að. Hæstiréttur taldi, að dómsmálaráðherra hefði átt um  
tvo kosti að velja, annaðhvort að leggja til við Forseta Ís-  
lands að fella niður saksókn á hendur A eða að leysa hann  
undan nefndum skilyrðum um fjárgreiðslu og láta dóm-  
stóla dæma refsímál á hendur honum og skera úr því, hversu  
mikil gjöld honum bæri að greiða. Með því að hvorug  
þessi leið hafi verið farin, hafi ekki verið heimilt að bera

- málið undir dómstóla á þann hátt, sem gert var. Var héraðsdómur því ómerktur og málinu vísað að svo stöddu frá dómstólum ..... 278
- A var talinn hafa farið inn í ólæsta íbúð manns, að honum fjarverandi, og tekið þar bækur o. fl. Er rannsókn út af þessu var lokið, tilkynnti héraðsdómari A, „að opinbert refsímál verði höfðað gegn honum til refsingar fyrir framangreindar gripdeildir“. Síðar gaf dómari út stefnu á hendur A. Þar er því lýst, að A hafi „gerzt brotlegur við hin almennu refsilög“ og að honum sé stefnt „til sakar að svara og dóm að þola til refsingar og til greiðslu málskostnaðar“. Með því að refsíákvæði voru ekki nánar greind í málshöfðunartilkynningu og stefnu, var hinn áfrýjaði dómur ómerktur ..... 287
- Í opinberu máli á hendur A vegna brots á verðlagsákvæðum var ekki greint í málshöfðunartilkynningu héraðsdómara, að krafa sé gerð til upptöku ólöglegs ágóða. Vegna þessa var ekki talið heimilt að dæma eignarupptöku á hendur A í málinu ..... 303
- Tveir menn höfðu framið margvislegt misferli í sambandi við akstur bifreiðar. Þeir voru ákærðir fyrir brot á áfengislögum nr. 33/1935, bifreiðalögum nr. 23/1941, umferðarlögum nr. 24/1941 og lögreglusamþykkt fyrir Reykjavík nr. 2/1930. Í dómi hæstaréttar er þess getið, að af hálfu ákærvaldsins hafi ekki verið höfðað mál gegn ákærðu fyrir neitt brot, er getur í XII., XIII., XIX. (misritun fyrir XVIII., sbr. 168. gr.) og XXIII. kafla almennra hegningarlaga .. 412
- Bifreið var tekin og notuð í heimildarleysi. Ekki ákært fyrir brot á 259. gr. laga nr. 19/1940, með því að eigandi bifreiðarinnar krafðist þess ekki ..... 412

#### Ailsherjarregla.

- A var umsjónarmaður á danssamkomu. B, sem var einn af samkomugestum, fann að gerðum A með óviðurkvæmilegum orðum. A hóf þá B á loft og varpaði honum út um dyr samkomuhússins, en við það handleggsbrotnaði B. A var dæmd refsing samkvæmt 218. gr. laga nr. 19/1940, en við ákvörðun refsingar tekið tillit til þess, að A átti að gæta reglu á samkomunni og að framkoma B var ekki vítalaus ..... 175
- A, sem var með áhrifum áfengis, tók bifreið í heimildarleysi og ók henni með ofsahraða um götur Reykjavíkur og nágrennis. Með akstri sínum stofnaði hann vísvitandi í hættu lífi og limum lögreglumanna, er gerðu tilraun til að stöðva hann. A var ekki ákærður fyrir brot á ákvæðum 13. kafla laga nr. 19/1940, sbr. 123. gr., en tekið var tillit til þessarar hegð-



|                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----|
| unar hans við ákvörðun refsingar samkvæmt bifreiðalögum og áfengislögum ..... | 412 |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----|

### Almannahætta.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Mörgum sakborningum dæmd refsing fyrir ýmsa brennuglæpi. Vörðuðu sum afbrotin við 1. mgr. 164. gr. laga nr. 19/1940, en önnur við 2. mgr. sömu greinar .....                                                                                                                                                                                                                                                              | 1   |
| Fjórir menn fluttu vörur í smáskúr í Kringlumýri í Reykjavík og yfirtryggðu þær stórlega. Höfðu þeir síðan viðbúnað um að brenna skúrinn og vörurnar, en urðu uppvísir að áforminu, áður en það komst í framkvæmd. Var þeim dæmd refsing fyrir tilraun til fjársvika, en þar sem ekki var talið, að almannahætta myndi hafa stafað af brennu skúrsins, var tilraunin ekki talin varða við 164. gr. laga nr. 19/1940 ..... | 1   |
| Fjórir menn höfðu uppi ráðagerðir og nokkurn viðbúnað um að sökkva bát með riflega váttrygðum vörum í því skyni að svikja váttryggingarfélag um váttryggingarbætur. Var þeim dæmd refsing fyrir tilraun til brots samkvæmt 165. gr. laga nr. 19/1940 og 248. gr. sömu laga .....                                                                                                                                          | 1   |
| A hafði neitað að verða við tilmælum B um að kveikja í íbúðarhúsi. Fékk B síðar annan mann til þess. Ekki þóttu vera fyrir hendi skilyrði til að refsa A samkvæmt 169. gr. laga nr. 19/1940 fyrir að reyna ekki að afstýra brennunni, þar sem hann var á þessum tíma flæktur með B í öðrum brennuáformum og mátti vera uggandi um hag sinn, ef þau yrðu uppvís .....                                                      | 1   |
| Tveir menn, annar þeirra ölvaður, höfðu ekið með ofsahraða um götur Reykjavíkur og þjóðveginn upp í Mosfellssveit. Við ákvörðun refsingar þeirra fyrir brot á bifreiðalögum og áfengislögum var tekið tillit til þess, að þeir höfðu með akstri sínum raskað umferðaröryggi á almannaleiðum, en ekki voru þeir ákærðir fyrir brot á 18. kafla laga nr. 19/1940 .....                                                      | 412 |

### Analógia. Sbr. lög, lögskýring.

|                                                                                                                                |          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Ekki talið heimilt að beita ákvæðum 81. gr. laga nr. 85/1936 samkvæmt lögjöfnun um lögtaksgerðir .....                         | 131      |
| Ákvörðun héraðsdómara um ritlaun fyrir dómssgerðir kærð til hæstaréttar samkvæmt lögjöfnun frá 186. gr. laga nr. 85/1936 ..... | 255      |
| Hæstiréttur frestar kærumálum samkvæmt lögjöfnun frá 2. mgr. 117. gr. laga nr. 85/1936 .....                                   | 342, 434 |
| Máli frestað í hæstarétti samkvæmt lögjöfnun frá 120. gr. laga nr. 85/1936 .....                                               | 424, 555 |

### Ásetningur. Sjá saknæmi.

## Atvinnuréttindi.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Bifreiðarstjóri, sem með stórlega gálausum akstri varð valdur að banaslysi, sviptur ökuleyfi ævilangt samkvæmt 39. gr. laga nr. 23/1941 og 68. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                                                                                                             | 77       |
| Bifreiðarstjóri, sem olli banaslysi með stórlega gálausum akstri, sviptur ökuleyfi ævilangt samkvæmt 39. gr. laga nr. 23/1941 .....                                                                                                                                                                                                                   | 163, 577 |
| Tveir bifreiðarstjórar, sem samsekir urðu um nauðgun á stúlku, er var farþegi í bifreið þeirra, ekki taldir verðir þess að hafa bifreiðarstjóraréttindi og sviptir ökuleyfi ævilangt samkvæmt 68. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                                                          | 199      |
| Bifreiðarstjóri, sem með gálausum akstri hafði orðið samvaldur að banaslysi, sviptur ökuleyfi 3 ár samkvæmt 39. gr. laga nr. 23/1941 .....                                                                                                                                                                                                            | 207      |
| Barnaverndarráð Íslands svipti A réttindum til að veita barnaheimili forstöðu. Úrskurður Barnaverndarráðsins var dæmdur ógildur í hæstarétti sökum gallaðrar meðferðar málsins fyrir Barnaverndarráði .....                                                                                                                                           | - 246    |
| Fjórir menn, sem refsingu hlutu fyrir þjófnað, sviptir ökuréttindum ævilangt samkvæmt 68. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 20. gr. laga nr. 23/1941 .....                                                                                                                                                                                                   | 263      |
| Bifreiðarstjóri, sem með gálausum akstri varð valdur að banaslysi, sviptur ökuleyfi ævilangt samkvæmt 68. gr. laga nr. 19/1940 og 39. gr. laga nr. 23/1941 .....                                                                                                                                                                                      | 289, 530 |
| Bifreiðarstjóri, er ók bifreið ölvaður og leyfði einnig öðrum ölvuðum manni að aka bifreiðinni, sviptur ökuleyfi 6 mánuði samkvæmt 39. gr. laga nr. 23/1941 .....                                                                                                                                                                                     | 360      |
| Bifreiðarstjóri, er varð valdur að banaslysi með gáleysi, sviptur ökuleyfi 3 ár samkvæmt 39. gr. laga nr. 23/1941 .....                                                                                                                                                                                                                               | 402      |
| A, sem margsinnis hafði hlotið sekt fyrir ölvun á almannafæri og tvisvar verið dæmd refsing fyrir þjófnað, reyndi ölvaður að setja vél bifreiðar í gang. Einnig stal hann munum úr bifreiðinni. Var hann sviptur ævilangt heimild til að öðlast réttindi bifreiðarstjóra samkvæmt 68. gr. laga nr. 19/1940 og 39. sbr. 20. gr. laga nr. 23/1941 ..... | 409      |
| Tveir menn, annar ölvaður, tóku bifreið í heimildarleysi og óku henni til skiptis með ofsahraða um götur Reykjavíkur og nágrennis. M. a. stofnuðu þeir í hættu lífi og limum lögreglumanna, sem reyndu að stöðva bifreiðina. Var annar, sem hafði ökuleyfi, sviptur því ævilangt, en hinn sviptur ævilangt rétti til að öðlast ökuleyfi .....         | 412      |
| Bifreiðarstjóri, sem ók með áhrifum áfengis, varð valdur að meiðslum margra manna með gálausum akstri. Hann var sviptur ökuleyfi ævilangt samkvæmt 39. gr. laga nr. 23/1941, 21. gr. laga nr. 33/1935 og 68. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                                               | 460      |

|                                                                                                                                       |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Bifreiðarstjóri, er varð valdur að banaslysi með gálausum akstri, sviptur ökuleyfi 9 mánuði samkvæmt 39. gr. laga nr. 23/1941 .....   | 492 |
| Bifreiðarstjóri, er ók bifreið ölvaður, sviptur ökuleyfi 4 mánuði samkvæmt 39. gr. laga nr. 23/1941 og 21. gr. laga nr. 33/1935 ..... | 562 |

### Auðgunarbrot. Sjá fjársvik, þjófnaður.

#### Aukatekjulög.

|                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------|-----|
| Dæmt í kærumáli, hvernig ákveða skuli ritlaun fyrir dómsgerðir | 255 |
|----------------------------------------------------------------|-----|

### Áverkar. Sjá líkamsáverkar.

#### Barnavernd.

|                                                                                                                                                                                                                                                                         |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Með úrskurði Barnaverndarráðs Íslands var A svipt rétti til að veita barnaheimili forstöðu. Hæstiréttur dæmdi úrskurðinn ógildan, með því að A hafði ekki fengið fullnægjandi aðstöðu til að skýra mál sitt fyrir Barnaverndarráði, áður en það felldi úrskurðinn ..... | 246 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

#### Barnsfaðernismál.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| K kenndi M barn sitt, er hún ól 10. maí 1947. Var barnið fullburða, er það fæddist. M synjaði faðernis, en blóðrannsókn útilokaði hann ekki frá faðerni. Aðiljar voru sammála um, að þau hefðu haft samfarir sumarið 1946. Taldi K síðustu samfarir þeirra hafa gerzt síðast í september það ár, en M kvað síðustu samfarir hafa átt sér stað fyrst í júlí 1946. Vitna-skýrslur bentu hins vegar til, að kunningsskapur aðilja hafi staðið lengur fram eftir sumri 1946 en M vildi kannast við. Í héraði var M dæmdur faðir barnsins, og staðfesti hæstiréttur þann dóm ..... | 481 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

### Bifreiðar. Bifreiðalagabrot.

#### a) Einkamál.

Árið 1942 var amerískri herbifreið ekið aftur á bak upp Klapparstíg í Reykjavík. Varð þá A, drengur á 5. ári, undir bifreiðinni og hlaut meiðsli á fæti. Ríkissjóður var síðar krafinn bóta samkvæmt lögum nr. 99/1943. Skýrslu bifreiðarstjórans var ekki unnt að afla, en einn sjónarvottur var að slysinu, og voru aðiljar sammála um að leggja til grundvallar skýrslu hans um atvik að slysinu. Talið var, að bifreiðarstjórinn hafi ekki gætt nægrrar varúðar, þar sem honum hafi verið eða átt að vera kunnugt, að smábörn væru í nánd við bifreiðina. Ekki þótti ástæða til skiptingar tjónsins, þar sem um

- tæplega 5 ára gamalt barn var að tefla. Voru A því dæmdar fullar bætur (sjúkrakostnaður, fataskemmdir, húshjálp og þjáningarbætur) ..... 72
- A** ók bifreið sinni yfir Tjarnarbrúna í Reykjavík austur Skothúsveg. Á sama tíma ók B bifreið sinni suður Frikirkjuveg. A ók áfram yfir gatnamót Skothúsveg og Frikirkjuveg, og B ók einnig inn á gatnamótin, en sveigði til vinstri upp í Skothúsveg og rakst þá á vinstri hlið bifreiðar A. B átti að visu umferðarréttinn, en talið var, að A hafi komið fyrr að gatnamótunum. Þegar þess var gætt, að árekstrarstaðurinn var fyrir austan gatnamótin og að B hafði ekki veitt bifreið A athygli, fyrr en rétt áður en áreksturinn varð, þá þótti B eiga meiri sök á slysinu. Í skaðabótamáli A á hendur B vegna spjalla á bifreið A var sök skipt þannig, að B bæri ábyrgð á tjóni að  $\frac{2}{3}$ , en A að  $\frac{1}{3}$  hluta ..... 141
- Er** A ók bifreið sinni fram með opnum dyrum sláturhúss og fram hjá bifreið, sem stóð þar kyrr milli dyra, hljóp B, 9 ára gamall drengur, út um dyrnar, lenti á bifreiðinni og fót-brotnaði. Í skaðabótamáli B á hendur A var talið, að A hefði ekki sýnt næga varkárni, eins og á stóð. Hann hafði ekki heldur skýrt lögreglu frá slysinu, sbr. 9. gr. laga nr. 24/1941, og varð því að biða halla af skorti á sönnunargögnum af þeim sökum, sbr. og 1. mgr. 34. gr. laga nr. 23/1941. Var A samkvæmt þessu dæmt að bæta tjón af slysinu að  $\frac{2}{3}$  hlutum (sjúkrakostnað, fataskemmdir, húshjálp, bætur fyrir missta sumaravinnu og barnaskólavist, þjáningarbætur) .. 145
- Er** farþegabifreið var í akstri, féll hægra framhjól undan henni. Rann bifreiðin þá út af veginum og valt á hliðina. Farþegi, A, sem hlaut nokkur meiðsl, krafðist bóta af eiganda bifreiðarinnar. Eigandinn viðurkenndi bótaábyrgð, og voru A dæmdar bætur fyrir sjúkrakostnað, fataskemmdir, lýti og þjáningar. Hins vegar ekki talið sannað, að örorka vegna tiltekins sjúkdóms A ætti rót sína að rekja til slyssins .... 258

*b) Opinber mál.*

- A** bifreiðarstjóri tók að sér að aka mörgu fólki seinni hluta nætur á vörubifreið sinni frá Hofsósi til Haganesvíkur. Flest fólkið var í timburskýli á palli bifreiðarinnar, en ekki var skýlið þannig gert né fest, sem lög mæla. Farþegar voru flestir ölvaðir og sumir svo ofsafengnir, að til áfloga kom milli þeirra í bifreiðarskýlinu. Skammt frá Hofsósi ók A út af veginum og yfir skurð eða ræsi í því skyni að komast fram úr bifreið, sem ók á undan honum á veginum. Er bifreiðin fór yfir ræsið, kastaðist hún til, og féll þá einn farþeganna úr skýlinu til jarðar. Hlaut hann meiðsl, sem leiddu

- til dauða hans skömmu síðar. Ekki þótti sannað, að A hefði verið með áhrifum áfengis. Hins vegar var talið, að hann hefði með stórkostlega gálausum akstri sýnt fullkomið ábyrgðarleysi sem bifreiðarstjóri. Var honum dæmt varðhald 5 mánuði samkvæmt 215. gr. laga nr. 19/1940 svo og ákvæðum bifreiðalaga, umferðarlaga og reglug. nr. 72/1937. Hann var og sviptur ökuleyfi ævilangt ..... 77
- Atvinnubilstjóri á fólksflutningabifreið sætir 600 króna sekt fyrir brot á ákvæðum 6. gr. reglug. nr. 131/1947 um bann við ónauðsynlegum akstri leigubifreiða til mannflutninga að næturlagi, enda var ákvæðið talið hafa stoð í 5. tölulið 12. gr. laga nr. 70/1947 ..... 88
- A ók bifreið sinni austur Skúlagötu í Reykjavík. Við gatnamót Vatnssstígs og Skúlagötu varð 3 ára gamall drengur fyrir bifreiðinni og beið þegar bana. A var vel fyrir kallaður, ók hægt og bifreið hans var í góðu lagi. Hins vegar varð hann ekki drengsins var, fyrr en á síðasta augnabliki, áður en áreksturinn gerðist. Var A talinn hafa sýnt af sér stórkostlegt gáleysi og honum dæmt 5 mánaða varðhald samkvæmt 215. gr. laga nr. 19/1940 svo og ákvæðum bifreiðalaga og umferðarlaga. Einnig var hann sviptur ökuleyfi ævilangt .. 163
- Tveir bifreiðarstjórar í Reykjavík, sem höfðu mannflutninga að atvinnu, voru staddir hjá bifreiðastöð sinni. Kom þá þangað stúlka, sem þeir buðu upp í bil annars þeirra og óku síðan af stað með hana. Nefndi stúlkan heimilisfang sitt, en í stað þess að aka henni heim til sín, fluttu þeir hana á afvikinn stað utan við bæinn og vörnuðu henni með valdi að komast út úr bílnum á leiðinni. Eftir það nauðgaði annar þeirra stúlkunni, en hinn gerði tilraun til þess. Skildu þeir stúlkuna síðan eftir úti á viðavangi illa til reika. Fyrir afbrotið hlutu þeir hvor um sig 3 ára fangelsi. Þeir voru og sviptir ökuleyfi ævilangt ..... 199
- A ók vörubifreið austur Hverfisgötu í Reykjavík. Hann var vel fyrir kallaður og ók fremur hægt. Er hann ók yfir gatnamót Rauðarárstígs, kveðst hann hafa blindast af sólskini, en þegar hann sá aftur á götuna, var maður á reiðhjóli við framenda bifreiðarinnar. Rakst bifreiðin á manninn, sem hlaut svo mikil lemskur, að hann andaðist sama dag. A var talinn hafa sýnt aðgæzluskort með því að veita manninum ekki fyrr athygli, auk þess sem honum bar að stöðva bifreið sína þegar í stað, er hann blindaðist af sólskini. Var A sagður samvaldur að dauða mannsins og honum dæmt varðhald 60 daga fyrir brot gegn 215. gr. laga nr. 19/1940 svo og ákvæðum bifreiðalaga og umferðarlaga. Hann var einnig sviptur ökuleyfi 3 ár ..... 207

- Fjórir menn, sem sekir höfðu gerzt um margvislega þjófnaði, voru allir sviptir réttindum bifreiðarstjóra ævilangt samkvæmt 68. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 20. gr. laga nr. 23/1941 ..... 263
- Er A ók vörubifreið sinni norður Laufásveg í Reykjavík, varð 2 ára gamall drengur fyrir bifreiðinni og beið þegar bana. A var vel fyrir kallaður og ók hægt, en bifreið hans var óhæf til aksturs, m. a. voru hemlar hennar í ólagi. Barnið hafði hrasað af gangstéttinni í veg fyrir bifreiðina. A hafði séð barnið á gangstéttinni, en ekki gætt þess að haga akstri sínum í samræmi við aðstæður, sérstaklega þegar þess er gætt, að bifreiðin varð ekki stöðvuð í skjótu bragði. A talinn samvaldur að banaslysinu og sekur við 215. gr. laga nr. 19/1940 svo og bifreiðalög og umferðarlög. Refsing ákveðin 3500 kr. sekt til ríkissjóðs. A var einnig sviptur ökuleyfi ævilangt ..... 289
- Hjónin M og K óku í bíl sínum frá Reykjavík á leið til Hafnarfjarðar. Voru þau bæði undir áhrifum áfengis. Ísing var á veginum, en bíllinn keðjulaus. K var fyrst við stýri, en er suður í Fossvog kom, valt bifreiðin út af veginum og skemmdist. Fékk M þá bifreið, sem bar þar að, til að draga bifreið sína upp á veginn og alla leið til Hafnarfjarðar. Sat M sjálfur við stýri bifreiðar sinnar, meðan hún var dregin þessa leið. Þessi akstur M talinn varða við 21. sbr. 39. gr. laga nr. 33/1935, 23. og 27. gr. sbr. 38. og 39. gr. laga nr. 23/1941 og 4. sbr. 14. gr. laga nr. 24/1941. Þar sem M, sem var eigandi og umráðamaður bifreiðarinnar, lét það viðgangast, að K ók bifreiðinni, eins og áður segir, þá varðaði það hann við 23. sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941. Refsing M ákveðin varðhald 10 daga. Hann var og sviptur ökuleyfi 6 mánuði. K var ekki ákærð í málinu ..... 360
- A ók vörubifreið niður Laugaveg í Reykjavík. Óslitin bifreiðaröð ók á undan honum og eftir. Móts við húsið nr. 84 varð tveggja ára barn fyrir bifreið hans, og hlaut það bana af árekstrinum. A ók meðfram syðri gangstétt götunnar, en barnið hafði komið hlaupandi frá nyrðri gangstétt í veg fyrir bílinn. A kvaðst ekki hafa orðið barnsins var, fyrr en slysið gerðist, og var það talið honum til óaðgæzlu. Var A dæmd refsing eftir 215. gr. laga nr. 19/1940 svo og bifreiðalögum og umferðarlögum. Refsing ákveðin 3000 kr. sekt. Einnig var A sviptur ökuleyfi 3 ár ..... 402
- Maður, sem ekki hafði bifreiðarstjóraréttindi, fór ölvaður og í heimildarleysi inn í bifreið annars manns og reyndi að aka henni að stað. Er að honum var komið, fór hann burt, en stal um leið hlutum úr bifreiðinni. Auk þjófnaðar- og ölvunar-

- brots var hann talinn sekur við 1. mgr. 23. gr. laga nr. 23/1941. Svo var hann og samkvæmt 39. gr. sbr. 20. gr. laga nr. 23/1941 og 68. gr. laga nr. 19/1940 sviptur ævilangt rétti til að öðlast réttindi bifreiðarstjóra ..... 409
- J, sem hafði bifreiðarstjóraréttindi, tók að nóttu til bifreið í heimildarleysi á götu í Reykjavík. Hann tók kunningja sinn G, sem ekki hafði ökuleyfi, upp í bifreiðina. J hafði áður um kvöldið setið að vındrykkju heima hjá G og var orðinn ölvaður, en ekki þótti sannað, að G hefði neytt vins. Óku þeir félagar upp úr bænum. Sátu lögreglumenn fyrir þeim við Elliðaárnar, en tókst ekki að stöðva þá. Eltu lögreglumenn þá féлага austur Þingvallaveg, en misstu af þeim, enda óku þeir með ofsahraða. Voru þeir J og G til skiptis við stýri bifreiðar sinnar, en þó J oftari. Þeir sneru síðan aftur til Reykjavíkur. Reyndu lögreglumenn á tveimur stöðum að stöðva þá og stóðu á miðjum þjóðvegnum, en þeir félagar óku áfram með feikna hraða, og gátu lögreglumennirnir með naumindum forðað sér frá því að verða undir bifreið þeirra. Lögreglumennirnir veittu þeim eftirför og óku með meira en 100 km hraða miðað við klst., en misstu þá samt úr auglýn. Héldu þeir félagar þessum hraða til Reykjavíkur, en gengu af bifreiðinni í Eskihlíð. Þeir J og G voru ákærðir fyrir brot á áfengislögum, bifreiðalögum og umferðarlögum, en ekki fyrir neitt brot, er getur í 12., 13., 18. og 23. kafla almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Var þeim dæmd refsing fyrir brot á ýmsum ákvæðum laga þeirra, sem þeir voru ákærðir eftir. Við ákvörðun refsingar var tekið tillit til, að þeir höfðu með akstri sínum raskað umferðaröryggi á almannaleiðum svo og að J hafði visvitandi stofnað lífi og limum lögreglumanna í hættu. Refsing J ákveðin fangelsi 7 mánuði, og refsing G fangelsi 5 mánuði. Þá var og J sviptur ökuleyfi ævilangt og G sviptur ævilangt rétti til að öðlast ökuskírteini bifreiðarstjóra ..... 412
- A ók vörubifreið austur Skúlagötu í Reykjavík. Hann ók fram á mann, sem ók hjólbörum á undan sér austur eftir götunni og gekk sem næst á miðri götu. A sveigði þá út á hægri helling vegarins til þess að komast fram hjá manni þessum, en rakst þá á mann, sem kom á bifhjóli austan götuna. Hlaut sá maður allmikil meiðsli, m. a. brot á þvertindum hryggjarliða. Var A ekki talinn hafa sýnt næga aðgæzlu, en sá, sem fyrir meiðslum varð, einnig talinn hafa átt nokkra sök á slysinu. A dæmd refsing eftir ákvæðum 219. gr. laga nr. 19/1940 svo og ákvæðum bifreiðalaga og umferðarlaga. Refsing ákveðin 1000 kr. Hann var ekki sviptur ökuleyfi ..... 440

**A** var bifreiðarstjóri á vöru- og fólksflutningabifreið. Hann tók að sér um nótt að flytja margt fólk af dansskemmtun, sem haldin var að Reistará í Arnarneshreppi. Hann ók suður þjóðveginn, en á móti honum kom lítil fólksflutningabifreið, er B ók. Varð árekstur milli þeirra, og hlutu nokkrir menn í báðum bifreiðunum meiðsli. Það sannaðist með vitnaframburðum og blóðrannsókn, að A var allmikið undir áhrifum áfengis, enda var ekkert mark tekið á sögu hans um, að hann hefði drukkið um hálfa flösku af ákaviti, þegar eftir að áreksturinn varð. Þá sannaðist það og, að A hafði ekið óhæfilega hratt og gálauslega, þrátt fyrir aðvaranir farþega. Þjóðvegurinn var aðeins 5 metra breiður, þar sem áreksturinn varð, og hafði B ekið fram hjá útskoti, sem var á veginum 10 metrum fyrir sunnan árekstrarstaðinn. Með því að B beið ekki á útskotinu, var hann talinn eiga nokkra sök á slysinu. A var dæmd refsing eftir 219. gr. laga nr. 19/1940 svo og ákvæðum bifreiðalaga, umferðarlaga og áfengislaga. Refsing ákveðin varðhald 40 daga. Svo var hann og sviptur ökuleyfi ævilangt .....

460

**A** ók fólksbifreið niður Laugaveg í Reykjavík. Óslitin bifreiðaröð var á undan honum og eftir. Fyrir vestan Frakkastig varð barn á 3. ári fyrir bifreið hans og beið bana af. A hafði ekki séð til ferða barnsins, en talið var sannað, að það mundi hafa hlaupið frá nyrðri gangstétt í veg fyrir bifreiðina. Talið, að A hefði mátt afstýra slysinu, ef hann hefði sýnt fyllstu aðgæzlu og varkárni, en að miklu leyti megi rekja slysið til hegðunar barnsins. Brot A talið varða við 215. gr. laga nr. 19/1940 svo og ákvæði bifreiðalaga og umferðarlaga. Refsing dæmd 1500 kr. sekt. A einnig sviptur ökuleyfi 9 mánuði .....

492

**A** var á leið vestur Nesveg í Reykjavík í bifreið sinni. Telpa, sjö ára gömul, varð fyrir bifreiðinni og beið bana af. Telpa hafði komið úr húsi norðan vegarins, en var komin á syðri brún vegarins, er áreksturinn varð. A kvaðst hafa ekið með 30—35 mílna hraða miðað við klst. Hann sagðist ekki hafa orðið telpunnar var, fyrr en hún var beint fyrir framan bilinn og of seint að forða árekstri. A talinn hafa orðið valdur að slysinu með óhæfilega hröðum akstri og ónógri aðgæzlu. Var hann dæmdur sekur við 215. gr. laga nr. 19/1940, 26. og 27. gr. laga nr. 23/1941 og 2. og 4. gr. laga nr. 24/1941. Refsing dæmd varðhald 3 mánuði. Svo var hann og sviptur ökuleyfi 3 ár .....

530

**Lögreglumenn** handtóku A mjög ölvaðan á hafnarbakka Reykjavíkur. Bifreið hans var þar skammt frá, og kannaðist hann við, að hann hefði ekið henni þangað. Daginn eftir gekk



hann þó frá því, og kvaðst ekki muna til, að hann hefði ekið bílnum umrætt skipti. A var með kveikjúláslykil bifreiðarinnar í vasanum, er hann var handtekinn. Talið nægilega sannað, að hann hafi ekið bifreið ölvaður. Refsing dæmd samkvæmt áfengislögum og bifreiðalögum varðhald 10 daga. Hann var og samkvæmt sömu lögum sviptur ökuleyfi fjóra mánuði .....

562

A ók vörubifreið vestur Suðurlandsbraut kl. um 2 síðd. með mjög miklum hraða. Nálægt gatnamótum Þvottalaugavegar ók hann á 5 ára gamla telpu, sem var á leið suður yfir veginn, en þar er viðkomustaður strætisvagna, og biðu þar nokkrir menn. Móðir telpunnar var í fylgd með henni, en var enn á norðurhelmingi vegarins, er áreksturinn varð. Telpan slasaðist mjög og andaðist á öðrum degi eftir slysið. A talinn eiga aðalsök á slysinu með óhæfilega hröðum akstri og aðgæzluskorti. Hann hafði og, rétt áður en slysið varð, sýnt mikið gáleysi með því að aka utan við bifreiðaakbrautina og mæta bifreiðum öfugu megin. Var A dæmd refsing eftir 215. gr. laga nr. 19/1940 svo og bifreiðalögum og umferðarlögum. Refsing ákveðin varðhald 5 mánuði. Hann var og sviptur ökuleyfi ævilangt .....

577

### Björgun. Dráttaraðstoð.

Skipið R var statt utarlega á Eyjafirði hinn 30. marz 1943, er stýri þess bilaði. Rak skipið stjórnlaust inn fjörðinn, en hriðarveður var á af norðri. Skipið S, er legið hafði innan Hríseyjar, heyrði neyðarkall R og fór til aðstoðar. Kom S dráttartaugum yfir í R. Af hálfu S var því haldið fram, að S hafi dregið R í 18 mínútur, en þá hafi dráttartaugin slitnað. Af hálfu R var hins vegar fullyrt, að taugin hafi slitnað, þegar er átak kom á hana, og að stefna R hafi ekkert breytzt. Eftir þetta hvarf S frá aðstoðartilraunum, enda var þá annað skip komið til hjálpar. Í máli S gegn R til heimtu bjarglauna þótti sannað, að R hefði verið í háska statt, en þar sem S hefði ekki fært sönnur á gagnsemi tilraunar sinnar til aðstoðar, þá ætti það ekki rétt til bjarglauna. Staðhæfing S um, að á hafi verið kominn björgunarsamningur, sem R hafi rofið, þótti ekki heldur sönnuð. S voru þó dæmdar bætur fyrir kostnað af för sinni til aðstoðar R, samtals kr. 4000.00 .....

196

Hinn 13. apríl 1947 var e/s H statt undan suðurströnd Íslands með bilaða vél. Veður var hvasst og fór versnandi. Kom b/v K til aðstoðar, tók e/s H í tog og dró það til Vestmannaeyja. Er þangað kom, var ekki talið fært að fá bát til að

þruga e/s H inn í höfnina vegna veðurhæðar og sjógangs, enda lágsjávað. Lagðist b/v K þá á Vikina með e/s H í eftirdragi. Seint um kvöldið var gerð tilraun til þess, að skipið C drægi e/s H inn í höfnina, en sú tilraun mistókst, þar sem dráttarvirar milli C og e/s H slitnuðu. Höfðu dráttartaugar milli e/s H og b/v K þá enn ekki verið leystar, og varð það e/s H til bjargar, sem ella hefði rekið stjórnlaust upp í Klettinn. Yfirgaf nú skipshöfn e/s H skipið, en b/v K lá áfram á Vikinni og hafði dráttartaugar fastar í e/s H, þar til e/s H var dregin inn í höfnina um kl. 14 hinn 15. apríl. B/v K krafðist björgunarlauna og taldi, að um tvöfalda björgun hefði verið að ræða, fyrst með því að draga e/s H til Vestmannaeyja og svo aftur á Vikinni, er dráttartaugar úr C slitnuðu. Dómstólar töldu hins vegar hér hafa verið um eina björgun að ræða. Verðmæti e/s H og farms var metið kr. 396 900.00. Töf b/v K vegna björgunarinnar nam um 2½ sólarhring. Björgunarlaun ákveðin kr. 120 000.00

368

V/s D strandaði austanvert við Sauðárkrók hinn 19. marz 1947. Vátryggjendur fengu v/s S, sem statt var á Akureyri, til að fara á staðinn og reyna björgun. Kom v/s S á vettvang að morgni hinn 20. marz. Heppnaðist því þegar að draga v/s D af grunni og til Sauðárkróks, enda var stillt og bjart veður. Við athugun kom í ljós, að kælivatnsgöng vélar v/s D höfðu stíflast af sandi. Var v/s S þá beðið að draga það til Akureyrar til viðgerðar. Gerði v/s S það og kom til Akureyrar kl. 14 hinn 21. marz. V/s D var metið kr. 452 000.00. Bjarglaun til handa v/s S dæmd kr. 45000.00, en auk þess þóknun fyrir að draga v/s D frá Sauðárkróki til Akureyrar kr. 3750.00

547

#### Blóðrannsókn.

Framkvæmd blóðrannsókn á áfengismagni í blóði bifreiðarstjóra, sem sakaður var um að hafa verið með áhrifum áfengis við akstur bifreiðar ..... 360, 460

Rannsóknarstofa Háskólans ákveður blóðflokka málsaðilja og barns í sambandi við barnsfaðernismál ..... 481

#### Borgararéttindi.

Átta menn, er sekir höfðu gerzt um brennuglæpi, fjársvik o. fl., sviptir kosningarétti og kjörgengi samkvæmt 68. gr. laga nr. 19/1940 ..... 1

Menn, sem dæmd var refsing fyrir þjófnað, sviptir kosningarétti og kjörgengi samkvæmt 68. gr. laga nr. 19/1940 90, 94, 193, 215, 263, 315, 349, 409

|                                                                                                                                                                                 |      |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|-----|
| Menn, sem dæmd var refsing fyrir skjalafals samkvæmt 1. mgr.<br>155. gr. laga nr. 19/1940, sviptir kosningarétti og kjörgengi<br>samkvæmt 68. gr. sömu laga .....               | 181, | 324 |
| Tveinur mönnum dæmd refsing, öðrum fyrir nauðgun og hin-<br>um fyrir tilraun til nauðgunar. Báðir sviptir kosningarétti<br>og kjörgengi samkvæmt 68. gr. laga nr. 19/1940 ..... | 199  |     |
| Maður, sem dæmd var refsing fyrir fjársvik samkvæmt 248.<br>gr. laga nr. 19/1940, sviptur kosningarétti og kjörgengi<br>samkvæmt 68. gr. sömu laga .....                        | 393  |     |

### Brenna.

- Í okt. 1943 keypti S bátskrifli, 9 smálesta, sem lá á skipa-  
smiðastöð í Reykjavík. Voru kaupin þáttur í viðskipta-  
braski, en kaupverð talið 18000 kr. Taldi kunnáttumaður  
bátinn vart viðgerðarhæfan. S váttryggði nú bátinn fyrir  
75000 kr. Stóð báturinn síðan óhirtur og óviðgerður þar til  
í febr. 1944, en þá varð að nóttu til sprenging í honum, er  
olli íkveikju. Ekki varð uppvist um orsök sprengingarinnar  
og eldsuppkomunnar í bátnum. Á árunum 1945—1946 varð  
S sekur um viðtækar íkveikjur í húsum og vörum í auðgun-  
arskyni. Gegn neitun hans þótti þó varhugavert að telja  
fullsannað, að hann væri valdur að eldsuppkomunni í  
bátnum ..... 1
- J hafði keypt með gjaldfresti vöruslatta, sem hann ætlaði að  
flytja frá Reykjavík til Vesturlands og selja þar með hagn-  
aði. Hann kveður þetta þó hafa lent í ráðleysi hjá sér, en  
þá hafi kunningi hans, S, ráðlagt honum að auka vörukaup  
sín, brunatryggja vörurnar og brenna þær síðan í því skyni  
að komast yfir brunabæturnar. J virðist hafa fallizt á  
þetta og hafið nokkurn undirbúning í því skyni, en síðar  
hætti hann við íkveikjuáformin af sjálfsdáðum, án þess að  
hafa gert tilraun til að kveikja í vörunum. Var hann því  
ekki sakfelldur, sbr. 21. gr. laga nr. 19/1940. Gegn neitun  
S þótti ekki sannað, að hann hefði hvatt J til íkveikju,  
þannig að varða ætti hann refsingu ..... 1
- S átti húsið nr. 5 við Miðstræti í Reykjavík. Var húsið stórt  
járnklætt timburhús, kjallari, þrjár hæðir og ris, og bjó  
fólk á öllum hæðum þess. Næstu hús voru flest einnig úr  
timbri. Á árinu 1945 ásetti S sér að brenna húsið í því  
skyni að afla sér brunabótanna. Fór hann þess á leit við  
tvo menn, SJ og ÞH, hvorn í sínu lagi og á mismunandi  
tímum, að þeir kveiktu í húsinu, en þeir synjuðu þess báðir.  
Þessi hvatning S til íkveikju látin varða hann refsingu  
samkvæmt 2. mgr. 164. gr. og 248. gr. laga nr. 19/1940,  
sbr. 20. gr. og 1. mgr. 22. gr. sömu laga. Þá fór S þess

- einnig á leit við J, að hann kveikti í húsinu fyrir fégjald, og tók J að sér að drýgja glæpinn. Fékk hann G í lið með sér, pilt tæpra 18 ára. Aðfaranótt sunnudags, er fólk var í svefni, kveiktu þeir í kjallara hússins. Varð fólk þó eldsins vart og gerði slökkviliði viðvart, er fljótt réð niðurlögum eldsins. Var þeim S, J og G dæmd refsing samkvæmt 2. mgr. 164. gr. og 248. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 1. mgr. 22. gr. sömu laga, að því er S varðaði. Refsing G einnig ákveðin með hliðsjón af 2. tölulið 74. gr. sömu laga ..... 1
- Á lóð hússins nr. 5 við Miðstræti í Reykjavík átti S geymsluskúr úr timbri, járnklæddan, byggðan að steinvegg á tvær hliðar. Þeir J og SJ áttu vörur geymdar í skúrnum, hátt váttryggðar, en lítt seljanlegar. Þeir J og SJ höfðu hvor í sínu lagi og á mismunandi tímum reynt með fortölum og loforði um fégjald að fá tiltekna menn til að kveikja í skúrnum, en menn þessir höfðu synjað verksins. Þessi hvatning þeirra J og SJ látin varða þá refsingu samkvæmt 1. mgr. 164. gr. og 248. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 20. og 1. mgr. 22. gr. sömu laga. Eftir að framangreindar tilraunir urðu árangurslausar, kveikti SJ í skúrnum að kveldi dags. Tókst slökkviliði fljótt að slökkva eldinn, en spjöll urðu á vörum. SJ dæmd refsing samkvæmt 1. mgr. 164. gr. og 248. gr. laga nr. 19/1940. S og J, er hvatt höfðu SJ til íkveikjunnar, dæmd refsing eftir sömu greinum, sbr. 1. mgr. 22. gr. um J, og 20. og 1. mgr. 22. gr. um S ..... 1
- Hlutafélag, er S virðist hafa verið þátttakandi í, átti vörur geymdar í geymsluskúr á baklóð hússins nr. 4 við Vonarstræti í Reykjavík. Vörurnar voru hátt váttryggðar. Eftir hvatningu S kveikti J í skúrnum að nóttu til. Slökkviliði tókst fljótt að slökkva eldinn, og varð tjón lítið. Hætta gat verið á, að eldur úr skúrnum hefði læst sig í vörugeymsluhús, sem þar var nálægt. J dæmd refsing eftir 1. mgr. 164. gr. og 248. gr. laga nr. 19/1940. Hlutdeild S talin varða við sömu refsíákvæði, sbr. 1. mgr. 22. gr. nefndra laga ..... 1
- S átti lítið einlyft timburhús við Baldursgötu nr. 12 í Reykjavík. Fjórir menn bjuggu í húsinu. Húsið var ekki hátt váttryggt, en S vildi losna við það af grunninum og reisa þar nýtt hús. S leitaðist við að fá þá J og ÞH til að kveikja í húsinu gegn fégjaldi, en þeir synjuðu þess. Ekki var talið, að nágrannahúsum hefði stafað hættu af brennu hússins. S dæmd refsing samkvæmt 1. mgr. 164. gr. og 248. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 20. og 1. mgr. 22. gr. sömu laga .. 1
- Þeir S, J, ÞH og SJ, sem að framan greinir, voru í samráði um að flytja vöruslatta í smáskúr í Kringlumýri í Reykja-

- vik. Vörurnar voru síðan stórlega yfirtryggðar. Voru þeir taldir sannir að viðbúnaði við brennu á skúrnum og vör-  
unum og dæmd refsing fyrir tilraun til fjársvika. Hins  
vegar ekki talið, að almannahætta mundi stafa af brennu  
skúrsins, og tilraunin því ekki talin varða við 164. gr.  
laga nr. 19/1940 ..... 1
- Á árinu 1946 stóð S til boða að kaupa hús í Grundarfirði. Áttu  
þeir S og J þá samtal um að kaupa húsið saman og kveikja  
í því. Með því að umtal þetta virtist aðeins hafa verið  
lauslegar bollaleggingar, sem ekkert var gert til að fram-  
kvæma, var þeim ekki dæmd refsing fyrir þær ..... 1
- SJ tjáði J, að hann hefði verið hvattur af manni nokkrum  
til að kveikja í Alþýðuhúsinu lðnó í Reykjavík gegn fé-  
mútu. Kvað J, að SJ hefði beðið sig aðstoðar við ikveikj-  
una gegn þátttöku í fémútunni. Segist J hafa tekið vel í  
þetta í fyrstu, en síðar hafi hann orðið var við, að fólk  
bjó í húsinu, og hafi hann þá tjáð SJ, að hann væri hættur  
við brennuna. SJ kannaðist við að hafa átt tal um þetta  
við J, en kvað það hafa verið fleipur eitt. Þar sem J hafði  
ekkert gert til undirbúnings ikveikju, þótti hann ekki hafa  
unnið til refsingar. Varhugavert þótti að telja víst, að SJ  
hafi ætlað til eða mátt miða við, að J hefði tekið ummæli  
hans sem hvatningu, er farandi væri eftir, og var honum  
ekki heldur dæmd refsing ..... 1
- Síðla vetrar bundust þeir S og J ásamt Á, sem heima átti á  
Akranesi, samtökum um að flytja vörur í sláturhús á  
Akranesi, yfirtryggja vörurnar og kveikja síðan í húsinu.  
Fengu þeir brátt SJ í lið með sér. Eftir að brennan var  
ráðin, fékk J tvo menn, ÞH og B, til að leggja vörur í  
brunann á vegum J. Vissu þeir ÞH og B, að til stóð að  
brenna vörurnar, enda skyldu þeir fá hluta váttryggingar-  
fjárins, en þeir áttu samskipti við J einan um þátttöku í  
brunanum. Tókst J á hendur að kveikja í húsinu, en ÞG  
bifreiðarstjóri ók honum frá Reykjavík til Akraness, og  
vissi ÞG, í hvaða skyni förin var farin. Kveikti J í húsinu  
að nóttu til, og brann það ásamt öllu, sem í því var, en  
önnur hús tókst slökkviliði að verja. Stafaði þó mörgum  
húsum hætta af brunanum. Var þeim S, J, Á, SJ, ÞH, B og  
ÞG dæmd refsing samkvæmt 248. gr., sbr. 20. gr., og 2.  
mgr. 164. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 1. mgr. 22. gr. sömu  
laga, að því er varðaði S, Á og SJ, og 2. mgr. 22. gr. lag-  
anna, að því er varðaði ÞH, B og ÞG. Þá hafði og J, áður  
en hann ákvað að kveikja í húsinu sjálfur, reynt árangurs-  
laust með fortölum og loforði um fégjöld að fá G til að  
kveikja í því. Varðaði það J refsingu samkvæmt 2. mgr.

|                                                                           |   |
|---------------------------------------------------------------------------|---|
| 164. gr. og 248. gr. sömu laga, sbr. 20. og 1. mgr. 22. gr. laganna ..... | 1 |
|---------------------------------------------------------------------------|---|

**Byggingarsamvinnufélög.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Er hjónin M og K skildu lögskilnaði, kom til skipta íbúðarhús þeirra, er reist hafði verið á vegum byggingarsamvinnufélagsins B. Skiptaréttur hafði hrundið kröfu M um útlagningu hússins honum til handa, en ákveðið samkvæmt kröfu K, að sannreynt skyldi á opinberu uppboði, hvert væri markaðsverð hússins. B krafðist þess þá, að því yrði veitt afsal fyrir húsinu gegn greiðslu andvirðis þess samkvæmt mati eftir ákvæðum 2. mgr. 20. gr. laga nr. 44/1946, sbr. lög nr. 43/1942. Var M samþykkur kröfu B, en K vildi ekki á hana fallast. Skiptaréttur taldi, að þar sem bæði M og K hafi viljað yfirtaka eignina, en ekkert samkomulag um það orðið, þá sé eigi önnur leið fær en að sannreyna með opinberu uppboði, hver boð þau vilji gera, enda verði að telja, að þau hafi hvort um sig forgangsrétt fyrir B til að yfirtaka húsið við búskiptin við því verði, sem þau bjóða á uppboðinu. Hins vegar verði forgangsréttur B þá fyrst virkur, ef selja ætti eignina 3ja manni á uppboði eða utan uppboðs. Var kröfu B því synjað að svo stöddu af skiptaréttinum, og staðfesti hæstiréttur þá niðurstöðu ..... | 428 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

**Dagsektir.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Með héraðsdómi var A dæmt samkvæmt kröfu B að haga afnotum sínum af tilteknum húshluta í samræmi við ákvæði kaupsamnings um hann, að viðlögðum 50 króna dagsektum frá birtingu dómsins. Þessi óglögga úrlausn var talin brjóta í bága við 193. gr. laga nr. 85/1936. Olli þetta ómerkingu héraðsdóms ..... | 556 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

**Dánarbætur.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Er timburhlaði hrundi, varð 9 ára gamall drengur undir timbrinu og beið bana af. Talið var, að frágangi hlaðans hafi verið ábótavant, en drengurinn átt með hegðun sinni nokkra sök á slysinu. Krafðist faðir drengsins dánarbóta úr hendi tveggja manna, er ábyrgð báru á hleðslunni. Var þeim dæmt að greiða $\frac{3}{4}$ hluta bótanna ..... | 418 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

**Dómar og úrskurðir. Sbr. dómara.**

|                                                                                                                                                                   |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Í útburðarmáli voru lögð fram í hæstarétti vottorð um atvik, sem áttu að hafa gerzt, eftir að úrskurður féll í héraði. Komu þau ekki til álita í hæstarétti ..... | 122 |
| Þeir gallar voru á úrskurði fógeta í útburðarmáli, að eigi var                                                                                                    |     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| þar greint nafn gerðarþola og atvikalýsingu og greinargerð um kröfur aðilja mjög áfátt .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 243 |
| Hæstiréttur vísar opinberu máli að svo stöddu frá dómstólum sökum þess, hvernig ákæru var láttad .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 278 |
| Fundið að því, að lýsingu sakaratriða í héraðsdómi var mjög áfátt .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 287 |
| Hæstiréttur finnur að því, að samningu úrskurðar fógætadóms sé ábótavant .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 307 |
| Héraðsdómari gekk fram hjá tiltekinni málsástæðu án þess að dæma hana. Varðaði það ómerkingu héraðsdóms .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 312 |
| Í refsímáli vegna brots á byggingarsamþykkt var ákærða dæmt að nema burt mannvirki, er hann hafði reist í leyfisleysi, og færa allt í samt lag .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 322 |
| Að því fundið, að fógæti hafði ekki rakið fyllilega kröfur aðilja og ekki dæmt málskostnaðarkröfur þeirra .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 336 |
| Í máli út af forkaupsrétti var að því fundið, að héraðsdómari hafði ekki lýst nægilega í dómi kröfum stefndu í málinu, ekki vísað berum orðum frá dómi kröfum á hendur tilteknum aðilja og að hann hafði ákveðið aðfararfrest 3 sólarhringa í stað 15 .....                                                                                                                                                                                                                          | 343 |
| A æskti þess fyrir fógætadómi, að herskáli, sem B átti og bjó í, yrði rýmdur af leigulandi A. Í úrskurði hermdi fógæti ranglega kröfu A á þá leið, að B verði borinn út úr herskalanum, og kvað upp úrskurð þess efnis, að útburðargerð þessi fari fram. A krafðist síðan útburðar samkvæmt úrskurðinum, en eftir það áfrýjaði hann honum til ómerkningar. Þótti sú áfrýjun ekki samrýmast fyrri aðgerðum hans í málinu .....                                                        | 375 |
| Kröfu A fyrir skiptarétti um að fá afsal fyrir húseign synjað frangangs að svo stöddu .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 428 |
| Hinn 31. júlí 1946 kvað fógæti upp úrskurð þess efnis, að A skyldi samkvæmt kröfu B borinn út úr herbúð, sem stóð á leigulandi B. Hinn 21. ágúst 1946 tók húsaleigunefnd herbúðina leigunámi samkvæmt 5. gr. laga nr. 39/1943 og fékk A húsnæði þetta til íbúðar. Hinn 28. nóv. s. á. krafðist B þess, að úrskurðinum frá 31. júlí yrði fullnægt. Þar sem leigunámið hafði rofið réttarsamband það milli A og B, sem úrskurðurinn byggðist á, var synjað um framkvæmd útburðar ..... | 434 |
| Í máli, er A höfðaði gegn B árið 1946, hafði A uppi aðal- og varakröfur, sem voru sama efnis og aðalkrafa, er hann hafði borið fram í máli gegn B, sem höfðað var og dæmt árið 1941, en þeim dómi hafði ekki verið áfrýjað. Þar sem þannig lágu fyrir bindandi úrslit þessa sakarefnis, var nefndum aðal- og varakröfum vísað frá héraðsdómi ....                                                                                                                                    | 556 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                           |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Með héraðsdómi var A dæmt að haga afnotum sínum af húshluta í samræmi við ákvæði kaupsamnings um húsið, að viðlögðum 50 króna dagsektum frá birtingu dómsins. Þessi óglögga úrlausn talin brjóta í bága við 193. gr. laga nr. 85/1936. Var héraðsdómur því ómerktur ..... | 556 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

## Dómarar.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Sagt, að rannsókn opinbers máls sé áfátt og að óhæfilegur dráttur hafi orðið á henni .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 77       |
| Fundið að málsmeðferð fyrir fúgetadómi .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 100      |
| Málshöfðunartilkynning í opinberu máli ekki talin svo skýrt mörkuð sem skyldi .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 106      |
| Dómur í opinberu máli ómerktur, með því að málshöfðunartilkynning var of óákveðin .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 204, 224 |
| Átalið, að fúgeti hafði ekki lagt dóm á málskostnaðarkröfur aðilja .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 230      |
| Í fúgetamáli var málflutningur hafður skriflegur, án þess að ákvörðun væri um það tekin samkvæmt 109. gr. laga nr. 85/1936. Var málflutningnum að öðru leyti hagað, eins og títt var, áður en nefnd lög komu í gildi. Fúgeti leiðbeindi ekki ólöglerðum gerðarþola, enda þótt þess væri þörf. Í úrskurði var ekki greint nafn gerðarþola, og var atvikalýsingu og greinargerð um kröfur aðilja mjög áfátt. Olli þetta ómerkingu málsins ..... | 243      |
| Í kærumáli var þess krafizt, að héraðsdómara yrði dæmd sekt samkvæmt 4. mgr. 34. gr. laga nr. 85/1936 vegna dráttar á afgreiðslu dómgerða. Með því að héraðsdómari réttlætti dráttinn, er stafaði af skorti starfsliðs á skrifstofu hans, er hann átti ekki sök á, þá var kröfu um réttarfarssekt hrundið .....                                                                                                                               | 255      |
| Fyrirverandi héraðsdómara talið skylt að koma fyrir dóm og bera vætti um atvik, sem gerzt höfðu í sambandi við embætti hans, meðan hann gegndi því, þar sem þau voru svo vaxin, að þau urðu ekki upplýst með vottorði úr embættisbók eða öðru opinberu skjali .....                                                                                                                                                                           | 276      |
| Í opinberu máli var málshöfðunartilkynning og stefna mjög ófullkomin. Þá var og lýsingu sakaratriða í héraðsdómi mjög áfátt. Olli þetta ómerkingu dómsins .....                                                                                                                                                                                                                                                                               | 287      |
| A krafðist þess, að ákveðinn yrði með dómi réttur hans til umferðar um gangstig. Átti að fara með málið að hætti vettvangsmála og héraðsdómari að dæma það ásamt samdómendum. Í stað þess var farið með málið fyrir fúgetadómi. Meðferð málsins var og að mörgu öðru leyti andstæð lögum. Ekki kvað dómari á um það, hvort málið skyldi flytja munnlega eða skriflega. Auk þess að aðiljar lögðu fram                                         |          |



|                                                                                                                                                                                     |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| fleiri sóknarskjöl og varnar en lög heimila, hafði dómari bókað eftir þeim málsskýringar og mótmæli. Loks var samningu úrskurðar ábótavant .....                                    | 307 |
| Héraðsdómari gekk fram hjá málsástæðu án þess að dæma hana. Olli það ómerkingu málsins .....                                                                                        | 312 |
| Rannsókn máls út af skjalafölsun talin ófullkomin .....                                                                                                                             | 324 |
| Átalið, að fógæti lét ódæmdar málskostnaðarkröfur aðilja ....                                                                                                                       | 336 |
| Samningu héraðsdóms að ýmsu leyti áfátt .....                                                                                                                                       | 343 |
| Í úrskurði fógætadóms er krafa gerðarbeiðanda ekki rétt hermd Í fógætamáli var ákveðinn munnlegur málflutningur, en ekki varð séð, að hann hefði farið fram .....                   | 446 |
| Héraðsdómari hafði ekki vikið sæti, enda þótt afstaða hans til sakarefnis væri slík, að hann hefði átt að gera það af sjálfsdáðum .....                                             | 502 |
| Átalið, að rannsókn opinbers máls var ekki framkvæmd með nægilegri röggsemi .....                                                                                                   | 507 |
| Í opinberu máli út af fiskveiðabroti erlends manns var að því fundið, að héraðsdómari hafði ekki látið dómtúlk, sem ekki hafði löggildingu til þess starfa, vinna heit fyrir dómnum | 527 |
| Úrlausn héraðsdómara í einkamáli var óglögg og braut í bága við 193. gr. laga nr. 85/1936 .....                                                                                     | 556 |

### Dómsgerðir.

|                                                                                                                                                                                                 |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Krafa um, að héraðsdómari sæti sekt vegna dráttar á afgreiðslu dómsgerða, ekki tekin til greina, með því að drátturinn var réttlættur með skorti á starfsliði, sem dómari átti ekki sök á ..... | 255 |
| Dæmt í kærumáli, hvernig ákveða skuli ritlaun fyrir dómsgerðir .....                                                                                                                            | 255 |
| Í opinberu máli út af skjalafalsi var að því fundið, að dómara hafði láðst að láta hin fölsuðu skjöl fylgja dómsgerðum málsins .....                                                            | 324 |

### Dómstólar.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Fógeta í A-kaupstað bar að innheimta með lögtaki skattgjald aðilja, sem þar var búsettur. Eftir að hann hafði tekið lögtaksmálið fyrir, var málið flutt samkvæmt ákvörðun fógeta og með samþykki fyrirsvarsmanna málsaðilja til fógeta í R-kaupstað. Eftir að málflutningur hafði þar fram farið, kvað fógæti í R-kaupstað upp úrskurð um það, að lögtak skyldi ekki framkvæmt. Þessi flutningur málsins frá fógeta þeim, sem með það átti að fara að lögum, til fógeta í öðru lögsagnarumdæmi, var ekki talinn heimill, enda tekur 81. gr. laga nr. 85/1936 ekki til fógætagerða, sbr. 223. gr. sömu laga ..... | 131 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

|                                                                                                                                                                                                                                      |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Úrskurður Barnaverndarráðs Íslands um sviptingu leyfis til forstöðu barnahælis ógiltur með dómi .....                                                                                                                                | 246 |
| Talið athugavert, að húsleit hafði verið gerð hjá manni, sem grunaður var um þjófnað, án þess að séð yrði, að dómsúrskurður hefði verið felldur um það eða samþykki ákærða komið til .....                                           | 287 |
| Opinbert mál dæmt á bæjarþingi í stað þess, að það skyldi rekið og dæmt á aukadómþingi .....                                                                                                                                         | 287 |
| A gerði kröfu um það, að metinn yrði gildur réttur hans til umferðar um gangstig. Með mál þetta var farið fyrir fógeta-dómi í stað þess, að það átti að sæta meðferð vettvangsmála og dæmast af héraðsdómara ásamt samdómendum ..... | 307 |

### Dómtúlkur og skjalþýðendur.

|                                                                                                                                                                     |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Fundið að því, að þýðing löggilts skjalþýðanda á nokkrum dómskjölum úr erlendu máli var í sumum atriðum ónákvæm                                                     | 312 |
| Aðfinnsluvert þótti, að héraðsdómari hafði ekki látið dómtúlk, sem ekki hafði löggildingu til þess starfa, vinna heit fyrir dóminum, áður en hann hóf starfið ..... | 527 |

### Dráttaraðstoð. Sjá björgun.

### Eftirgrennslan brota. Sbr. opinber mál.

|                                                                                                                                |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Rannsóknardómari nefnir tvo menn til að meta hættu af brennu                                                                   | 1   |
| Lögreglumenn athuga aðstæður á vettvangi, þar sem bifreiðarslys hafði orðið 77, 163, 207, 289, 402, 440, 460, 492, 530,        | 577 |
| Eftirlitsmenn bifreiða eða aðrir skoðunarmenn athuga ástand bifreiða í sambandi við bifreiðarslys 77, 163, 289, 402, 492, 530, | 577 |
| Læknar rannsaka meiðsli eða dánarorsakir manna í sambandi við bifreiðarslys 77, 163, 207, 289, 402, 440, 460, 492, 530,        | 577 |

### Eiðar og heit.

|                                                                                                                                                                                                                                                                              |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Eiðfestingu vitnis var mótmælt á þeim grundvelli, að það væri andlega vanþroska. Með hliðsjón af vottorði læknis þótti ekki ástæða til að ætla, að vitninu væri svo vitsmuna vant, að það bæri ekki skyn á helgi eða þýðingu staðfestingar. Var mótbárunni því hrundið ..... | 160 |
| Fundið að því, að dómtúlkur, sem ekki hafði löggildingu, var ekki látinn vinna heit, áður en hann hóf starfið .....                                                                                                                                                          | 527 |

### Eignarnám.

|                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A fékk úrskurð fógeta um, að B skyldi borinn út úr herskála, sem B átti og bjó í á leigulandi A. Eftir að úrskurðurinn gekk, tók Húsaleigunefnd Reykjavíkur leigunámi samkvæmt |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

5. gr. laga nr. 39/1943 herskálann og lóðarafnot og afhenti B til íbúðar. Varð það til þess, að fógeti synjaði með nýjum úrskurði um framkvæmd útburðar, og staðfesti hæstiréttur þá ákvörðun. Húsaleigunefndin hafði ekki gætt réttra aðferða við framkvæmd leigunámsins, þar sem hún veitti ekki A kost á að gæta réttar síns, er það fór fram, en eftir atvikum þótti ekki næg ástæða til að meta leigunámsúrskurðinn ógildan af þeim sökum .....

434

### Eignarréttur.

Er M og K gengu í hjónaband, átti M hús, er þannig varð hjúskapareign hans. Þegar hjónin síðar skildu lögskilnaði, krafðist M þess, að húsið væri lagt honum út eftir virðingu samkvæmt 64. gr. laga nr. 3/1878. Þessari kröfu var hrundið, með því að verðmæti hússins fór fram úr eignarhluta M í búinu .....

151

A átti veiðirétt í á fyrir landi 5 tiltekinna jarða. Árið 1937 afsalaði A veiðiréttinum án endurgjalds til eigenda jarðanna, en áskildi sér jafnframt að halda veiðiréttinum um 20 ára skeið, þó svo, að jarðeigendur skyldu fá gjald fyrir veiðiréttinn síðara áratuginn. Árið 1944 framseldi A til B rétt sinn til veiðinnar samkvæmt samningnum frá 1937. Eigendur jarðanna töldu rétt A persónulegan og framsal óheimilt. Í máli, er af þessu reis, taldi hæstiréttur, að með hliðsjón af aðdraganda samningsins frá 1937 hefði A verið heimilt að framleigja veiðiréttinn, með þeim hætti, sem gert var, enda beri A áfram ábyrgð á efndum samningsins gagnvart eigendum jarðanna, svo sem leigugreiðslum og því, að veiðin sé hóflega nýtt .....

170

A keypti % hluta húss, sem var í smíðum. Um sama leyti var byrjað að múrhuða húsið. A neitaði að greiða hluta af kostnaði vegna múrhuðunarinnar, með því að hann hafi ekki samþykkt framkvæmd hennar. Sagt, að eins og á stóð geti það, að samþykkis A var ekki leitað, ekki leitt til sýknu hans samkvæmt almennum reglum um sameign .....

339

A átti forkaupsrétt samkvæmt samningi að landspildu B. Er B fékk kauptilboð í spilduna frá D, bauð hann A hana fyrir sama verð. A fyrirgerði forkaupsrétti sínum með því að svara ekki tilboðinu nægilega glöggst innan tilskilins frests .....

343

A átti hús í kaupstað. B, sem átti hús við sömu götu næst fyrir sunnan hús A, hækkaði hús sitt með leyfi byggingarnefndar. A taldi hækkunina valda því, að sól gæti ekki skinið inn um glugga á suðurhlið húss síns, og krafðist bóta vegna verðryrnunar á húsinu af þessum sökum. Með því að hækkuð hús B braut ekki í bága við skipulagsupprátt eða

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| byggingarsamþykkt, en var eðlileg og réttmæt hagnýting á lóð B, sem A hafði mátt gera ráð fyrir, þá var krafa A ekki tekin til greina .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 363 |
| A átti og bjó í lóðarréttindalausum herskála á leigulandi B í Reykjavík. B fékk úrskurð fólga um, að A skyldi borinn út úr herskalanum. Áður en til útburðar kæmi, tók Húsa-leigunefnd Reykjavíkur herskálann og nauðsynleg lóðarréttindi handa honum leigunámi eftir 5. gr. laga nr. 39/1943 og afhenti A síðan herskálann til íbúðar ásamt lóðarréttindum þeim, sem leigunámi voru tekin. Vegna leigunámsins var réttur B til að fá A borinn út talinn niður fallinn ..... | 434 |

## Einkaleyfi. Sjá sérleyfi.

Embættismenn. Sjá dómara, lögreglumenn.

## Endurgreiðsla.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Samkvæmt kærui A lækkaði ríkisskattaneftnd útsvar hans til kaupstaðarins S um kr 650.00. A hafði greitt útsvarið að fullu, er úrskurður ríkisskattaneftndar féll, en krafðist endurgreiðslu á nefndum kr. 650.00. S synjaði fyrir skyldu til endurgreiðslu á þeim grundvelli, að ríkisskattaneftnd hafi kveðið upp úrskurð sinn, eftir að liðinn var frestur sá, sem henni er til þess veittur í 24. gr. laga nr. 66/1945. Þessi andmæli S voru ekki tekin til greina, með því að ákvæði nefndrar 24. gr. er verklagsregla, sem sett er ríkisskattaneftnd, og varðar brot á reglunni ekki ónýtingu úrskurðar ..... | 179 |
| Í kæruiáli var héraðsdómara gert skylt að endurgreiða fyrir hönd ríkissjóðs ofgreidd ritlaun fyrir dómssgerðir .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 255 |

## Fangar. Fangelsi.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| A og B höfðu verið settir í gæzlu hvor í sínum fangaklefa í fangageymslu lögreglustöðvarinnar í Reykjavík. A komst út úr klefa sínum með því að brjóta læsingarjárn. Opnaði hann síðan klefa B, og sluppu þeir báðir burt úr fangageymslunni. Ekki var talið, að þeir A og B hafi sammælt um stök í skilningi 110. gr. laga nr. 19/1940. Hins vegar var A dæmd refsing samkvæmt 111. gr. sömu laga fyrir að hjálpa B til að losna úr haldi ..... | 315 |
| Fangaverði (A) og tveimur lögreglumönnum (B og C) var falið að flytja handtekinn mann (D) í fangageymslu lögreglustöðvarinnar í Reykjavík. Sannað þótti, að D hefði hlotið áverka í fangageymslunni af völdum einhvers eða ein-                                                                                                                                                                                                                  |     |

hverra þeirra A, B eða C, en ekki var vist, hver þeirra hafði veitt D áverkana eða hverjir, ef fleiri en einn þeirra hefðu gert það. Var því enginn þeirra sakfelldur fyrir brot á ákvæðum 23. kafla laga nr. 19/1940. Hins vegar þótti mega fullyrða um hvern þeirra um sig, að hann hefði annaðhvort sjálfur staðið að líkamsárásinni eða látið undir höfuð leggjast að veita D vernd gegn henni og að skýra yfirboðara frá misferlinu. Var þeim A, B og C því öllum dæmd refsing samkvæmt 131. gr. laga nr. 19/1940 fyrir ólöglega framkvæmd fangelsunar ..... 507

**Fasteignir. Sjá eignarréttur.**

**Félög. Sjá hlutafélög, stéttarfélag.**

**Fiskveiðabrot.**

- Varðskip tók í september 1947 færeyskan bát, 28.71 smál. bruttó að stærð, sem var að dragnótaveiðum 1 sm innan landhelgi út af Loðmundarfirði. Skipstjóri bátsins, er játaði brot sitt, dæmdur sekur við 1. gr. laga nr. 33/1922. Refsing ákveðin samkvæmt 13. gr. sömu laga, sbr. lög nr. 4/1924, 7300 kr. sekt. Veiðarfæri og afli dæmd upptæk ..... 70
- Varðskip tók þýzkan togara, sem var að togveiðum 1.1 sm innan landhelgi undan Hafnarbergi. Skipstjóri togarans játaði brot sitt. Refsing dæmd samkvæmt 1. sbr. 3. gr. laga nr. 5/1920, sbr. lög nr. 4/1924, 29500 kr. sekt. Veiðarfæri og afli dæmd upptæk ..... 103
- Varðbátur tók brezkan togara, sem var að togveiðum í Miðnes-sjó, 1.3 sm innan landhelgi. Skipstjóri togarans játaði brot sitt. Refsing dæmd samkvæmt 1. sbr. 3. gr. laga nr. 5/1920 og lögum nr. 4/1924, en lög nr. 14/1948 þóttu ekki koma til greina. Sekt ákveðin 40000 kr. Afli og veiðarfæri dæmd upptæk ..... 399
- Varðskip tók brezkan togara, sem var að togveiðum austur af Kötflutöngum. Samkvæmt hornamælingum varðskipsins með sextant reyndist staður togarans 1.1 sm innan landhelgi. Skipstjóri togarans taldi samkvæmt áttavitamælingu, er hann hefði gert, að skip hans hefði verið á landhelgis-línunni, en ekkert þótti upp úr því leggjandi. Refsing ákveðin samkvæmt 1. sbr. 3. gr. laga nr. 5/1920 og lögum nr. 4/1924 sekt kr. 40000.00. Afli og veiðarfæri dæmd upptæk ..... 488
- Varðskip tók brezkan togara, sem var að togveiðum suður af Langanesi, 0.6 sm innan landhelgi. Skipstjóri togarans játaði brot sitt. Refsing ákveðin 40000 kr. sekt samkvæmt 1. sbr.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 3. gr. laga nr. 5/1940 og lögum nr. 4/1924. Afli og veiðarfæri dæmd upptæk .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 527 |
| Varðskip tók islenzkan togbát, sem var að togveiðum undan Reykjanesi, 1,2 sm innan landhelgi. Skipstjóri bátsins ját-<br>aði brot sitt. Brotið varðaði við 1. sbr. 3. gr. laga nr.<br>5/1920, sbr. lög nr. 4/1924. Refsing ákveðin með tilliti til<br>þess, að báturinn var aðeins 53.27 smálestir að stærð,<br>29500 krónur. Afli og veiðarfæri dæmd upptæk .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 567 |
| Löggæzlumenn fóru í flugvél með suðurströnd Íslands til að at-<br>huga um ólöglegar veiðar. Sáú þeir þá togbátinn V á Her-<br>disarvík, 2,65 sm innan landhelgi. Löggæzlumennirnir sáu,<br>að verið var að draga inn botnvörpu á V. Skipstjóri V<br>neitaði því, að hann hefði verið að togveiðum í þetta<br>skipti. Með því að sannað var, að hann hafði botnvörpu<br>í sjó í landhelgi, og hann færði ekki sennileg rök fyrir því,<br>að vörpunni hafi verið kastað í öðru skyni en til fiskveiða,<br>var hann talinn sekur við 1. sbr. 3. gr. laga nr. 5/1920,<br>sbr. lög nr. 4/1924. Togbáturinn var 65 smál. að stærð.<br>Refsing ákveðin 29500 kr. sekt. Afli og veiðarfæri dæmd<br>upptæk ..... | 570 |

## Fjallskil.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| A, bóndi í T-hreppi í Vestur-Húnavatnssýslu, neitaði að greiða<br>fjallskilasjóðsgjald til hreppsins fyrir árið 1945, með því<br>að hann hefði ekki rekið fé á afrétt hreppsins það ár,<br>enda hafi honum verið slíkt óheimilt vegna opinberra ráð-<br>stafana til að koma í veg fyrir sauðfjársjúkdóma. Í lögtaks-<br>máli var þetta ekki talið eiga að leysa A undan fjallskila-<br>skyldu samkvæmt 13. gr. reglugerðar nr. 121/1940 ..... | 230 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

## Fjárhagsráð.

|                                                                                                                                                                     |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Ákvæði um takmörkun á akstri bifreiða samkvæmt 6. gr. reglu-<br>gerðar nr. 131/1947 talið hafa stoð í 5. tl. 12. gr. laga nr.<br>70/1947 um fjárhagsráð o. fl. .... | 88  |
| Manni dæmd refsing fyrir brot á ákvæðum 2. mgr. 11. gr. reglu-<br>gerðar nr. 82/1947 um fjárhagsráð o. fl. ....                                                     | 322 |

## Fjársvik.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| J hafði ásett sér að brenna váttryggðar vörur í því skyni að<br>svikja váttryggingarfélagið. Eftir að hann hafði hafið undir-<br>búning að því, hætti hann af sjálfsdáðum við íkveikju-<br>áform sín, án þess að hann væri tálmaður í fyrirætlunum<br>sínunum. Var hann því ekki sakfelldur ..... | 1 |
| S átti húsið nr. 5 við Miðstræti í Reykjavík. Hann ásetti sér<br>að brenna húsið í því skyni að afla sér brunabótanna. Fékk                                                                                                                                                                       |   |

- hann J til að drýgja glæpinn gegn fégjaldi, en J fékk G í lið með sér og lét hann framkvæma íkveikjuna. J og G dæmd refsing m. a. samkvæmt 248. gr. laga nr. 19/1940. S refsað eftir sömu gr., sbr. 22. gr. 1. mgr. sömu laga .. 1
- SJ** átti vörur í geymsluskúr í Reykjavík, lítt seljanlegar, en mjög hátt váttryggðar. Kveikti hann í skúrnum í því skyni að svikja váttryggingarfélagið. Var honum refsað samkvæmt 248. gr. laga nr. 19/1940. Þá var honum og refsað fyrir tilraun til að fá annan mann til að kveikja í skúrnum. Svo var og tveimur mönnum dæmd refsing fyrir að hvetja SJ til verknaðarins ..... 1
- Hlutfélag** átti brunatryggðar vörur í geymsluskúr í Reykjavík. S, sem var þátttakandi í félaginu, fékk J til að kveikja í skúrnum í því skyni að svikja út váttryggingarféð. Hlutu þeir báðir refsingu samkvæmt 248. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 1. mgr. 22. gr. laganna, að því er S varðaði ..... 1
- S** átti íbúðarhús við Baldursgötu í Reykjavík. Reyndi hann að fá menn til að kveikja í húsinu, en þeir synjuðu verksins. S refsað samkvæmt 248. gr. sbr. 20. og 1. mgr. 22. gr. laga nr. 19/1940 ..... 1
- Fjórir menn** höfðu stórlega yfirtryggt vörur, sem þeir eða sumir þeirra áttu í skúr í Reykjavík. Var ásetningur þeirra að brenna skúrin með varningnum í því skyni að svikja viðkomandi váttryggingarfélag, en áform þeirra varð uppvíst, áður en þeir komu því í framkvæmd. Fjórmenningunum dæmd refsing m. a. eftir 248. gr. sbr. 20. gr. og 1. mgr. 22. gr. laga nr. 19/1940 ..... 1
- Sömu fjórmenningar**, sem síðast getur, höfðu uppi fyrirætlanir um að taka bát á leigu, hlaða hann riflega váttryggðum vörum, sökkva honum síðan og heimta váttryggingarféð. Höfðu þeir nokkurn viðbúnað í þessu skyni, en komu ekki áforminu í framkvæmd. Hlutu þeir refsingu samkvæmt 248. gr. sbr. 20. gr. og 1. mgr. 22. gr. laga nr. 19/1940 .. 1
- Fjórir menn**, S, J, Á og SJ, höfðu samtök með sér um að koma vöruskrani fyrir í sláturhúsi á Akranesi, váttryggja það hátt og kveikja síðan í húsinu í því skyni að svikja út váttryggingarféð. Á vegum J lögðu einnig tveir aðrir menn, B og ÞH, vörur í brennuna, eftir að íkveikja var ráðin, en þeir vissu um áformið og áttu að fá hlut af váttryggingarfénu. J fór frá Reykjavík til Akraness og kveikti í húsinu, er brann ásamt vörunum. Bifreiðarstjórinn ÞG ók J til Akraness, og vissi hann, í hvaða skyni förin var farin, en ekki átti hann að fá hlutdeild í váttryggingarfénu. Ekki tókst samtakamönnum að fá váttryggingarféð greitt. Var öllum, er að brennunni stóðu, dæmd refsing m. a. sam-

- kvæmt 248. gr. sbr. 20. gr. laga nr. 19/1940. Að því er varðaði S, Á og SJ, var brotið einnig heimfært undir 1. mgr. 22. gr., og að því er varðaði ÞH, B og ÞG, undir 2. mgr. 22. gr. laganna ..... 1
- J tók bíl á leigu frá Reykjavík til Akraness. Að lokinni ferð gat J ekki greitt ökugjaldið, kr. 390.00, en ekki hafði hann tjáð bílstjóranum, að hann brysti fé til greiðslunnar. J lofaði að greiða gjaldið síðar, en efndi það ekki. Fyrir þessi greiðslusvik var J dæmd refsing samkvæmt 248. gr. laga nr. 19/1940 ..... 1
- J hafði ásett sér að brenna vörur, er hann átti, í því skyni að svíkja út váttryggingarfé. Hann tók og við vörum af B, er fara áttu í brennuna. Vissi B um brennuáformið og átti að fá hluta af váttryggingarfénu. Þegar B afhenti J vörurnar, bað hann um tryggingu fyrir andvirði þeirra til þess að sýna konu sinni, sem var ókunnugt um brennuáformið. J afhenti B þá 20000 kr. víxil og veðsetti honum jafnframt tiltekna bifreið, en til þess hafði hann enga heimild. Eftir að vörurnar höfðu brunnið, og váttryggingarféð fékkst ekki greitt, kærði B J fyrir svik við veðsetningu bifreiðarinnar. Með því að útgáfa víxilsins og veðsetningin voru þáttur í glæpsamlegum athöfnum þeirra J og B, stofnuðu þær ekki efnislegan rétt til handa B gagnvart J. Var J því ekki dæmd sérstök refsing fyrir þetta atferli ..... 1
- A vann sem bifreiðarstjóri hjá S bifreiðarstöðvareiganda. Seinast í febrúarmán. 1947 réð A sig sem starfsmann á bifreiðaverkstæði G frá byrjun marzmán. Hinn 28. febr. kom A til G og fékk hjá honum kr. 200. 00 sem fyrirframgreiðslu upp í kaup. Í marzmannuði hélt A áfram vinnu sinni hjá S, en kom aldrei til vinnu hjá G, og ekki endurgreiddi hann G skuldina. Var A dæmd refsing fyrir þenna verknað samkvæmt 248. gr. laga nr. 19/1940 ..... 393
- R hafði beðið A um aðstoð við útvegum á eldavél. Síðar kom A að máli við R og kvaðst þurfa 900 krónur, ef hann ætti að útvega eldavélina. R afhenti honum fjárhæð þessa, en A eyddi henni síðan í eigin þarfir. Talið var, að A mundi frá upphafi hafa ætlað að nota féð til sinna þarfa, og var honum dæmd refsing samkvæmt 248. gr. laga nr. 19/1940 ..... 393

**Fógetamál.** Sbr. dómar, lögtak, útburðargerðir.

Talið athugavert, að málflutningur fyrir fógetadómi var einungis skriflegur, enda þótt fógeti hefði ákveðið munnlegan málflutning ..... 100



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Úrskurður fógeta og meðferð máls fyrir fógetaðómi ómerkt, með því að fógетinn var ekki bær til að fara með málið                                                                                                                                                                                                                                 | 131      |
| Átalið, að fógeti hafði látið ódæmdar málskostnaðarkröfur aðilja                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 230, 336 |
| Úrskurður fógeta og málsmeðferð ómerkt vegna skorts á leiðbeiningarskyldu og fleiri galla á málsmeðferð ....                                                                                                                                                                                                                                     | 243, 450 |
| Máli um umferðarréttindi vísað frá fógetaðómi, með því að það átti að sæta meðferð samkvæmt III. kafla laga nr. 41/1919 og dæmast af héraðsdómara ásamt samdómendum.                                                                                                                                                                             |          |
| Einnig fundið að ýmsu við meðferð málsins                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 307      |
| Úrskurður fógeta í ósamræmi við kröfur aðilja                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 375      |
| Fógeti hafði með úrskurði tekið til greina kröfu A um útburð á B úr íbúðarhúsnæði. Áður en útburður kom til framkvæmdar, rofnaði réttarsamband það, er áður var milli A og B, með því að húsnæðið var tekið leigunámi af húsaleigunefnd. Synjaði fógeti þá með nýjum úrskurði um framkvæmd útburðar, og var sú niðurstaða staðfest af hæstarétti | 434      |

#### Forkaupsréttur.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| A átti samkvæmt samningi forkaupsrétt að landspildu B fyrir verð, er metið skyldi af 3 dómkvöddum mönnum. Hinn 5. apríl 1946 gerði B kaupsamning um spilduna við C, en ekki tilkynnti hann A um söluna. Er A frétti um söluna, tilkynnti hann B, að hann vildi fá spilduna fyrir matsverð, en B sinnti ekki þeirri kröfu. Hinn 4. des. 1946 felldu þeir B og C samning sinn úr gildi. Með kaupsamningi 18. jan. 1947 seldi B spilduna til D, en bauð nú jafnframt A að neyta forkaupsréttar. A lýsti því, að hann vildi kaupa, en þó aðeins með því skilyrði, að B greiddi kostnað, er A hefði haft af málinu. Ekki greindi A, hver kostnaðurinn væri né hversu hár. Þar sem B barst ekki skýrari yfirlýsing frá A, var hann talinn óbundinn af forkaupsréttarákvæðinu, er tilskilinn frestur var liðinn | 343 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

#### Frávísun.

##### a) Frá hæstarétti.

A var með héraðsdómi dæmd tiltekin fjárhæð úr hendi B. B áfrýjaði dóminum, en fyrir hæstarétti mætti enginn af hálfu A. Í hæstarétti lagði B fram yfirlýsingu, undirritaða af A, þess efnis, að hæstaréttarlögmaður sá, sem með málið fór í héraði af hálfu A, hafi höfðað það án heimildar frá A. Þessi yfirlýsing þótti ekki veita næga sönnun fyrir því, að hæstaréttarlögmanninn hafi skort heimild til höfðunar málsins, og var málinu því ekki vísað frá héraðsdómi. Hins

- vegar var talið felast í yfirlýsingunni, að A teldi sig ekki eiga kröfu þá, sem málið fjallaði um, og að hann ætlaði ekki að neyta héraðsdómsins til heimtu hennar. Af þeim sökum var B ekki talinn hafa haft nein efni til áfrýjunar, og var málinu vísað frá hæstarétti ..... 66
- Einkamál var þingfest í hæstarétti í september 1947. Eftir það fékk áfrýjandi 5 sinnum fresti í málinu, en er hann bað enn um frest í maímánuði 1948, var honum ekki veittur hann gegn andmælum stefnda, en málinu vísað frá hæstarétti ..... 362
- A krafðist þess fyrir fógætadómi, að lóðarréttindalaus herskáli, sem B átti og bjó í, yrði fluttur burt af leigulandi A. Í úrskurði fógæta var krafa A ranghermd á þá leið, að hann krefðist útburðar á B úr herskalanum, og féll úrskurður á þá leið, að útburður skyldi fram fara. Eftir það var þess krafizt af hálfu A, að úrskurðinum yrði fullnægt, en áður til þess kæmi, áfrýjaði A úrskurðinum og krafðist þess, að hann yrði ómerktur vegna framangreinds ranghermis. Undangengin krafa A um, að úrskurðinum yrði fullnægt, þótti ekki samrýmast áfrýjun málsins, og var málskotinu því vísað frá hæstarétti ..... 375
- Í kærumáli krafðist varnaraðili ómerkingar ummæla í greinargerð sóknaraðilja í héraði og sekta á hendur málflytjanda þeirra þar. Kröfu þessari var vísað frá hæstarétti þegar af þeirri ástæðu, að héraðsdómari hafði enn eigi dæmt hana ..... 421
- Einkamál var þingfest í október 1945. Eftir það fékk áfrýjandi fresti 16 sinnum, en er hann æskti enn frests í október 1948, var honum samkvæmt kröfu stefnda synjað um frestinn, en málinu vísað frá hæstarétti ..... 485

*b) Frá héraðsdómi.*

- Í skaðabótamáli var tilteknum kröfulið vísað frá héraðsdómi, með því að málið var vanreifað, að því er þann kröfulið snerti ..... 232
- Eftir að rannsókn hafði farið fram á hendur A út af hegðun, er ætla mátti að varðaði við refsilög, hét dómsmálaráðherra honum því, að lagt skyldi til við Forseta Íslands, að saksókn yrði felld niður, ef A greiddi rikissjóði tiltekin gjöld, sem honum voru talin til skuldar vegna misferlis hans. Féllst A á þetta og greiddi gjaldið, enda þótt hann teldi það ofreiknað um rúmlega kr. 90 þús. Síðar ákvað nýr dómsmálaráðherra að láta dóm ganga í refsímáli á hendur A án þess að leysa hann undan skilyrðum þeim, sem honum höfðu verið sett um fjárgreiðslu. Hæstiréttur taldi málshöfðun ekki geta samrýmzt framangreindu loforði og

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| óhaggaðri skilagerð A um greiðslu gjaldanna. Var málinu því vísað að svo stöddu frá dómstólum .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 278 |
| Skaðabótakrafa, er höfð var uppi í refsímáli, þótti vanreifuð, og var henni vísað frá héraðsdómi .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 296 |
| A, sem tekið hafði að sér að reisa hús fyrir B, höfðaði í héraði mál á hendur B til greiðslu skuldar fyrir timbur, er hann hafði útvegað til byggingarinnar. B krafðist frávísunar málsins, þar sem ákveðið væri í verksamningi aðilja, að ágreiningur út af samningnum skyldi lagður í gerð. Frávísunarkröfunni var hrundið, með því að viðskipti þau, er málið var risið af, féllu utan samningsins ..... | 421 |
| Í einkamáli hafði stefnandi í héraði uppi kröfur, er dæmt hafði verið um áður í öðru máli milli sömu aðilja. Visaði hæstiréttur því kröfum þessum frá héraðsdómi .....                                                                                                                                                                                                                                      | 556 |

### Frelsisvipting.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| A og B, atvinnubílstjórar, tóku konu (C), er kom að bifreiðastöð þeirra í Reykjavík, inn í bíl A. Í stað þess að aka með C til heimilis hennar, eins og hún bað um, fluttu þeir hana á afvikinn stað utan við bæinn og vörnuðu henni með valdi að komast út úr bifreiðinni á leiðinni, sem hún gerði ítrekaðar tilraunir til. Eftir að B hafði nauðgað og A gert tilraun til að nauðga C, skildu þeir hana eftir úti á víðavangi. A og B voru ákærðir fyrir brot gegn 22. kafla laga nr. 19/1940, og var þeim dæmd refsing eftir 194. gr. sömu laga ..... | 199 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

### Frestir.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Hæstiréttur frestar opinberu máli og kveður á um frekari rannsókn sakaratriða .....                                                                                                                                                                                                                                  | 87       |
| Hæstiréttur frestar einkamáli og kveður á um öflun frekari gagna .....                                                                                                                                                                                                                                               | 424, 555 |
| Hæstiréttur frestar kærumáli vegna áfrýjunar aðalmálsins 342, Eftir að áfrýjandi hafði margsinnis fengið fresti fyrir hæstarétti, æskti hann enn framhaldsfrests, en því var andmælt af stefnda. Hæstarétti hafði ekki horizt ágrip dómsgerða. Var áfrýjanda synjað um frestinn og málinu vísað frá hæstarétti ..... | 362, 485 |

Friðhelgi einkalífs. Sjá hótun.

Frjálrsræðisbrot. Sjá frelsisvipting.

Gagnsakir. Sjá málasamlag.

Gáleysi. Sjá saknæmi.

Gengi gjaldeyris. Sjá gjaldeyrismál.

**Gerðardómur.**

- Í verksamningi var ákveðið, að ágreiningi út af framkvæmd hans skyldi lokið með gerð. Tiltekin viðskipti samningsaðilja þóttu falla utan samningsins og því heimilt að bera ágreining út af þeim undir dómstóla ..... 421

**Gjafsókn. Gjafvörn.**

- Faðir sækir skaðabótamál fyrir hönd 9 ára gamals sonar síns, sem orðið hafði fyrir meiðslum í bifreiðarslysi. Hann fær gjafsókn í héraði. Stefnda, sem tapaði málinu fyrir báðum dómum, dæmt að greiða laun skipaðs talsmanns stefnanda í héraði ..... 145
- Tvö hreppsfélög, sem höfðu sameiginlegan fjallskilasjóð, kröfðust lögtaks fyrir fjallskilagjaldi A. Fógeti úrskurðaði, að lögtak skyldi fram fara. A áfrýjaði úrskurðinum. Hreppsfélögin fengu gjafvörn fyrir hæstarétti. Úrskurður fógeta var staðfestur, málskostnaður felldur niður fyrir báðum dómum, en lagt á rikissjóð að greiða laun skipaðs talsmanns stefndu í hæstarétti ..... 230
- Í barnsfaðernismáli var M í héraði dæmdur faðir að barni K. M áfrýjaði málinu, og K fékk gjafvörn fyrir hæstarétti. Héraðsdómur var staðfestur, og M dæmt að greiða K málskostnað fyrir hæstarétti, er renna skyldi til skipaðs talsmanns hennar þar ..... 481

**Gjaldeyrir. Gjaldeyrisbrot.**

- Hlutfélag, sem rak heildverzlun í Reykjavík, flutti árið 1947 191 bifreið til landsins án innflutnings- og gjaldeyrisleyfis. Fyrir innflutningnum stóð R, sem var formaður og framkvæmdarstjóri félagsins. Var brot hans talið varða við 1. mgr. 1. gr. sbr. 1. mgr. 17. gr. reglugerðar nr. 7/1946, sbr. 2. tölulið 2. gr. og 7. gr. laga nr. 91/1945. R, sem hafði tvisvar áður gerzt sekur um brot á verðlags- og gjaldeyrislöggjöfinni, var dæmt að greiða 35000 króna sekt til rikissjóðs. Samstjórnendur R í félaginu, þau F, eiginkona hans, og G, mágur hans, voru einnig ákærð fyrir innflutninginn í sama máli, en bæði sýknuð, með því að ekki var sannað, að þau hefðu átt færi á að vita um pantanirnar ..... 106
- Er síðari heimsstyrjöldin hófst árið 1939, skuldaði A á Ísafirði firmanu B í Danmörku samkvæmt skuldabréfi tiltekna fjárhæð í dönskum krónum. Árlegar greiðslur afborgana og vaxta áttu að fara fram í skrifstofu B í Kaupmannahöfn. Styrjöldin og hernám Danmerkur vorið 1940 olli því, að A varð ómögulegt að flytja fé til Danmerkur til greiðslu afborgana og vaxta. A lagði þá í þess stað greiðslur þessar

- í sérstakan reikning í banka á Ísafirði. Hinn 10. sept. 1945, að styrjöld lokinni, lækkaði gengi ísl. krónu gagnvart danskri. Hinn 4. marz 1946 krafðist B greiðslu á ógreiddum afborgunum og vöxtum í d. kr. A taldi sér ekki skylt að greiða fé þetta með öðru gengi en var á d. kr. fyrir 10. sept. 1945. Í máli milli aðilja, er af þessu reis, var ómöguleiki sá, sem styrjöldin olli á flutningi fjár til Danmerkur, ekki talinn eiga að hafa áhrif á það ákvæði skuldabréfsins, að innstæða skuldarinnar og vextir skyldu lúkast í dönskum gjaldeyri, án tillits til gengis íslensks gjaldeyris. Var A því dæmt að greiða fjárhæðirnar í d. kr. .... 115
- A í Reykjavík pantaði vörur hjá B í Kaupmannahöfn án þess að afla sér innflutningsleyfis fyrir þeim og gjaldeyrisleyfis til greiðslu andvirðis þeirra. Vegna neitunar gjaldeyrisyfirvalda á leyfum, urðu vörurnar ekki fluttar til landsins. B höfðaði þá mál á hendur A til greiðslu andvirðis varanna í dönskum krónum. Vegna ómöguleika á innflutningi varanna, var talið, að kaupin væru úr gildi fallin. Hins vegar var A sagður ábyrgur til fébóta á skaða þeim, sem B hafði beðið vegna þess, að vörurnar urðu honum lítils virði í Danmörku. Skaðabætur þessar voru tilteknaðar í ísl. kr., enda höfðu íslensk gjaldeyrisyfirvöld neitað um danskan gjaldeyri vegna varanna ..... 356
- Hæstiréttur ómerkir mál, sem höfðað hafði verið af hálfu ákærvaldsins á hendur fimm mönnum fyrir brot gegn gjaldeyrislögjöfinni o. fl. .... 385

### Greiðsla.

- A krafðist útburðar á B vegna vanskila á leigugreiðslum. Í málinu kom það fram, að B hafði um áráðil greitt A húsaleigu fyrir marga mánuði í einu eftir á, og ekki varð séð, að A hefði gert fyrirvara vegna þessa greiðsluháttar. Ekki var sannað, að A hefði skorað á B að breyta þessum greiðsluhætti, fyrr en hann krafðist útburðar í fógetarétti. Að svo vöxnu máli þótti B ekki hafa fyrirgert leigurétti sínum vegna vanskila ..... 100
- Árið 1939 skuldaði A á Ísafirði firmanu B í Danmörku tiltekna fjárhæð í dönskum krónum samkvæmt skuldabréfi. Árlegar afborganir og vextir áttu að greiðast í skrifstofu B í Kaupmannahöfn. Hernám Danmerkur vorið 1940 og styrjöldin olli því, að A varð ómögulegt að flytja fé til Danmerkur til greiðslu afborgana og vaxta. Lagði A þá árlega afborganir og vexti í sérstakan reikning í banka á Ísafirði, miðað við þáverandi gengi ísl. kr. gagnvart danskri. Hinn 10. sept. 1945 lækkaði gengi ísl. kr. gagnvart danskri

kr. Hinn 4. marz 1946 krafðist B greiðslu á gjaldföllum afborgunum og vöxtum. A taldi sér ekki skylt að greiða með öðru gengi en verið hafði fyrir 10. sept. 1945. Í máli, er af þessu reis milli aðilja, var ekki talið, að A hefði fullnægt skyldum sínum með því að leggja fé í bankareikning, eins og áður segir, enda ekki um viðtökudrátt að ræða af hálfu B, og A hafði áfram umráðarétt yfir bankageymslufénu. Í dómi hæstaréttar er sagt, að ófæra sú til efnda, sem hlaut af styrjöldinni, hafi einungis frestað greiðsluefndum og framlengt vaxtaákvæðin, en hafi engin áhrif haft á það ákvæði skuldabréfsins, að höfuðstóll og vextir skyldu lúkaðast ákveðinni fjárhæð dansks gjaldeyris án tillits til gengis íslensks gjaldeyris. Var A samkvæmt þessu dæmt að greiða B féð í d. kr. .... 115

M, leigutaki húsnæðis, hafði um tíma sent A, leigusala, leigugreiðslur í póstávisun vegna tregðu A á að taka við greiðslum. Í okt. 1946 tilkynnti B í bréfi til M, að hann hefði keypt húsið af A. Með því að eignarheimild B var ekki þinglesin, hélt M áfram að senda greiðslur í póstávisun til A. Hinn 22. marz 1947 fékk M tilkynningu frá B um, að eignarheimild hans væri nú þinglesin, og hinn 18. apríl s. á. krafðist B útburðar á M vegna vanskila. Eftir atvikum þótti greiðsluháttur M ekki hafa verið slíkur, að útburði ætti að varða ..... 251

#### Gæzluvarðhald.

Gæzluvarðhald látið koma til frádráttar refsivist 1, 94, 181, 263, 315, 349  
Skilyrði eigi talin fyrir hendi til þess, að gæzluvarðhald sökunnauts komi til frádráttar dæmdri refsivist, sbr. 76. gr. laga nr. 19/1940 ..... 215, 324  
Hæstiréttur átelur, að sakborningar skyldu ekki vera settir í gæzluvarðhald, meðan á rannsókn stóð ..... 507

#### Hafning máls.

Mál hafið eftir ósk áfrýjanda, og voru stefnda dæmdar ómaksbætur ..... 65, 425

#### Handtaka.

A, sem var handtekinn, hlaut áverka í höndum þriggja löggæzlumanna, sem fluttu hann í fangageymslu lögregluvarðstofunnar í Reykjavík. Sannað þótti, að einhver eða einhverjir löggæzlumannanna hefðu veitt A áverkann, en ekki tókst að upplýsa, hver eða hverjir þeirra hefðu gert það. Með því að fullyrða mátti um hvern þeirra, að hann hefði annað-

hvort staðið að líkamsárás á A eða látið hjá liða að veita honum vernd og skýra yfirboðara frá misferlinu, þá var löggæzlumönnunum öllum þremur dæmd refsing samkvæmt 131. gr. laga nr. 19/1940 ..... 507

#### Heimilisfang.

Árið 1945 var lagt útsvar á A á Akureyri, en hann taldi álagninguna ólöglega, með því að hann væri ekki heimilisfastur þar. A átti hús á Akureyri, og bjó eiginkona hans í því og hafði til umráða 2 herbergi og eldhús. Hins vegar hafði A árum saman, þar á meðal allt árið 1944, verið fastráðinn starfsmaður sildarverksmiðju í Glæsibæjarhreppi og haft þar fæði og herbergi til umráða. Þótti ekki sannað, að heimilt hefði verið að leggja útsvar á A á Akureyri ..... 111

Heimvísun. Sjá ómerking.

Heitingar. Sjá hótun.

Hilming. Sjá þjófnaður.

#### Hjón.

Er hjónin M og K skildu lögskilnaði, krafðist M þess, að honum yrði lögð út eftir virðingu samkvæmt 64. gr. laga nr. 3/1878 húseign, er hann hafði átt, áður en hjónabandið stofnaðist og var hjúskapareign hans. K andmælti þessu og krafðist, að verð hússins yrði sannreynt með opinberu uppboði. Með því að verð hússins fór fram úr eignarhluta M í búinu, þótti nefnd 64. gr. ekki veita honum rétt til útlagningar eftir virðingu, enda breytti lög nr. 20/1923 engu um þetta ..... 151

Hjónin M og K áttu hús, er byggt var á vegum byggingarsamvinnufélagsins B. Er hjónin skildu lögskilnaði, og ákveðið hafði verið af skiptarétti, að húseignin yrði boðin upp á opinberu uppboði, krafðist B þess, að því yrði lögð eignin út eftir virðingu. K andmælti þessu, en M studdi kröfu B. Skiptaréttur úrskurðaði, að sannreyna skyldi á opinberu uppboði, hver boð yrðu gerð í eignina, og staðfesti hæstiréttur þá niðurstöðu ..... 428

#### Hlutfélög.

R, formanni og framkvæmdastjóra hlutfélags, dæmd refsing fyrir innflutning varnings án innflutnings- og gjaldeyrisleyfis. Í málinu voru tveir samstjórnendur R í félaginu, þau F, eiginkona hans, og G, mágur hans, einnig ákærð fyrir

innflutninginn. Ekki þótti sannað, að þau F og G hefðu átt færi á því að vita um pöntun vörunnar og þar með átt þess kost að skerast í leikinn og hindra innflutninginn. Voru þau því sýknuð af ákærinni ..... 106

Hlutafélag sagði leigutaka í húsnæði félagsins upp leigunni og krafðist síðar útburðar á honum. Taldi félagið sig þurfa á húsnæðinu að halda til íbúðar handa einum hluthafa í félaginu. Krafan var ekki tekin til greina, þar sem hvorki undantekningarákvæði 1. gr. laga nr. 39/1943 né önnur ákvæði í lögum veittu hlutafélögum rétt til að segja leigutaka upp íbúð til afnota handa einstökum hluthafa ..... 113

### Hlutdeild.

J hafði uppi fyrirætlanir um að kveikja í váttryggðum vörum til þess að ná í váttryggingarféð. S virtist hafa verið eitt-hvað í ráðum með honum um þetta, en gegn neitun S þótti þó ekki fullsannað, að hann hefði hvatt J til íkveikju, þannig að varða ætti hann refsingu ..... 1

Í viðtæku brennumáli kom það upp, að S hafði hvatt ýmsa menn til að kveikja í húsum og vörum í því skyni að svíkja váttryggingarfélög. Var S dæmd refsing samkvæmt 164. gr. og 248. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 1. mgr. 22. gr. svo og 20. gr., ef brot var ekki fullframið. Í sama máli voru fjórir menn aðrir dæmdir til refsingar eftir sömu lagagreinum fyrir sams konar verknað. Einnig var í sama máli fjórum umgetinna manna dæmd refsing samkvæmt 165. gr. og 248. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 20. og 1. mgr. 22. gr., fyrir áform og viðbúnað um að sökkva bát með váttryggðum vörum í því skyni að svíkja váttryggingarfélag ..... 1

Fjórir menn, S, J, Á og SJ, höfðu samtök um að brenna hús á Akranesi með yfirtryggðum vörum í því skyni að svíkja váttryggingarfélög. J kveikti í húsinu, sem brann ásamt varningnum. Váttryggingarfé hafði ekki verið greitt, er upp komst um brotið. Tveir menn, B og ÞH, lögðu vörur í brunann á vegum J og áttu samskipti við hann einan um þátttöku í brennunni. Áttu þeir að fá hluta af ágóða J af væntanlegu váttryggingarfé. Bifreiðarstjórinn ÞG ók J frá Reykjavík til Akraness, og vissi hann, að J fór ferð þessa til að kveikja í húsinu. Var þeim S, J, Á, SJ, B, ÞH og ÞG dæmd refsing samkvæmt 248. gr. sbr. 20. gr. og 2. mgr. 164. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 1. mgr. 22. gr. sömu laga, að því er varðaði S, Á og SJ, og 2. mgr. 22. gr., að því er varðaði B, ÞH og ÞG ..... 1

SJ kom að tali við J og tjáðist hafa verið beðinn af ónafngreindum manni að kveikja í tilteknu húsi í Reykjavík fyrir



- fégjald. Skýrði J svo frá, að SJ hefði mælt til aðstoðar hans við þetta gegn því, að hann fengi helming fégjaldsins. J kveðst fyrst hafa tekið vel í þetta, en síðar hafi hann orðið því afhuga og tjáð SJ það. Hafi SJ þá sagt, að þessi fyrirætlun væri úr sögunni. Varhugavert þótti að telja víst, að SJ hafi ætlað til eða mátt miða við, að J tæki frásögn hans sem hvatningu, er farandi væri eftir, fyrr en J fengi nánari vitneskju um brennubeiðanda og að hann vildi standa við greiðslu fégjaldsins. Þótti því ekki alveg nægur grundvöllur til að dæma SJ refsingu fyrir hvatamennsku í íkveikju ..... 1
- L hafði staðið að því ásamt öðrum manni að taka ávísanaeyðublöð, er á hafði verið stimplað nafn tiltekens verzlunarfyrirtækis, með leynd úr vörzlum framkvæmdastjóra fyrirtækisins í því skyni að nota þau til falsana. Félagi L fékk eitt eyðublaðið og notaði það til að falsa ávísun undir nafni verzlunarfyrirtækisins. L dæmd refsing samkvæmt 1. mgr. 155. gr. sbr. 2. mgr. 22. gr. laga nr. 19/1940 ..... 181
- Tveir bifreiðarstjórar, A og B, höfðu samtök um það að hafa samfarir við konu að henni nauðugri. Var A dæmdur fyrir fullframið brot samkvæmt 1. mgr. 194. gr. laga nr. 19/1940, en B fyrir tilraun til brots samkvæmt 1. mgr. sömu gr. sbr. 20. gr. Þá var og A dæmdur fyrir hlutdeild í broti B samkvæmt 2. mgr. 22. gr., og B fyrir hlutdeild í broti A samkvæmt 1. mgr. 22. gr. laganna ..... 199

#### Hótun.

- A og B voru með ráðabrigg um að brenna váttryggðar vörur í því skyni að ná í váttryggingarféð. Sagði A þá við B, að ef hann þegði ekki um áform þeirra, skyldi hann verða myrtur. Kvaðst B hafa álitid orðin mælt af alvöru, en A sagði enga fyrirætlun hafa legið á bak við þau. Í málinu var A ekki ákærður fyrir hótun þessa samkvæmt 233. gr. laga nr. 19/1940, og var honum því ekki dæmd refsing fyrir hana ..... 1

#### Húsaleiga. Húsaleigulög.

- A bjó í húsi sínu í Reykjavík. Á sömu hæð hússins hafði B íbúð á leigu. A krafðist útburðar á B vegna ónáðis af drykkjuskap hans, er A kvað standa sér og öðrum íbúum hússins fyrir svefni. Í útburðarmálinu sannaðist, að B hafði í tvö tiltekin skipti farið óboðinn og ölvaður inn í íbúð B og hagað sér þar illa, m. a. ráðizt að gesti A með meynyrðum og hótunum. Með þessu þótti B hafa gert svo á hluta A, að honum sé verulega óþægilegt að hafa B í húsinu, sbr. 2.

- gr. laga nr. 39/1943. Var B því talinn hafa fyrirgert leigurétti sínum og útburður heimilaður ..... 62
- A hafði íbúð á leigu í húsi B í Reykjavík. Hinn 20. júní 1946 krafðist B útburðar á A vegna vanskila á greiðslu húsaleigu og einnig sökum þess, að A hefði tekið tiltekna konu ásamt barni hennar inn í íbúð sína. Að því er vanskilin varðaði, þá kom það fram í málinu, að A hafði um áráðil greitt B húsaleigu fyrir marga mánuði í einu eftir á, án þess að séð yrði, að B hefði gert fyrirvara vegna þessa greiðsluháttar. Þar sem ekki var sannað, að B hefði skorað á A að breyta þessum greiðsluhætti, fyrr en hann krafðist útburðar í fógetarétti, þá þótti útburður ekki verða byggður á þessari ástæðu. Kona sú, er A hafði tekið í íbúð sína, bjó þar aðeins um tíma sem gestur án þess að greiða leigu, og hafði B ekki fundið að veru hennar í húsinu fyrr en fyrir fógetaréttinum. Var útburðarkrafa B ekki tekin til greina ..... 100
- A hafði íbúð á leigu í húsi hlutafélags. Félagið sagði A upp leigunni vegna þess, að það þyrfti á íbúðinni að halda handa einum stjórnarmanni félagsins. Uppsögnin ekki talin lögmæt, þar sem hvorki undantekningarákvæði 1. gr. laga nr. 39/1943 né önnur ákvæði í lögum veiti hlutafélagi rétt til að segja leigutaka upp íbúð í húsi hlutafélagsins til afnota handa einstökum hluthafa í félaginu ..... 113
- Konan A var leigutaki íbúðar í húsi B í Reykjavík. Taldi B hegðun hennar hafa verið þannig, að honum væri verulega óþægilegt að hafa hana í húsi sínu, og að hún hefði með því fyrirgert leigurétti sínum, sbr. 2. gr. laga nr. 39/1943. Krafðist hann því útburðar á henni. A hafði áður í sambandi við útburðarkröfu B haft í frammi meiðandi ummæli um hann og leigutaka í húsinu, C. Hafði A verið dæmd refsing fyrir ummælin með tveimur dómum bæjarþings Reykjavíkur. Þá var og leitt í ljós mikið missætti með þeim A og C. Þegar til þess var litið, að hin meiðandi ummæli voru sett fram í sambandi við sakir, sem á A voru bornar fyrir húsaleigunefnd, og að atvik varðandi viðskipti hennar við C voru ýmist óljós eða ósönnuð, þá þótti ekki verða staðhæft, að A hefði fyrirgert leigurétti sínum. Var því synjað um framkvæmd útburðar ..... 122
- M hafði á leigu sölubúð í húsi A í Reykjavík. Hinn 1. okt. 1946 keypti B húsið af A og tilkynnti M eigendaskiptin. A hafði áður gert tilraunir til að koma M burt úr húsinu og sýnt tregðu á viðtöku húsaleigu. Hafði M því sent A leigugreiðslur í póstávisun. Eftir að M fékk tilkynningu B um eigendaskiptin, aðgætti hann, að eignarheimild M var ekki

- þinglesin. Hélt hann því áfram að senda A leigugreiðslur í póstávisun. B tilkynnti M hinn 22. marz 1947, að eignarheimildin væri þinglesin, og hinn 19. maí s. á. krafðist hann útburðar á M vegna vanskila. Vegna framangreindra truflana á viðtöku leigugreiðslna og þar sem ekki varð séð, að M skorti vilja eða getu til að greiða leiguna, var synjað um útburð ..... 251
- A hafði á leigu tvær sölubúðir í húsi B. Í dómsmáli taldi B, að A hefði fyrirgert leigurétti sínum með óráðvandlegri hegðun, slæmri umgengni og vanrækslu á viðhaldi. Atvik þau, sem B studdi mál sitt með, voru ýmist ósönnuð eða svo veigalítill, að ekki þótti rétt að taka til greina kröfu hans um, að A yrði gert að rýma húsnæðið ..... 329
- Með úrskurði fógetadóms Reykjavíkur hafði verið ákveðið, að A skyldi borinn út úr herskála, sem hann átti og bjó í á leigulandi B. Eftir uppkvaðningu úrskurðarins tók Húsaleigunefnd Reykjavíkur herskálann leigunámi ásamt nauðsynlegum lóðarréttindum og afhenti hann A til íbúðar. Er B krafðist síðar, að útburðarúrskurðurinn yrði framkvæmdur, synjaði fógeti þess með nýjum úrskurði, þar sem hið fyrra réttarsamband þeirra A og B hefði rofnað við leigunámið. Var sú niðurstaða staðfest í hæstarétti .. 434
- Í 5. gr. laga nr. 39/1943 er húsaleigunefndum veitt heimild til að taka leigunámi auðar íbúðir. Talið, að í heimild þessari felist og réttur til að taka leigunámi ásamt húsnæðinu nauðsynleg lóðarréttindi, hvort sem þau hafa áður fylgt húsnæðinu eða ekki ..... 434
- A átti hús í Reykjavík í sameign með öðrum. B hafði á leigu íbúð í húsi þessu. Sjálfur bjó A, sem var ókvæntur, í einu herbergi, sem hann hafði á leigu í öðru húsi. A virðist hafa sagt B upp íbúðinni í júní 1947 til brottflutnings 1. okt. s. á. Er B fór ekki úr húsnæðinu, kröfðust A og sameigendur hans útburðar. A kvaðst sjálfur ætla að flytjast í íbúðina. Hafi honum verið sagt upp herbergi því, er hann búi í, en auk þess sé honum af heilsufarslegum ástæðum nauðsynlegt að taka sér ráðskonu. Ekki kom fram, að gild væri uppsögn á herbergi því, sem A hafði á leigu. Þá hafði og A og sameigendur hans selt lausa íbúð í húsi því, sem B bjó í, vorið 1947, án þess að séð yrði, að brýna nauðsyn hefði borið til, og ekki sýnt, að hagur A hefði breytt til muna síðar. Var útburðarkrafan því ekki tekin til greina ..... 446
- Fjögur systkin voru sameigendur að íbúðarhúsi, þar sem A hafði íbúð á leigu. Eitt systkinanna, B, bjó einnig í lítilli íbúð í húsinu. Systkinin sögðu A upp húsnæðinu. Kváðu

- þau systur sína, sem ekki var eitt sameigendanna, hafa þörf fyrir húsnæði. Þessi ástæða þótti haldlaus, með því að engin heimild væri í lögum til að fá húsnæði rýmt af þessum sökum. Til vara kröfðust systkinin, að A væri gert skylt að hafa íbúðaskipti við B. Þar sem sannað var, að B væri brýn þörf á auknu húsnæði, var þessi krafa tekin til greina 474
- Að undangenginni uppsögn krafðist A, sem átti íbúðarhæð, er B hafði á leigu, að B yrði borinn út úr húsnæðinu. Reisti hann kröfu sína á því, að hann hefði þörf fyrir íbúðina handa dóttur sinni og eiginmanni hennar. A hafði nýlega keypt tvær hæðir í húsi, sem var í smíðum, og látið fullgera húsnæði þetta, sem hann tók til eigin afnota, á þeim tíma, sem honum mátti vera ljóst, að dóttir hans og tengdasonur þyrftu á húsnæði að halda. Þar sem A hafði verið í lófa lagið að veita þeim húsnæði í húsi þessu, þá þótti ekki ástæða til að taka útburðarkröfuna til greina ..... 552
- Úrskurðir í útburðarmálum ómerktir vegna rangrar málsmeðferðar ..... 243, 450

## Húsleit.

- Fundið var að því, að húsleit hafði verið gerð hjá manni, sem grunaður var um þjófnað, án þess að séð yrði, að dómsúrskurður hefði verið felldur um það eða samþykki hlut-eigandi manns komið til ..... 287

## Iðgjöld. Sjá skaðabætur.

## Innheimtulaun.

- Í skuldamáli krafðist hæstaréttarlögmaður innheimtulauna af skuldinni auk fullra málflutningslauna. Krafan um innheimtulaun ekki tekin til greina, enda þótti ljóst af ákvæðum lágmarksgjaldskrár Lögmannafélags Íslands, að sé skuld innheimt með málssókn, þá komi málflutningslaun í stað innheimtulauna ..... 115

## Innsetning búfjár.

- Lögreglumenn taka í geymslu óskilahross, sem gengu laus í Reykjavík. Umráðamanni hrossanna dæmd sekt samkvæmt 61. sbr. 96. gr. lögreglusamþykktar Reykjavíkur nr. 2/1930. Krafa um endurgjald fyrir geymslu og fóðrun hrossanna þótti vanreifuð, og var henni því vísað frá dómi .... 296

## Ítrekun.

- Sökunaut dæmd refsing fyrir ítrekaðan þjófnað .. 94, 193, 349, 409
- Togaraskiptjóri hafði verið dæmdur fyrir brot á landhelgis-

lögum árið 1940. Hann hlaut aftur refsidóm fyrir sams konar brot, framið árið 1948. Þar eð fyrri dómurinn hafði ekki ítrekunarverkun, sbr. 71. gr. laga nr. 19/1940, var ekki beitt refsíákvæðum 5. gr. laga nr. 5/1920 .....

527

Ítök. Sjá kvaðir.

#### Kaup og sala.

Í bréfi dags. 21. júní 1943 bauð A, heildsali í Hafnarfirði, B, kaupfélagi á Seyðisfirði, til sölu skíði, sem A hafi pantað frá Ameríku og von sé á með haustinu. Í svarbréfi B 11. júlí s. á. biður hann A að senda skíðin, þegar hann fái þau. Þetta var á styrjaldartímum, er venjulegt var, að vörupantanir frá útlöndum tefðust mjög. Skíðin komu til landsins í des. 1943 og voru send B með skipi 18. þess mánaðar. B neitaði að taka við skíðunum vegna dráttar á afhendingu þeirra. Í máli, er af þessu reis, var B talin riftun kaupsins óheimil, þar eð afhendingartími vörunnar hafi verið svo óákveðinn, að ekki geti talizt, að um afhendingardrátt hafi verið að ræða .....

190

Í október 1941 keyptu tveir menn í Vestmannaeyjum fiskiskip af A, skipaviðgerðarstöð í Keflavík. Skipið átti að vera haf-fært og fullnægja í því efni ákvæðum laga um öryggi skipa. Hafði A nýlega lokið viðgerð á skipinu, er það var selt. Kaupendur (K) hófu fiskveiðar á skipinu frá Vestmannaeyjum, en í febr. 1942 kom í ljós fúi í því. Var skipið þá tekið upp í dráttarbraut til athugunar. Með vottorðum skipa-skoðunarmanna í Vestmannaeyjum og vætti skipasmiða var sannað, að skipið mundi hafa verið stórgallað af fúa, er kaup fóru fram, en A hafði ekki orðið við áskorun K um að hafa fyrirsvarsmenn við athugun og viðgerð skipsins í Vestmannaeyjum. Í máli, sem K höfðuðu á hendur A til greiðslu skaðabóta, var A dæmt að greiða K viðgerðarkostnað og bætur fyrir aflatjón .....

232

Veturinn 1946 pantaði A, heildsölufirma í Reykjavík, vörur frá B í Kaupmannahöfn. Áður en vörurnar voru sendar frá Kaupmannahöfn, óskaði A þess, að kaupin gengju til baka, þar sem synjað hafði verið um innflutnings- og gjaldeyris-leyfi fyrir þeim. B neitaði að verða við því, en seldi vörurnar í Kaupmannahöfn vegna A. Höfðaði B síðan mál gegn A til greiðslu andvirðis vörunnar í dönskum kr. Talið var, að vegna synjunar gjaldeyrisyfirvalda á leyfum, væru kaupin úr gildi fallin, en að A væri ábyrgur til fébóta vegna þess, að vörurnar, sem voru gervivörur, framleiddar til sölu á Íslandi, urðu B lítills virði. Voru skaðabæturnar til-

- teknar í isl. krónum og miðaðar við söluverð til A að frá-  
dregnu verði því, er fékkst fyrir vöruna í Kaupmanna-  
höfn ..... 356
- Byggingarfélagið B** tókst á hendur að reisa hús fyrir A. Í verk-  
samningi aðilja var tekið fram, að B sé ekki skylt að leggja  
til erlent byggingarefni, en lofi að vera hjálplegt með það  
eftir föngum. Ágreining út af verksamningnum skyldi leggja  
í gerð. Meðan á verkinu stóð, útvegaði B timbur til bygg-  
ingarinnar. Er A neitaði að greiða andvirði timbursins,  
höfðaði B mál gegn honum til greiðslu þess. A krafðist frá-  
vísunar, með því að málið ætti að leggja í gerð. Frávísunar-  
kröfunni var hrundið, þar sem hér hefði verið um bein kaup  
að ræða, sem ekki féllu undir ákvæði verksamningsins .. 421
- A** taldi B hafa undirgengizt kaup á nótabátum og höfðaði mál  
á hendur honum til greiðslu andvirðisins. Umræður höfðu  
farið fram um kaup þessi, en gegn mótmælum B tókst A  
ekki að sanna, að kaup hefðu komizt á. Var B því sýkn-  
aður af kröfum A í málinu ..... 477
- A**, sem hafði útskipunarstarfsemi á hendi, krafðist útskipunar-  
gjalds af B, er sent hafði fisk með tilteknu skipi til út-  
landa. B taldi sér ekki skylt að greiða gjald þetta, þar sem  
hann hefði flutt fiskinn að skipshlið. Þar sem B átti að skila  
fiskinum á skipsfjöl, sbr. 62. gr. laga nr. 39/1922, og hann  
hafði ekki fært fram nein rök fyrir því, að hann samkvæmt  
venju eða af öðrum ástæðum ætti að vera undanþeginn  
greiðslu útskipunargjalds, þá var krafa A tekin til greina 535

**Kröfuréttindi.** Sjá ábyrgð, aðgerðarleysisverkanir, greiðsla,  
húsaleiga, kaup og sala, samningar, skaðabætur, skuldamál.

#### Kvaðir.

- A** krafðist þess fyrir fógatarétti, að metinn yrði gildur réttur  
hans til umferðar um gangstíg, sem B hafði girt fyrir.  
Þar sem málið var rekið á svo viðtækum grundvelli, átti  
það að sæta meðferð samkvæmt III. kafla laga nr. 41/1919,  
og bar að dæma það af héraðsdómara ásamt sanddómend-  
um. Var úrskurður fógeta og málsmeðferð því ómerkt .. 307

#### Kvikmyndahús.

- A** höfðaði mál gegn B, lögreglustjóra í Á-sýslu, og krafðist  
þess, að dæmt verði gilt, að B hafi veitt A einkaleyfi til  
kvikmyndahússrekstrar í S-kaupþúni um 10 ára skeið.  
Þegar af þeirri ástæðu, að B brast lagaheimild til að veita  
A slíkt leyfi, sem krafizt var, var krafa A ekki tekin til  
greina ..... 155

**Kynferðisbrot.**

Tveir bræður, A og B, sem báðir voru bifreiðarstjórar og höfðu mannflutninga að atvinnu, voru að morgni 2. maí 1947 staddir við bifreiðastöð sína í Reykjavík. Bar þar þá að stúlku eina (C), sem var undir áhrifum áfengis. Bræðurnir, sem ekki þekktu C neitt, buðu henni upp í bifreið A, og þáði hún það. Settist B við hlið C í bílnum, en A ók af stað. Tjáði C þeim heimilisfang sitt, en í stað þess að aka henni þangað, héldu þeir út úr bænum og vörnuðu C með valdi að komast út úr bílnum, sem hún gerði ítrekaðar tilraunir til. Á afviknum stað utan við bæinn þröngvaði B henni til samfara, en A gerði tilraun til hins sama. Skildu þeir hana síðan eftir úti á viðavangi illa til reika. Var B dæmd refsing fyrir fullframið brot samkvæmt 1. mgr. 194. gr. laga nr. 19/1940, en A fyrir tilraun til brots samkvæmt 1. mgr. 194. gr. sbr. 20. gr. sömu laga. Þá var og A dæmdur fyrir hlutdeild í broti B samkvæmt 1. mgr. 22. gr., og B fyrir hlutdeild í broti A samkvæmt 2. mgr. 22. gr. sömu laga ..... 199

**Kærumál.**

- Í útburðarmáli andmælti gerðarþoli því fyrir fógetadómi, að stúlku nokkurri væri heimilað að staðfesta vætti sitt með eiði eða drengskaparheiti, þar sem hún væri ólæs og óskrifandi og mundi vera andlega vanþroska. Andmælin voru ekki tekin til greina, þar sem læknir vottaði, að fákunnátta stúlkunnar stafaði ekki af vitsmunaskorti hennar. Gerðarþoli kærði úrskurð fógetadóms samkvæmt 128. gr. laga nr. 85/1936, en hæstiréttur staðfesti úrskurðinn .... 160
- Ákvörðun héraðsdómara um ritlaun fyrir dómsgerðir kærð samkvæmt analogíu 186. gr. laga nr. 85/1936 ..... 255
- A kærir héraðsdómara samkvæmt 4. mgr. 34. gr. laga nr. 85/1936 til greiðslu fésektar fyrir drátt á afgreiðslu dómsgerða. Krafan ekki tekin til greina, þar sem drátturinn varð ekki eins og á stóð talinn héraðsdómara til sakar ..... 255
- A, fyrrverandi héraðsdómari, hafði gefið vottorð í vitnamáli um embættisathöfn. Héraðsdómari úrskurðaði, að A væri ekki skylt að koma fyrir dóm til að staðfesta vottorðið, sbr. 4. tl. 125. gr. laga nr. 85/1936. Úrskurðurinn var kærður samkvæmt 128. gr. nefndra laga. Hæstiréttur taldi A skylt að koma fyrir dóm, þar sem atvik þau, er hann var krafinn vættis um, virtust ekki svo vaxin, að unnt væri að upplýsa þau með vottorði úr embættisbók eða öðru opinberu skjali 276
- Málkostnaðarákvæði héraðsdóms kært samkvæmt 186. gr. laga nr. 85/1936. Kærumálinu hafði verið frestað vegna áfrýj-

|                                                                                                                                                                                                                                                                  |          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| unar aðalmálsins, en var síðar tekið fyrir, er aðalmálið hafði verið hafið .....                                                                                                                                                                                 | 299      |
| <b>Stefnanda</b> var í héraði dæmd sekt vegna brots á sáttalöggjöf-inni. Ákvæði héraðsdóms um sekt var kært samkvæmt 189. gr. laga nr. 85/1936 og felld niður í hæstarétti, þar sem málinu var svo háttað, að héraðsdómari átti að leita sátta                   | 299      |
| <b>Kærumáli</b> um málskostnað frestað sjálfkrafa í hæstarétti vegna áfrýjunar aðalmálsins .....                                                                                                                                                                 | 342, 434 |
| <b>Stefndi</b> krafðist í héraði frávisunar máls, með því að ágreinings-efnið ætti að sæta úrlausn gerðardóms. Úrskurður, er hratt frávisunarkröfunni, kærður til hæstaréttar samkvæmt 3. mgr. 108. gr. laga nr. 85/1936. Hæstiréttur staðfesti úrskurðinn ..... | 421      |

### Landhelgisbrot. Sjá fiskveiðabrot.

#### Lax- og silungsveiði.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Er</b> lög um lax- og silungsveiði nr. 61/1932 gengu í gildi, átti K, sem búsett var erlendis, veiði í Langá fyrir landi 5 tiltekinna jarða. Landeigendur (L) stofnuðu veiðifélag og fengu heimild til að innleysa veiðiréttindin. Áður til innlausnar kæmi, komst K að samningum við L. Með samningnum afsalaði K veiðiréttindunum til landeigenda án endurgjalds, en áskildi sér jafnframt að halda veiðiréttinum um 20 ára skeið frá 4. ágúst 1937 að telja, þó svo, að hún undirgekkst að greiða gjald fyrir veiðiréttinn síðara áratuginn. Þá áskildi K sér í 2. gr. samningsins rétt til, „meðan hún notar veiðiréttinn samkvæmt framantöldu, að leigja eða leyfa öðrum að nota hann um lengri eða skemmri tíma með sama rétti og hún hefur.“ Árið 1944 framleigði K rétt sinn samkvæmt samningnum til Z, er búsettur var á Íslandi. L höfðuðu mál til ógildingar framleigunni, þar sem þeir töldu réttindin vera persónuleg og óframseljanleg. Talið var, að með hliðsjón af aðdraganda samningsins hefði K verið heimilt samkvæmt 2. gr. hans að framleigja réttindin, enda beri hún áfram ábyrgð gagnvart L á efndum samningsins, svo sem leigugreiðslum og því, að veiðin sé hóflega nýtt ..... | 170 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

#### Leiðbeiningarskylda dómara.

|                                                                                                                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Úrskurður</b> fógetadóms í útburðarmáli ómerktur, m. a. vegna þess að fógeti hafði ekki leiðbeint gerðarþola, sem var ólöglerður, um kröfugerð o. fl. .... | 243 |
| <b>Í</b> útburðarmáli undanfelli fógeti að leiðbeina aðiljum, enda þótt þeir væru báðir ólöglerðir og nytu ekki aðstoðar lögfróðra                            |     |



|                                                                                                                                                                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| málflytjenda. Þar sem leiðbeiningar var þörf, var úrskurður fógeta ómerktur .....                                                                                                                                             | 450 |
| Héraðsdómari hafði, andstætt ákvæðum 114. gr. laga nr. 85/1936, látið undir höfuð leggjast að leiðbeina fyrirsvarsmanni stefnanda um kröfugerð, en hún var mjög óljós. M. a. af þessari ástæðu var héraðsdómur ómerktur ..... | 556 |

### Leiga. Sbr. húsaleiga.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| K, sem átt hafði veiðirétt í á fyrir landi 5 jarða, afsalaði með samningi 4. ágúst 1937 veiðiréttinum endurgjaldslaust í hendur landeigenda. Jafnframt áskildi K sér að halda veiðiréttinum um 20 ára skeið, þó svo, að endurgjald skyldi koma fyrir réttinn síðari áratuginn. Þá áskildi K sér í 2. gr. samningsins rétt til „meðan hún notar veiðiréttinn samkvæmt framantöldu, að leigja eða leyfa öðrum að nota hann um lengri eða skemmri tíma með sama rétti og hún hefur.“ Árið 1944 framleigði K rétt sinn samkvæmt samningnum til Z. Landeigendur höfðuðu mál til ógildingar framsalinu, þar sem þeir töldu réttindin vera persónuleg og K óheimilt að framselja þau í heild, en hins vegar mætti hún leyfa öðrum veiði með sér, ef hún noti réttinn jafnframt sjálf. Talið var, að með hliðsjón af aðdraganda samningsins hefði K verið heimilt samkvæmt 2. gr. hans að framleigja réttindin með þeim hætti, sem hún gerði, enda beri hún áfram ábyrgð gagnvart landeigendum á efndum samningsins, svo sem leigugreiðslum og því, að veiðin sé hóflega nýtt ..... | 170 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

### Leigunám. Sjá eignarnám.

### Líkamsáverkar.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Drengur, 4 ára að aldri, varð fyrir herbifreið á götu í Reykjavík og hlaut nokkur meiðsli af. Voru honum dæmdar bætur í skaðabótamáli samkvæmt lögum nr. 99/1943 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 72  |
| A var umsjónarmaður á dansleik. Við útidyr hússins fór B að átella A fyrir það, að hann hefði látið mann nokkurn sæta ómaklegri meðferð. A hóf þá B á loft og varpaði honum út um dyrnar. Kom B illa niður og handleggsbrotnaði. A var dæmt varðhald 20 daga samkvæmt 218. gr. laga nr. 19/1940. Með hliðsjón af því, að A átti að gæta reglu á samkomunni og að framkoma B var ekki vitalaus, var refsing A höfð skilorðsbundin samkvæmt VI. kafla nefndra laga .. | 175 |
| M hafði slitið samvistir við eiginkonu sína K, en lögskilnaður þeirra hafði ekki verið gerður. Þjuggu þau ekki í sama húsi. Nótt eina fór M undir áhrifum áfengis heim til K. Fór                                                                                                                                                                                                                                                                                   |     |

- hann inn um glugga og síðan upp á efri hæð hússins og þar inn í ólæst svefnherbergi K. Sá hann þá, að karlmaður, A, hvíldi í rúminu hjá K. Tók M þá A og varpaði honum niður stiga. Viðbeinsbrotnaði A við fallið og fékk auk þess smærri áverka. M var ákærður eftir XXIII. kafla laga nr. 19/1940, og honum dæmd refsing, fangelsi 30 daga, samkvæmt 218. gr. nefndra laga. Við ákvörðun refsingar þótti ekki unnt að hafa hliðsjón af 4. tl. 74. gr. sömu laga, en til greina var tekin staðhæfing M um, að hann hefði framið verkið í mikilli bræði, og því höfð hliðsjón af 75. gr. oftnefndra laga ..... 379
- I** máli, er höfðað var gegn A og B fyrir brot á bifreiðalögum og fleiri lögum þótti sannað, að A hefði með ofsalegum akstri visvitandi stofnað lífi og línum lögreglumanna í hættu. Af hálfu ákærvaldsins var A ekki ákærður fyrir brot á XXIII. kafla laga nr. 19/1940, en við ákvörðun refsingar var tekið tillit til þessarar hegðunar A ..... 412
- A** ók vöruflutningabifreið austur Skúlagötu í Reykjavík. Á undan honum ók B hjólbörum austur götuna og hélt sig sem næst á miðri götu. A sveigði til hægri næstum út að vegarbrún til þess að komast fram hjá B. Leit hann þá til B, til þess að athuga, hvort hann kæmist slysalaust fram hjá. Er A leit aftur á veginn, sá hann mann á bifhjóli fyrir framan bifreið sína. C, er ók bifhjólinu og var á leið vestur götuna, lenti framan á bifreiðinni og hlaut brot á þvertindum fjöggra hryggjarliða. A þótti hafa ekið óvarlega, og var honum dæmd 1000 kr. sekt til ríkissjóðs. Brot hans var m. a. heimfært undir 219. sbr. 218. gr. laga nr. 19/1940. B var dæmd sekt samkvæmt ákvæðum umferðarlaga og lögreglusamþykktar Reykjavíkur ..... 440
- A**, sem ók mörgum farþegum á vörubifreið sinni um nótt af dansskemmtun, var undir áhrifum áfengis og ók mjög óvarlega. Ók hann á fólksflutningabifreið, sem á móti honum kom, en bifreiðarstjóri þeirrar bifreiðar átti og nokkra sök á árekstrinum. Nokkrir farþegar hlutu meiðsli og heilahristing. Var A dæmd refsing, varðhald 40 daga, m. a. samkvæmt 219. gr. laga nr. 19/1940 ..... 460
- A** dansleik í Reykjavík veittist A að B og sló hann fyrirvaralaust mikið högg í andlitið. Nefbrotnaði A og bólgnaði í andliti. Var A dæmt varðhald 20 daga fyrir brot gegn 218. gr. laga nr. 19/1940 ..... 485
- Tveir** lögreglumenn, A og B, og fangavörður, C, fluttu handtekinn mann, D, í fangageymslu í Reykjavík. D var látinn laus úr fangageymslunni morguninn eftir, en er hann kom skömmu síðar heim til sín, hafði hann á sér mikinn lík-

amsáverka. Í opinberu máli gegn þeim A, B og C þótti sannað, að D hefði hlotið áverkann í fangageymslunni af völdum einhvers eða einhverra hinna ákærðu. Hins vegar leiddi rannsókn málsins ekki í ljós, hver eða hverjir hinna ákærðu hefðu veitt D áverkann. Var því engum þeirra dæmd refsing fyrir brot á ákvæðum XXIII. kafla laga nr. 19/1940 .....

507

### Líkur.

#### a) Í einkamálum.

Í héraði var A dæmt að greiða B tiltekna skuld. A áfrýjaði, en í hæstarétti var ekki mætt af hálfu B. A lagði fram í hæstarétti skriflega yfirlýsingu B um það, að hæstaréttarlögmaður sá, sem af hálfu B flutti málið í héraði, hafi höfðað það án heimildar frá B. Þrátt fyrir þetta þótti ekki fullsannað, að umgetinn hæstaréttarlögmann hafi skort umboð til höfðunar málsins .....

66

Skipaviðgerðarstöð seldi skip, er hún hafði nýlega lokið viðgerð á. Um sama leyti og salan fór fram, gáfu skipaskoðunarmenn skipinu haffærisvottorð. Þrátt fyrir þetta þóttu kaupendur hafa sannað með skoðunargerð, er fór fram 5—6 mánuðum síðar, að stórfelldir leyndir gallar hafi verið á skipinu, þegar sala fór fram .....

232

A, sem lent hafði í bifreiðarslysi, taldi sérstakan sjúkdóm, er hann síðar þjáðist af, stafa frá slysinu. Ekki fór að bera á sjúkdómnum fyrr en 4—6 mánuðum eftir slysið, og þótti ekki sennilegt, að um orsakasamband væri að ræða milli slyssins og sjúkdómsins .....

258

#### b) Í opinberum málum.

Í okt. 1943 fékk S í viðskiptabraski eignarrétt á 9 smálesta bát, sem var mjög lélegur og vart viðgerðarhæfur. Kaupverð var talið 18000 kr., en S váttryggði hann fyrir 75000 kr. Nótt eina í febr. 1944 varð sprenging í bátnum, þar sem hann lá mannlauus á skipasmiðastöð í Reykjavík, og laust upp eldi í honum af sprengingunni. Ekki varð ráðið af verksummerkjum, hver hefðu verið upptök eldsins. Á árunum 1945—1946 gerðist S sekur um margar íkveikjur og brennutilraunir í auðgunarskyni. Þótti þetta allt mjög bera böndin að S um íkveikju í bátnum, en gegn neitun hans þótti þó varhugavert að telja sök hans sannaða .....

1

Þ flutti vörur sl í smáskúr í Kringlumýri í Reykjavík, sem óhæfur var til geymslu á verðmætum vörum. Váttryggði Þ vörurnar fyrir 180 þús. kr. Skömmu síðar komst upp, að Þ ásamt ýmsum öðrum mönnum, þar á meðal S, J og

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
| SJ, hafði gerzt sekur um margar brennur á húsum og vör-<br>um í auðgunarskyni. SJ kvaðst hafa lofað Þ að kveikja í<br>skúrnum fyrir þóknun, en fyrirhugaður tími til þess hafi<br>ekki verið kominn, er upp komst um önnur brot þeirra.<br>J taldi bæði sig og S hafa verið með í ráðum um fyrir-<br>hugaða brennu á skúrnum. Hins vegar neituðu þeir Þ og<br>S, að fyrirætlun hefði verið uppi um að brenna skúrinn.<br>Þrátt fyrir það þóttu svo sterkar líkur komnar fram gegn<br>þeim, að þeir voru ásamt þeim J og SJ taldir sannir að<br>viðbúnaði við brennu á skúrnum ..... | 1                                     |
| A bifreiðarstjóri olli slysi með ógætilegum akstri. Þrjú vitni<br>töldu sig hafa orðið vör við, að hann hefði neytt áfengis<br>eða verið undir áhrifum áfengis, áður en hann hóf akst-<br>urinn. Gegn neitun A, sem stuðning hafði í framburði<br>margra farþega hans, þótti ekki sannað, að hann hefði<br>neytt áfengis í þetta sinn eða verið undir áhrifum áfengis                                                                                                                                                                                                               | 77                                    |
| Fjórir félagar A hittust ásamt honum á heimili hans og sátu þar<br>að vindrykkju lengi dags og fram á nótt. Eftir það fóru<br>þeir út, tóku bifreið í heimildarleysi og óku henni mjög<br>ógætilega um götur Reykjavíkur og nágrennis. Var A öðru<br>hverju við stýri bifreiðarinnar. A neitaði því, að hann hefði<br>tekið nokkurn þátt í vindrykkjunni, og þótti varhugavert<br>að telja sannað, að hann hefði verið með áhrifum áfengis<br>í ökuferðinni .....                                                                                                                   | 412                                   |
| Lögreglumenn handtóku A bifreiðarstjóra mjög ölvaðan á hafn-<br>arbakka Reykjavíkur. Bifreið hans var þar skammt frá, og<br>hafði A kveikjuláslykil hennar í vasanum. Þrátt fyrir<br>ógreinilegan framburð A um för sína niður á hafnarbakk-<br>ann, þótti sannað, að hann hefði ekið þangað ölvaður ..                                                                                                                                                                                                                                                                             | 562                                   |
| <b>Læknar.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                       |
| Tryggingaryfirlæknir metur örorku manns, er meiðzt hafði í<br>bifreiðarslysi .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 72, 258                               |
| Læknir lýsir áverkum, sem maður hlaut í bifreiðarslysi                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 72, 145, 258, 440, 460                |
| Læknir lýsir áverkum og dánarorsök manns, sem bana beið í<br>bifreiðarslysi .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 77, 163, 207, 289, 402, 492, 530, 577 |
| Læknir lýsir áverka manns, er orðið hafði fyrir líkamsárás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 379, 507                              |
| Hæstiréttur frestar opinberu máli í því skyni, að leitað sé álits<br>læknaráðs um vottorð geðveikralæknis .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 87                                    |
| Sérfræðingur í geðsjúkdómum gefur vottorð um andlega heilsu<br>manns, en mótmælt hafði verið, að maður þessi fengi að<br>staðfesta framburð sinn vegna vitsmunaskorts .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 160                                   |
| Geðveikralæknir vottar um sakhæfi sakbornings, en læknaráð<br>lætur uppi álit um vottorð læknisins .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 181                                   |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| A meiddist í bifreiðarslysi hinn 4. júlí 1943. Daginn eftir fór hann í skoðun til B læknis. Í vottorði B til Tryggingarstofnunar ríkisins 7. s. m. segir svo um meiðsli A: „Stórt sár á enni — glóðarauga á báðum augum — mar og bólga aftan á hálsi. — Contusiones & vulnera cap. var. loc.“ A var orðinn vinnufær 20. júlí, en 4—5 mánuðum eftir slysið varð hann var sjúkdóms í vinstri axlarlið. Í máli, er A höfðaði hinn 9. júní 1944 gegn eiganda bifreiðarinnar til greiðslu bóta, taldi hann sjúkdóminn stafa af bifreiðarslysinu. Í málinu var lagt fram vottorð B, dags. 4. okt. 1944. Segir þar m. a., að daginn eftir slysið hafi A haft bólgu og eymsli um v. axlarlið. Málið var borið undir lækna ráð. Taldi það ósennilegt, að um orsakasamband væri að ræða milli slyssins og sjúkdómsins, enda ekki líklegt, að A hafi fengið mikinn áverka á öxlina, þó að B léti í té um það vottorð „eftir minni“ 15 mánuðum eftir atburðinn ..... | 258 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

## Lækna ráð.

|                                                                                                            |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Lækna ráð lætur uppi álit á vottorði geðveikralæknis varðandi sakhæfi manns .....                          | 181 |
| Lækna ráð lætur uppi álit um orsakasamband milli sjúkdóms A og slyss, er hann hafði áður orðið fyrir ..... | 258 |
| Talið löglegt, að 3 lækna ráðsmenn tækju þátt í afgreiðslu máls                                            | 258 |

## Lög. Lögskýring.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                              |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| A hafði ásett sér og haft nokkurn viðbúnað til að kveikja í vátryggðum vörum í því skyni að ná í vátryggingarfé. Við þessi áform sín hætti hann þó af sjálfsdáðum, án þess að hann væri tálmaður í fyrirætlunum sínum. Var hann því ekki sakfelldur fyrir þær, sbr. 21. gr. laga nr. 19/1940 | 1  |
| Viðbúnaður til að brenna smáskúr í Kringlumýri í Reykjavík ásamt vátryggðum vörum ekki talinn varða við 164. gr. laga nr. 19/1940, þar sem álita mátti, að almannahætta mundi ekki stafa af brennu skúrsins .....                                                                            | 1  |
| Menn, sem hvatt höfðu aðra til að kveikja í húsum og vörum í því skyni að svikja vátryggingarfélag, látnir sæta refsingu eftir viðeigandi greinum laga nr. 19/1940, sbr. 1. mgr. 22. gr. laganna. Þátttaka þriggja manna í einni brennunni heimfærð undir 2. mgr. 22. gr. ....               | 1  |
| Íkveikja í skúr á lóð hússins nr. 5 við Miðstræti í Reykjavík talin varða við 1. mgr. 164. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                                                                                                        | 1  |
| Barn á 5. ári varð fyrir bifreið og hlaut meiðsli. Í máli til heimtu bóta út af meiðslunum þótti ekki ástæða til skiptingar tjónsins samkvæmt 3. mgr. 34. gr. laga nr. 23/1941, þar sem um svo ungt barn var að ræða .....                                                                   | 72 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Ákvæði 6. gr. reglugerðar nr. 131/1947 um bann við ónaðs-<br>synlegum akstri leigubifreiða til mannflutninga að nætur-<br>lagi talið hafa stoð í 5. tölulið 12. gr. laga nr. 70/1947 ..                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 88            |
| Refsing manns, er dæmdur var sekur um þjófnað, ákveðin með<br>hliðsjón af 72. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 94, 263       |
| Sagt, að hvorki undantekningarákvæði 1. gr. laga nr. 39/1943<br>né önnur ákvæði í lögum veiti hlutafélögum rétt til að<br>segja leigutaka upp íbúð í húsi hlutafélagsins til afnota<br>handa einstökum hluthafa í félaginu .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 113           |
| Ekki þótti verða staðhæft, að hegðun leigutaka hefði verið slik,<br>að hann þess vegna hefði fyrirgert leigurétti sínum, sbr.<br>2. gr. laga nr. 39/1943 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 122           |
| Bæjarfógetanum á Akureyri bar að heimta lögtaki skattgjald<br>aðilja, sem þar var heimilisfastur. Eftir að málið hafði<br>verið tekið fyrir í fógetarétti Akureyrar, var það að til-<br>mælum fógeta og samkvæmt ósk aðilja flutt til fógetadóms<br>Reykjavíkur. Ekki talið heimilt að flytja málið þannig frá<br>fógeta þeim, sem með það átti að fara að lögum, til annars<br>fógeta, hvorki að því er varðaði málið í heild né til sér-<br>staks úrskurðar um það, hvort hinn reglulegi fógeti, sem<br>málið heyrir undir, skuli framkvæma lögtakið, enda tekur<br>81. gr. laga nr. 85/1936 ekki til lögtaksgerða, sbr. 223. gr.<br>sömu laga ..... | 131           |
| Talið, að réttur þess hjóna, sem flutt hefur hlut inn í félags-<br>búið, til að heimta hann lagðan sér út eftir virðingu sam-<br>kvæmt 64. gr. skiptalaga nr. 3/1878, sé takmarkaður við<br>það, að verðmæti hlutarins fari ekki fram úr eignarhluta<br>þess í búinu, sbr. upphaf greinarinnar. Sagt, að lög nr.<br>20/1923 geri enga breytingu á þessu efni .....                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 151           |
| Sagt, að ákvæði 24. gr. útsvarslaga nr. 66/1945 um, að ríkis-<br>skattanefnd skuli kveða upp úrskurði innan tiltekins<br>frests, sé verklagsregla. Valdi brot á reglunni ekki ónýti<br>úrskurðar, en geti varðað skattanefndarmenn viðurlögum<br>sem brot í stjórnsýslu .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 179           |
| Tveir menn tóku með leynd og heimildarlaust ávísanaeyðu-<br>blöð úr vörzlum A. Eyðublöðin höfðu ekki verið fyllt út<br>að öðru leyti en því, að á flest þeirra hafði verið stimplað:<br>„pr. pr. verzlunarfélagið Borg h/f“, en A var framkvæmdar-<br>stjóri félags þessa. Þessi taka eyðublaðanna þótti ekki<br>varða við ákvæði 26. kafla laga nr. 19/1940 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 181           |
| Aðilja ákveðin refsing með hliðsjón af 3. tölulið og niðurlags-<br>ákvæði 70. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 199           |
| Aðilja dæmdur hegningarauki samkvæmt 78. gr. laga nr.<br>19/1940 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 215, 263, 379 |
| Í 13. gr. reglugerðar fyrir Vestur-Húnavatnssýslu um fjallskil                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| o. fl. er svo mælt, að allt sauðfé sé fjallskilaskyldt, hvort sem það er á fjalli eða ekki. Þessi regla sögð á því reist, að sveitarstjórnunum er skyldt að annast smölun afrétta án tillits til þess, hvort fleira eða færri fé er þangað rekið. Reglan ekki talin fara í bága við lög né grundvallarreglur laga .....                                                                                                                                                                                                                   | 230           |
| Heimilt að kæra ákvörðun héraðsdómara um ritlaun fyrir dómssgerðir samkvæmt analogiu 186. gr. laga nr. 85/1936                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 255           |
| A vann hjá iðnaðarfyrirtæki og hafði ákvæðisvinnukaup, miðað við dagvinnutaxta. Samkvæmt 1. mgr. 4. gr. laga nr. 16/1943 var A talinn eiga rétt til orlofsfjár, 4% af ákvæðisvinnukaupi sínu tiltekið orlofsár .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 285           |
| Talið nægilegt samkvæmt 5. tölulið 5. gr. laga nr. 85/1936 að héraðsdómari leiti sátta í málum, sem svo er háttað sem segir í 80. gr. sömu laga .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 299           |
| Kærumáli frestað í hæstarétti samkvæmt lögjöfnun frá 2. mgr. 117. gr. laga nr. 85/1936 vegna áfrýjunar aðalmálsins 342,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 434           |
| A hafði að fullu slitið samvistir við eiginkonu sína, en hafði ekki fengið fullnaðarskilnað við hana að lögum. Hann hitti mann í rúmi hjá konunni og veitti honum líkamsáverka. Ekki talið unnt að ákveða refsingu A með hliðsjón af 4. tölulið 74. gr. laga nr. 19/1940. Hins vegar höfð hliðsjón af 75. gr. sömu laga .....                                                                                                                                                                                                             | 379           |
| Af lögum nr. 14/1948 og forsögu þeirra þótti ekki verða ráðið með öruggri vissu, að þeim hafi verið ætlað að taka til fésektar, sem miðaðar eru við gullkrónur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 399, 488, 567 |
| Máli frestað ex officio í hæstarétti samkvæmt lögjöfnun frá 120. gr. laga nr. 85/1936 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 424, 555      |
| Í 5. gr. laga nr. 39/1943 er húsaleigunefndum veitt heimild til að taka leigunámi auðar íbúðir. Talið, að í heimild þessari felist og réttur til að taka leigunámi nauðsynleg lóðarréttindi, hvort sem þau hafa áður fylgt húsnæðinu eða ekki                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 434           |
| G hæstaréttarlögmaður fór í héraði með skuldamál fyrir stefnanda. Af hálfu stefndu var G stefnt til að bera vitni í málinu. G skarst undan að koma fyrir dóminn og studdi andmæli sín við 1. gr. laga nr. 61/1942, tilsk. 19. júlí 1793 og 3. tölulið 126. gr. laga nr. 85/1936. Talið var, að lagaákvæði þessi girði ekki fyrir það, að málflytjanda sé stefnt sem vitni í máli, er hann flytur, og þar sem ekki var vitað um efni þeirra spurninga, sem fyrir G kynnu að verða lagðar, þá var honum talið skyldt að koma fyrir dóm .... | 438           |
| A seldi fisk til útlanda „fob“ Vestmannaeyjum. Hann neitaði að greiða útskipunargjald í Vestmannaeyjum, með því að hann hefði flutt fiskinn að skipshlið og þar með fullnægt skyldu sinni um afhendingu. Talið, að A hafi átt að skila                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| fiskinum á skipsfjöl, sbr. 62. gr. laga nr. 39/1922, og þar sem hann færði ekki rök að því, að hann hafi samkvæmt venju eða af öðrum ástæðum átt að vera undanþeginn greiðslu, var honum dæmt að greiða gjaldið .....                                                                        | 535 |
| Samkvæmt aðdraganda að setningu laga nr. 61/1939 svo og orðalagi 1. gr. þeirra var loftskýtamaður á togara talinn eiga rétt á undanþágu frá því að greiða tekjuskatt af hálfri stríðsáhættuþóknun þeirri, er hann hafði unnið fyrir fram til þess tíma, er lög nr. 128/1947 tóku gildi ..... | 587 |

### Lögreglumenn.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Fundið að því, að lögreglumenn, sem komu á vettvang, þar sem bifreiðarslys hafði orðið og barn slasast, fóru þaðan án þess að rannsaka verksummerki, enda þótt þeim hefði verið innan handar að fá menn til aðstoðar við flutning barnsins í sjúkrahús .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 492 |
| Tveir lögreglumenn, A og B, fluttu ásamt C fangaverði handtekinn mann (D) í fangageymslu lögreglustöðvarinnar í Reykjavík. Í opinberu máli, er höfðað var á hendur þeim A, B og C fyrir brot gegn 14. og 23. kafla laga nr. 19/1940, þótti sannað, að D hefði hlotið mikinn líkamsáverka í fangageymslunni af völdum einhvers eða einhverra hinna ákærðu, er þeir voru þar allir samtímis. Framburður þeirra A og B reyndist óstöðugur, og þeir voru sannir að því að hafa í prófum málsins leynt atvikum, er þeir vissu um og máli skiptu. Gegn neitun hinna ákærðu var ekki leitt í ljós, hver þeirra hefði veitt D áverkann eða hverjir, ef fleiri en einn þeirra hefðu gert það. Var því enginn þeirra sakfelldur fyrir brot á 23. kafla laga nr. 19/1940. Hins vegar þótti mega fullyrða um hvern þeirra fyrir sig, að hann hafi annað hvort sjálfur staðið að líkamsárás þeirri, er D varð fyrir, eða látið undir höfuð leggjast að veita honum vernd gegn árásinni og að skýra yfirboðurum sínum frá misferlinu. Samkvæmt því höfðu þeir framkvæmt fangelsunina á ólöglegan hátt, og var þeim öllum dæmd refsing samkvæmt 131. gr. laga nr. 19/1940. Við ákvörðun refsingar höfð hliðsjón af því, að D hafði sýnt nokkurn mótþróa við fangelsunina og að löggæzlumennirnir höfðu allir verið sviptir starfi sínu vegna misferlisins ..... | 507 |

### Lögreglusamþykktir.

|                                                                                                                             |          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Maður dæmdur sekur við 7. gr. sbr. 96. gr. lögreglusamþykktar Reykjavíkur nr. 2/1930 vegna ölvunar á almannafæri 193, ..... | 315, 409 |
| Lögreglumenn hirtu hross, er gengu laus í Reykjavík. A, sem                                                                 |          |



|                                                                                                                                                                                                                                       |          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| átti sum hrossin, en hafði önnur í hagagöngu, dæmd sekt samkvæmt 61. sbr. 96. gr. lögreglusamþykktar Reykjavíkur. Krafa lögreglustjóra um endurgjald fyrir geymslu hrossanna þótti vanreifuð, og var henni vísað frá héraðsdómi ..... | 296      |
| A, sem ók bifreið um götur Reykjavíkur og hlýddi ekki skipun lögreglumanna um að nema staðar, dæmd refsing eftir 10. og 28. gr. sbr. 96. gr. lögreglusamþykktar Reykjavíkur .                                                         | 412      |
| A ók ljóslausri bifreið um götur Reykjavíkur um nótt í aprilmán. Dæmdur sekur við 43. gr. sbr. 96. gr. lögreglusamþykktar Reykjavíkur .....                                                                                           | 412      |
| Maður, sem ók um götur Reykjavíkur án þess að hafa ökuréttindi, dæmdur sekur við 45. gr. sbr. 96. gr. lögreglusamþykktar Reykjavíkur .....                                                                                            | 412      |
| Manni dæmd refsing fyrir of hraðan og ógætilegan akstur um götur Reykjavíkur samkvæmt 46. gr. sbr. 96. gr. lögreglusamþykktar fyrir Reykjavík .....                                                                                   | 412, 577 |
| A, sem ók hjólbörum eftir miðri akbraut Skúlagötu í Reykjavík, dæmd sekt fyrir brot á ákvæðum 31. gr. sbr. 96. gr. lögreglusamþykktar Reykjavíkur .....                                                                               | 440      |

### Lögræði.

|                                                          |         |
|----------------------------------------------------------|---------|
| Maður sækir skaðabótamál vegna ólöggráða sonar síns .... | 72, 145 |
|----------------------------------------------------------|---------|

### Lögtak.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Með úrskurði fúgetadóms var synjað um framgang lögtaksgerðar. Gerðarbeiðandi áfrýjaði málinu að fengnu áfrýjunarleyfi, sem veitt var rúmlega 7 mánuðum eftir uppkvaðningu úrskurðarins. Ákvæði 11. gr. lögtakslaga nr. 29/1885 taka ekki til slíkrar áfrýjunar .....                                                                                                                                                                                                                                                                        | 111 |
| Synjað um lögtak fyrir útsvari G, er á var lagt í A-kaupstað árið 1945. G hafði allt árið 1944 verið fastur starfsmaður fyrirtækis í G-hreppi og haft þar fæði og herbergi til afnota. Enda þótt hann ætti hús í A-kaupstað, og kona hans hefði þar íbúð til umráða, þótti ekki sannað, að heimilt hefði verið að leggja þar á hann útsvar .....                                                                                                                                                                                            | 111 |
| Bæjarfógeta í A-kaupstað bar að heimta lögtaki skattgjald A, sem þar var búsettur. Eftir að lögtaksmálið hafði verið tekið fyrir og A andmælt framgangi gerðarinnar, var málið að beiðni fógeta og með samþykki fyrirsvarsmanna málsaðilja flutt til fógeta í R-kaupstað. Að málflutningi loknum kvað siðarnefndur fógeti upp úrskurð þess efnis, að lögtak skyldi ekki framkvæmt. Samkvæmt lögbundinni dómaskipan landsins og þar sem 81. gr. laga nr. 85/1936 tekur ekki til lögtaksgerða, sbr. 223. gr. sömu laga, þótti ekki hafa verið |     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| heimild til flutnings málsins með framangreindum hætti frá fógeta þeim, sem með það átti að fara að lögum, til annars fógeta, hvorki að því er varðaði málið í heild né til sérstaks úrskurðar um það, hvort hinn reglulegi fógeti, sem málið heyrir undir, skuli framkvæma lögtakið. Af þessum sökum var úrskurður fógeta ómerktur ex officio og málinu vísað heim í hérað ..... | 131 |
| Lögtak heimilað til tryggingar greiðslu á gjaldi til fjallskilaskjóðs .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 230 |
| Lögtak heimilað til heimtu útsvars. Ekki fallizt á staðhæfingu gerðarþola um, að álagning hafi verið ólögleg .....                                                                                                                                                                                                                                                                | 336 |
| Synjað um lögtak til heimtu tekjuskatts, með því að skattgjaldið var ekki lögum samkvæmt .....                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 587 |

### Lögveð.

|                                                                                                                                                                                |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Dæmt lögveð í bifreið samkvæmt 34. gr. laga nr. 23/1941 til tryggingar skaðabótum vegna bifreiðarslyss .....                                                                   | 258 |
| Sjóveð dæmt fyrir eftirstöðvum kauptryggingar háseta á síldveiðum .....                                                                                                        | 396 |
| Sjóveð dæmt til tryggingar greiðslu bjarglauna samkvæmt 1. tl. 236. gr. laga nr. 56/1914 og til tryggingar greiðslu á þóknun fyrir dráttaraðstoð samkvæmt 4. tl. sömu gr. .... | 547 |

### Málasamlag.

#### a) Einkamál.

|                                                                                                           |          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| I. Kröfusamlag.                                                                                           |          |
| 1. Kröfusamlag af hálfu sækjanda:                                                                         |          |
| Mál til riftunar kaupa og greiðslu skaðabóta .....                                                        | 356      |
| 2. Gagnkröfur:                                                                                            |          |
| Dómi áfrýjað af hendi beggja aðilja 72, 115, 141, 145, 168, 232, 312, 368, 428, 538, 547, 555, 556, ..... | 587      |
| II. Aðiljasamlag.                                                                                         |          |
| 1. Sóknaraðilja:                                                                                          |          |
| Sjö fyrirvarsmenn jarða höfða mál út af samningi um veiðirétt í á gegn rétthöfum samkvæmt samningnum      | 170      |
| Tveir kaupendur skips sækja seljanda um skaðabætur vegna galla á skipinu .....                            | 232      |
| Ellefu verkalýðsfélög sækja kaupendur húss til riftunar kaupunum .....                                    | 424      |
| Sóknaraðili í héraði og G, sem stefnt var fyrir héraðsdóm sem vitni, kæra úrskurð héraðsdómara .....      | 438      |
| Sameigendur að húsi krefjast útburðar á leigutaka í húsi þeirra .....                                     | 446, 474 |

## 2. Varnaraðilja:

|                                                                                                                                                                                                        |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Eigandi skuldabréfs sækir aðalskuldara og ábyrgðarmann til greiðslu eftirstöðva bréfsins og vaxta .....                                                                                                | 115 |
| Upphaflegum samningsaðilja um veiðirétt og framsals-hafa samningsins stefnt saman til að þola ónýtingu samningsins .....                                                                               | 170 |
| Eigendur og vátryggjendur skips og farms sóttir saman til greiðslu hjarglauna .....                                                                                                                    | 196 |
| Lóðareigandi krefst þess, að tveir gerðarþolar nemi á brott girðingu yfir gangstig .....                                                                                                               | 307 |
| A, sem taldi sig eiga forkaupsrétt á landspildu, höfðar mál til riftunar kaupsamningi um spilduna og stefnir seljanda og kaupanda .....                                                                | 343 |
| Eigandi fasteignar í kaupstað taldi byggingu húss í ná-grenni við hann rýra verð eignar sinnar. Stefndi hann húseigandanum og bæjarsjóði til greiðslu skaðabóta .....                                  | 363 |
| Tveir menn, er skip gerðu út saman, sóttir til greiðslu eftirstöðva á kauptryggingu sjómanna .....                                                                                                     | 396 |
| Tveir menn, er stóðu fyrir húsbyggingu, sóttir saman til greiðslu bóta vegna slyss, er hlaut af hruni viðar-stafla á skúrþaki við húsið .....                                                          | 418 |
| Þrír samskuldarar sóttir saman til greiðslu skuldar ..                                                                                                                                                 | 421 |
| A stefnir sameigendum að húsi til útgáfu afsals .....                                                                                                                                                  | 428 |
| Umráðamaður lóðar krafðist útburðar á A, sem bjó í hermannaskála á lóðinni. Fógeti synjaði um framkvæmd útburðar. Umráðamaðurinn áfrýjaði úrskurðinum og stefndi A og Húsaleigunefnd Reykjavíkur ..... | 434 |
| Tveimur samskuldurum stefnt til greiðslu skuldar ....                                                                                                                                                  | 438 |
| Tveimur verkalýðsfélögum stefnt til afhendingar á eignarhluta í fasteign .....                                                                                                                         | 556 |

*b) Opinber mál.*

|                                                                                                                                                    |          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 1. Aðili ákærður fyrir fleiri brot en eitt 1, 77, 90, 94, 163, 193, 207, 263, 289, 315, 324, 349, 379, 385, 402, 409, 412, 440, 460, 492, 530, 577 |          |
| 2. Fleiri en einn aðili ákærður í sama máli:                                                                                                       |          |
| Átta menn sóttir til sakar fyrir brennu, fjársvik og skjalafals .....                                                                              | 1        |
| Þrír stjórnendur hlutafélags sóttir til sakar fyrir brot á gjaldeyris- og verðlagslöggjöf .....                                                    | 106, 224 |
| Þrír menn sóttir saman fyrir skjalafals .....                                                                                                      | 181      |
| Tveir menn sóttir til sakar fyrir nauðgun .....                                                                                                    | 199      |
| Fjórir sökunautar sekir um þjófnað .....                                                                                                           | 263      |

|                                                                                                  |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Tveir menn sóttir saman vegna meints brots á 110. og 111.<br>gr. laga nr. 19/1940 .....          | 315 |
| Tveir menn samsekir um þjófnað .....                                                             | 349 |
| Fimm stjórnendur hlutafélags sóttir fyrir brot á verð-<br>lagslöggjöf og gjaldeyrislöggjöf ..... | 385 |
| Tveir menn samsekir um brot á bifreiðalögum .....                                                | 412 |
| Tveir menn samsekir um brot á umferðarlögum .....                                                | 440 |
| Þrír löggæzlumenn samsekir um ólöglega framkvæmda<br>handtöku .....                              | 507 |

### Málflutningsmenn. Sbr. málflutningur.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Tiltekinn hæstaréttarlögmaður fór í héraði með mál A á hend-<br>ur B til greiðslu skuldar. Lauk málinu þannig í héraði, að<br>B var dæmt að greiða A skuldina. B áfrýjaði málinu, en í<br>hæstarétti kom enginn fyrir dóm af hálfu A. Í hæstarétti<br>lagði B fram yfirlýsingu A, þar sem A lýsir yfir því, að<br>hæstaréttarlögmaðurinn hafi höfðað málið í héraði án<br>heimildar frá sér. Þrátt fyrir þetta taldi hæstiréttur ekki<br>fullsannað, að umgetinn hæstaréttarlögmann hafi skort um-<br>boð til höfðunar málsins, þar sem hann hafði ekki átt þess<br>kost að koma að athugasemdum af sinni hálfu. Var málinu<br>því ekki vísað frá héraðsdómi .....         | 66  |
| Í skuldamáli krafðist málflutningsmaður innheimtulauna af<br>skuldinni auk fullra málflutningslauna. Krafan um inn-<br>heimtulaun ekki tekin til greina, enda þótti ljóst af ákvæð-<br>um lágmarksgjaldskrár Lögmannafélags Íslands, að sé<br>skuld innheimt með málssókn, þá komi málflutningslaun í<br>stað innheimtulauna .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 115 |
| Vitt og ómerkt móðgandi ummæli hæstaréttarlögmanns um að-<br>ilja máls .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 168 |
| Í munnlegum flutningi máls í héraði lét hæstaréttarlögmaður<br>sá, er málið flutti af hálfu stefnda, þau orð falla, að hæsta-<br>réttarlögmaður, er málið flutti af hálfu stefnanda, hefði<br>í frammi „óprúttinn málflutning“. Var þetta vitt .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 232 |
| Með úrskurði fógeta var ákveðið, að A skyldi samkvæmt kröfu<br>B borinn út úr tilteknu húsnæði. M hæstaréttarlögmaður<br>hafði haft uppi kröfur af hendi B fyrir fógetaréttinum.<br>Eftir að úrskurður féll, var þess krafizt fyrir fógetaðómi<br>af tveimur löglærðum fulltrúum M, hvorum í sitt skipti,<br>að útburður yrði framkvæmdur. Eftir það, en áður en út-<br>burður væri framkvæmdur, áfrýjaði M úrskurðinum fyrir<br>hönd B og krafðist ómerkingar hans, þar sem kröfur B<br>væru rangt hermdar í úrskurðinum. Fyrir hæstarétti kvað M<br>fulltrúa sína hafa krafizt framkvæmdar á úrskurðinum án<br>sinnar vitundar. Hæstiréttur taldi M bundinn við yfirlýs- |     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| ingar fulltrúa sinna, sem ekki yrðu skýrðar á annan hátt en þann, að þeir vildu fyrir hönd B hlíta niðurstöðu úrskurðarins. Var málskotinu því vísað frá hæstarétti . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 375 |
| Áfrýjunarleyfis í fógetamáli var ekki aflað, fyrr en liðnir voru 19 mánuðir frá uppkvaðningu úrskurðar. Var hæstaréttarlögmaður vittur fyrir þenna drátt á áfrýjun málsins . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 375 |
| G hæstaréttarlögmaður fór í héraði með skuldamál fyrir stefnanda. Af hálfu stefndu var G stefnt til að bera vitni í málinu. G skarst undan að koma fyrir dóminn og studdi andmæli sín við 1. gr. laga nr. 61/1942, tilsk. 19. júlí 1793 og 3. tl. 126. gr. laga nr. 85/1936. Talið var, að lagaákvæði þessi girði ekki fyrir það, að málflytjanda sé stefnt sem vitni í máli, er hann flytur, og þar sem ekki var vitað um efni þeirra spurninga, sem fyrir G kynnu að verða lagðar, þá var honum talið skylt að koma fyrir dóm . . . . . | 438 |
| Dráttur, sem varð á opinberu máli fyrir hæstarétti, stafaði af því, að hæstaréttarlögmaður, sem var verjandi eins sakborningsins, fór af landi burt, án þess að skýra hæstarétti frá brottför sinni. Var þetta vitt . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 507 |

### Málflutningur.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Mál flutt skriflega í hæstarétti samkvæmt 1. tölulið 38. gr. laga nr. 112/1935 sökum útivistar stefnda 62, 66, 375, 434                                                                                                                                                                                                             | 434      |
| Athugað, að málflutningur fyrir fógetadómi var einungis hafður skriflegur, enda þótt munnlegur málflutningur hefði verið ákveðinn . . . . .                                                                                                                                                                                         | 110, 446 |
| Varnaraðili í kærumáli sendir hæstarétti hvorki kröfur né greinargerð . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                     | 160, 276 |
| Í víxilmáli var tilteknum varnarástæðum ekki sinnt, sbr. 208. gr. laga nr. 85/1936 . . . . .                                                                                                                                                                                                                                        | 168      |
| Vanreifaðri kröfu vísað frá héraðsdómi . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 232, 296 |
| Mál flutt skriflega í héraði, án þess að skriflegur málflutningur væri ákveðinn . . . . .                                                                                                                                                                                                                                           | 243, 307 |
| Málflutningi um sakarefni skipt, sbr. 5. mgr. 71. gr. laga nr. 85/1936 . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                    | 246      |
| Fyrir hæstarétti voru fyrirvarsmenn aðilja sammála um, að stefnandi í héraði hefði við munnlegan málflutning þar borið fram tiltekna málsástæðu, sem gagnaðilinn hefði ekki mótmælt sem of seint fram kominni. Með því að héraðsdómari gekk fram hjá málsástæðu þessari án þess að dæma hana, var héraðsdómurinn ómerktur . . . . . | 312      |
| Hæstaréttarlögmaður fór í héraði með útburðarmál fyrir A. Var A talinn bundinn við yfirlýsingu löglærðra fulltrúa hæstaréttarlögmansins fyrir dómi, enda þótt hæstaréttar-                                                                                                                                                          |          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| lögmaðurinn kvæði yfirlýsingarnar gefnar án sinnar vitundar .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 375      |
| Húsaleigunefnd tók lóðarréttindi leigunámi af A samkvæmt 5. gr. laga nr. 39/1943 án þess að veita honum kost á að gæta réttar síns við leigunámið. Í máli út af þessu efni þótti ekki næg ástæða til að ógilda leigunámsúrskurðinn af þessum sökum, þar sem A tilgreindi ekki í flutningi málsins nein atriði, sem hann mundi hafa borið fram fyrir húsaleigunefnd og áhrif hefðu getað haft á leigunámið, enda ekki ástæða til að ætla, að nein slík atriði hafi verið fyrir hendi ..... | 434      |
| Í máli, þar sem ágrip dómsgerða hafði ekki borizt hæstarétti, enda þótt áfrýjandi hefði margsinnis fengið fresti, var áfrýjanda ekki veittur framhaldsfrestur gegn andmælum stefnda, en málinu vísað frá hæstarétti .....                                                                                                                                                                                                                                                                 | 362, 485 |

#### Málshöfðun. Sbr. ákæra.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Í héraði var A dæmt að greiða B tiltekna skuld. A áfrýjaði, en af hálfu B var ekki mætt í hæstarétti. A lagði fram í hæstarétti yfirlýsingu B þess efnis, að hæstaréttarlögmaður sá, er af hans hálfu fór með málið í héraði, hafi höfðað það þar án heimildar frá B. Með þessu þótti þó ekki fullsannað, að hæstaréttarlögmanninn hafi skort umboð til höfðunar málsins ..... | 66  |
| Í útburðarmáli leiðbeindi fógeti ekki gerðarbeiðanda, sem var ólöglærður, um kröfugerð, enda þótt þess væri þörf. Olli þetta ásamt fleiru ómerkingu málsins .....                                                                                                                                                                                                              | 450 |
| Í einkamáli, er A höfðaði gegn B árið 1945, hafði hann uppi tilteknar kröfur, sem áður hafði verið dæmt um í máli milli sömu aðilja. Þar sem héraðsdómari dæmdi kröfur þessar af nýju, var héraðsdómur og málsmeðferð ómerkt, að því er þessar kröfur varðaði, og þeim vísað frá héraðsdómi ..                                                                                 | 556 |
| Kröfugerð A í héraði í einkamáli, er hann höfðaði á hendur B, var mjög óljós. Héraðsdómari leiðbeindi ekki fyrirsvartmanni A, sem var ólöglærður, um lagfæringu á kröfugerðinni. Braut úrlausn dómara í bága við 193. gr. laga nr. 85/1936. Leiddi þetta til ómerkingar dóms og málsmeðferðar í héraði .....                                                                   | 556 |

#### Málkostnaður. Sbr. gjafsókn, ómaksbætur.

##### a) Í einkamálum.

##### 1. Málkostnaður látinn falla niður:

Áfrýjandi tapaði máli, en var þó eigi dæmt að greiða málskostnað 122, 151, 155, 170, 196, 230, 251, 329, 339, 343, 363, 434, 474, 587

|                                                                                                                                                                                                                  |                |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|-----|
| Áfrýjandi vann mál að verulegu leyti, en málskostnaður var þó látinn falla niður .....                                                                                                                           | 62, 276,       | 299 |
| Áfrýjandi vann mál að óverulegu leyti, og málskostnaður látinn falla niður .....                                                                                                                                 |                | 255 |
| Máli vísað frá hæstarétti, og málskostnaður látinn falla niður .....                                                                                                                                             | 66,            | 375 |
| Stefndi kom eigi fyrir hæstarétt og enginn af hans hálfu. Málinu var vísað frá hæstarétti, en málskostnaður látinn falla niður .....                                                                             |                | 66  |
| Dómur eða úrskurður og málsmeðferð ómerkt. Málskostnaður fyrir hæstarétti látinn niður falla 131, 243, 312,                                                                                                      |                | 502 |
| 2. Aðilja, sem áfrýjaði dómsathöfn til breytinga og fékk kröfur sínar teknar til greina að meira eða minna leyti, dæmdur málskostnaður .....                                                                     | 246, 258,      | 418 |
| 3. Aðili, sem tapaði máli að mestu leyti eða öllu, dæmdur til að greiða málskostnað 110, 111, 113, 160, 168, 179, 285, 336, 356, 368, 396, 421, 438, 446, 455, 477, 481, 535,                                    |                | 552 |
| 4. Aðili, er í héraði var dæmdur til fjárgreiðslu í skuldamáli, áfrýjaði málinu og krafðist sýknu. Í hæstarétti var dæmd fjárhæð færð niður, en áfrýjanda dæmt að greiða málskostnað fyrir báðum dómum .....     |                | 190 |
| Í héraði var A dæmt að greiða B bjarglaun. A áfrýjaði og krafðist lækkunar á dæmdri fjárhæð. Krafan tekin til greina að nokkru, en A dæmt að greiða B málskostnað fyrir báðum dómum .....                        |                | 547 |
| 5. Gjafsóknarmál og gjafvarnar:                                                                                                                                                                                  |                |     |
| Stefndi, sem hafði gjafvörn fyrir hæstarétti, vann málið. Málskostnaður látinn falla niður, en ríkissjóði dæmt að greiða laun talsmanns stefnda .....                                                            |                | 230 |
| Í barnsfaðernismáli var M dæmdur faðir barns. Hann áfrýjaði málinu, en í hæstarétti var héraðsdómur staðfestur. Var M dæmt að greiða stefnda málskostnað fyrir hæstarétti, er renni til skipaðs talsmanns hennar |                | 481 |
| 6. Málum vísað frá hæstarétti:                                                                                                                                                                                   |                |     |
| Málskostnaður felldur niður .....                                                                                                                                                                                | 66,            | 375 |
| Áfrýjanda dæmt að greiða málskostnað .....                                                                                                                                                                       | 362,           | 485 |
| 7. Ómerkingardómar:                                                                                                                                                                                              |                |     |
| Málskostnaður látinn falla niður .....                                                                                                                                                                           | 131, 243, 312, | 502 |
| Mál, sem sæta átti meðferð vettvangsmála, rekið fyrir fótgetarétti. Málið ómerkt í hæstarétti og stefnda, sem var gerðarbeiðandi í héraði, dæmt að greiða málskostnað .....                                      |                | 307 |
| A krafðist í héraði, að B væri borinn út úr leiguhúsnæði, og var krafan tekin þar til greina. B áfrýjaði málinu.                                                                                                 |                |     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Hæstiréttur ómerkti málið vegna galla á málsmeðferð og dæmdi B málskostnað úr hendi A .....                                                                                                                                                                      | 450 |
| A höfðaði mál á hendur B til viðurkenningar eignarréttar á jörð. A tapaði málinu í héraði og áfrýjaði því til hæstaréttar. Þar var málið ómerkt vegna galla á sátta-tilraun. A dæmt að greiða málskostnað í báðum dómum                                          | 538 |
| Mál var ómerkt vegna galla á málatilbúnaði og málsmeðferð í héraði. Stefnandi í héraði (stefndi fyrir hæstarétti) dæmdur til að greiða málskostnað .....                                                                                                         | 556 |
| 8. Aðalsök og gagnsök:                                                                                                                                                                                                                                           |     |
| A var í héraði dæmt að greiða B bæt看ur vegna meiðsla í bílslysi. A áfrýjaði og krafðist sýknu. B gagnáfrýjaði og krafðist hækkunar á dæmdri fjárhæð. Krafa B um hækkun tekin að nokkru leyti til greina, og A dæmt að greiða málskostnað fyrir báðum dómum ..... | 72  |
| A var í héraði dæmt að greiða B eftirstöðvar skuldar samkvæmt skuldabréfi. A áfrýjaði og krafðist sýknu. B gagnáfrýjaði og krafðist hækkunar á dæmdri fjárhæð. Hæstiréttur dæmdi B litið eitt hærri fjárhæð og málskostnað fyrir báðum dómum .....               | 115 |
| A voru í héraði dæmdar bæt看ur fyrir spjöll á bifreið úr hendi B. Báðir skutu málinu til hæstaréttar, krafðist B sýknu, en A hækkunar á dæmdri fjárhæð. Héraðsdómur staðfestur, og B dæmt að greiða A málskostnað fyrir hæstarétti .....                          | 141 |
| Með héraðsdómi voru A dæmdar bæt看ur úr hendi B vegna meiðsla í bifreiðarslysi. A áfrýjaði til hækkunar bóta, en B gagnáfrýjaði og krafðist sýknu. Bæt看ur voru hækkaðar í hæstarétti, og B dæmt að greiða málskostnað fyrir báðum dómum .....                     | 145 |
| A var í héraði dæmt að greiða B vixilskuld. A áfrýjaði og krafðist aðallega ómerkingar, en sýknu til vara. B gagnáfrýjaði og krafðist staðfestingar héraðsdóms. Krafa B tekin til greina, og A dæmt að greiða honum málskostnað fyrir hæstarétti .....           | 168 |
| Í héraði var A dæmt að greiða B skaðabæt看ur vegna galla á seldum bát. A áfrýjaði og krafðist sýknu, en B gagnáfrýjaði og krafðist hækkunar á skaðabótum. Hæstiréttur hækkaði bæturnar og dæmdi B málskostnað úr hendi A fyrir báðum dómum .....                  | 232 |
| Bjarglaunakrafa A á hendur B var tekin að nokkru leyti til greina í héraði. B áfrýjaði og krafðist lækkunar á dæmdri fjárhæð, en A gagnáfrýjaði og krafðist hækkunar. Hæstiréttur staðfesti héraðsdóm og dæmdi A málskostnað fyrir hæstarétti úr hendi B .....   | 368 |



|                                                                                                                                                                                                                                             |          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| A áfrýjaði fógetaúrskurði til breytingar, en B gagnáfrýjaði til staðfestingar. Fógetaúrskurðurinn var staðfestur, og A dæmt að greiða B málskostnað fyrir hæstarétti ..                                                                     | 428      |
| A voru í héraði dæmd bjarglaun úr hendi B. Báðir aðiljar áfrýjuðu málinu til hæstaréttar, B til lækkunar, en A til hækkunar dæmdri fjárhæð. Hæstiréttur lækkaði bjarglaunin, en dæmdi B til að greiða A málskostnað fyrir báðum dómum ..... | 547      |
| 9. Kærumáli um málskostnað frestað í hæstarétti vegna áfrýjunar aðalmálsins .....                                                                                                                                                           | 342, 434 |

*b) Í opinberum málum.*

|                                                                                                                                                                                                                                                             |                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|
| 1. Aðili dæmdur sekur.<br>Einn aðili sakfelldur og dæmdur til greiðslu sakarkostnaðar 70, 77, 88, 90, 94, 103, 106, 163, 175, 193, 207, 215, 289, 296, 303, 315, 322, 324, 360, 379, 393, 399, 402, 409, 460, 485, 488, 492, 527, 530, 562, 567, 570, ..... | 577                               |
| Fleiri en einn aðili ákærðir. Aðeins einn sakfelldur, en dæmt að greiða allan sakarkostnað .....                                                                                                                                                            | 106, 315                          |
| Átta aðiljar sakfelldir. Hverjum þeirra gert að greiða málsvarnarlaun verjanda síns. Annan sakarkostnað skyldu þeir allir greiða in solidum að $\frac{1}{2}$ hluta, en sex þeirra greiða $\frac{1}{2}$ hluta hans in solidum .....                          | 1                                 |
| Sökunautar fleiri en einn, og þeim dæmt að greiða sakarkostnað in solidum .....                                                                                                                                                                             | 181, 199, 263, 349, 412, 440, 507 |

**Málsmeðferð.** Sbr. opinber mál.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Mál flutt skriflega í hæstarétti vegna útivistar stefnda 62, 66, .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 375, 434 |
| Meðferð útburðarmáls fyrir fógetaðómi var mjög ábótavant. Enda þótt skriflegur málflutningur væri ekki ákveðinn, tók fógeti við mörgum skriflegum sóknarskjölum og varnar, og lauk málflutningi með bókunum aðilja, eins og tíðkaðist, áður en lög nr. 85/1936 komu í gildi. Einnig vanrækti fógeti að leiðbeina gerðarþola, sem var ólöglaður, um kröfugerð, enda þótt þess væri þörf. Var úrskurður fógeta ómerktur svo og meðferð málsins í héraði ..... | 243      |
| Sakarefni skipt samkvæmt 5. mgr. 71. gr. laga nr. 85/1936 ....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 246      |
| A krafðist þess fyrir fógetarétti, að metinn yrði gildur með dómi réttur hans til umferðar um gangstig, en B meinaði honum umferð um stigin. Þar sem málið var rekið á svo viðtækm grundvelli, átti það að sæta meðferð vettvangsmála samkvæmt III. kafla laga nr. 41/1919, og bar því að dæma það af héraðsdómara ásamt meðdómendum. Þar sem                                                                                                               |          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                           |          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| málið sætti ekki slíkri meðferð, var úrskurður fógeta og málsmeðferð ómerkt og málinu vísað frá fógetaréttinum                                                                                                                                                            | 307      |
| Meðferð máls fyrir fógetaðómi var að ýmsu áfátt. Ekki var kveðið á um það af fógeta, hvort málið skyldi flutt munnlega eða skriflega. Þá voru og lögð fram fleiri sóknarskjöl og varnar en í lögum er mælt, auk þess sem dómari bókaði oftlega málsskýringar aðilja ..... | 307      |
| Í héraði hreyfði stefnandi tiltekinni málsástæðu í munnlegum flutningi málsins, sem ekki var mótmælt sem of seint fram kominni. Héraðsdómari gekk fram hjá málsástæðunni án þess að dæma hana. Olli þetta ómerkingu héraðsdóms ....                                       | 312      |
| Kærumáli frestað í hæstarétti vegna áfrýjunar á málinu í heild .....                                                                                                                                                                                                      | 342, 434 |
| Máli frestað í hæstarétti og lagt fyrir héraðsdómara að veita aðiljum kost á að afla framhaldsgagna .....                                                                                                                                                                 | 424, 555 |
| Í útburðarmáli leiðbeindi fógeti ekki aðiljum um kröfugerð og málflutning, þótt þess væri þörf, enda báðir ólögælðir. Tók fógeti málið að mestu óreifað til úrskurðar. Olli þetta ómerkingu úrskurðarins .....                                                            | 450      |
| Dómur og málsmeðferð héraðsdómara ómerkt, með því að dómaranum bar að vikja sæti sjálfkrafa í málinu .....                                                                                                                                                                | 502      |
| Héraðsdómari hafði, andstætt ákvæðum 114. gr. laga nr. 85/1936, látið undir höfuð leggjast að leiðbeina ólögælðum fyrirsvarsmanni stefnanda í héraði um mjög óljósa kröfugerð. Var dómur og málsmeðferð í héraði ómerkt m. a. af þessari ástæðu .....                     | 556      |

### Manndráp.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| A ók mörgu fólki um nótt af dansskemmtun frá Hofsósi til Haganessvíkur. Bifreiðin var vörubifreið, og höfðust flestir farþegar við í skýli á palli hennar. Skýlið var ekki þannig gert né fest, sem lög mæla. Farþegar voru flestir mjög ölv- aðir, og hafði komið til ryskinga meðal þeirra, þegar áður en ferð var hafin. Ekki þótti sannað, að A hefði verið undir áhrifum áfengis. A ók hart, og á leiðinni ók hann út af veginum og yfir ræsi eða skurð í því skyni að komast fram úr annarri bifreið. Þegar bifreiðin fór yfir ræsið, kastaðist hún svo til, að einn farþeginn féll út úr farþega- skýlinu. Hlaut hann meiðsli, er leiddu til dauða hans skömmu síðar. Talið var óvarlegt af A að hefja ferð, eins og ástandi farþega var háttað, og akstur hans stórkostlega gálaus. Var honum m. a. dæmd refsing eftir 215. gr. laga nr. 19/1940. Refsing ákveðin fangelsi 5 mánuði ..... | 77 |
| Á götu í Reykjavík varð þriggja ára gamall drengur fyrir bifreið A og beið þegar bana. Barnið kom frá hliðargötu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |    |

- hægra megin við bifreiðina og gekk í veg fyrir hana, en A, sem þó var vel fyrir kallaður, veitti því ekki eftirtekt, fyrr en á síðasta augnabliki, áður en slysið varð. A talinn hafa orðið valdur að dauða barnsins með stórkostlegu gáleysi. Refsing dæmd m. a. eftir 215. gr. laga nr. 19/1940 fangelsi 5 mánuði ..... 163
- A ók austur Hverfisgötu í Reykjavík, fremur hægt og í björtu veðri. Er hann ók yfir Rauðarárstíg, kvaðst hann hafa blindast snöggvast af sólskini, en er hann sá aftur á götuna, var maður á reiðhjóli fast við framenda bifreiðarinnar. Varð árekstri þá ekki forðað, og hlaut maðurinn lemskur, sem leiddi til dauða hans sama dag. A hafði ekki veitt ferð mannsins athygli, fyrr en um leið og áreksturinn gerðist. A var talinn samvaldur að dauða mannsins með því að stöðva ekki bifreið sína þegar í stað, er hann blindaðist af sólskini, og með óaðgæzlu að öðru leyti. Refsing dæmd m. a. eftir 215. gr. laga nr. 19/1940 varðhald 60 daga ..... 207
- A ók vörubifreið norður Laufásveg í Reykjavík. Tveggja ára gamalt barn hrasaði af vestari gangstétt götunnar undir vinstra framhjól bifreiðarinnar og beið þegar bana. Bifreið A var óhæf til aksturs, m. a. voru hemlar hennar ekki í lagi. A hafði séð barnið á gangstéttinni, áður en slysið varð. Sagt, að A hafi borið að haga akstri sínum í samræmi við þessar aðstæður. Þar sem hann gerði það ekki, var hann talinn samvaldur að dauða barnsins. Refsing dæmd 3500 kr. sekt, m. a. samkvæmt 215. gr. laga nr. 19/1940 ..... 289
- A ók í bifreiðalest niður Laugaveg í Reykjavík, nálægt syðri gangstétt. Rúmlega tveggja ára gamalt barn hljóp frá nyrðri gangstétt í veg fyrir bifreiðina, varð fyrir henni og beið bana af. A sá ekki barnið, áður en áreksturinn varð. Með aðgæzluskorti þessum var hann talinn samvaldur að dauða barnsins. Refsing ákveðin 3000 kr. sekt, m. a. samkvæmt 215. gr. laga nr. 19/1940 ..... 402
- A ók bifreið sinni vestur Laugaveg í Reykjavík. Óslitin röð bifreiða var á undan honum og eftir. Barn á þriðja ári varð fyrir bifreið hans og beið bana. Sannað þótti, að barnið hefði komið frá nyrðri gangstétt í veg fyrir bifreiðina. Talið, að A hefði getað séð til ferða barnsins og mátt afstýra slysi, ef hann hefði sýnt fyllstu aðgæzlu. Var hann því sagður eiga nokkra sök á slysinu. Refsing dæmd 1500 kr. sekt, m. a. eftir 215. gr. laga nr. 19/1940 ..... 492
- A ók á hraðri ferð, 30—35 mílur miðað við klst., vestur Nesveg í Reykjavík. Hann ók á sjö ára gamla telpu, sem var á syðri vegarhelmingi. Féll telpan út af veginum að sunnanverðu. Hlaut hún mikil lemskur, sem leiddu skömmu síðar

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|
| til dauða hennar. Telpan hafði komið inn á veginn frá húsi norðan við veginn, en engin önnur umferð var þarna, er slysið gerðist. Talið, að A hafi með óhæfilega hröðum akstri og ónógri aðgæzlu við aksturinn að öðru leyti orðið valdur að dauða telpunnar. Refsing dæmd m. a. samkvæmt 215. gr. laga nr. 19/1940 varðhald 3 mánuði .....                                                                                                                                                     | 530                          |
| A ók vörubifreið vestur Suðurlandsbraut. Við gatnamót Suðurlandsbrautar og Þvottalaugavegar ók hann á 5 ára gamla telpu, sem var á leið suður yfir veginn, en þar er viðkomustaður strætisvagna, og biðu þar nokkrir menn. A ók með mjög miklum hraða, og rann bifreiðin alllangan veg, áður en honum tókst að stöðva hana. A talinn hafa með óhæfilega hröðum og gálausum akstri orðið valdur að dauða barnsins. Refsing dæmd varðhald 5 mánuði m. a. samkvæmt 215. gr. laga nr. 19/1940 ..... | 577                          |
| <b>Mat og skoðun.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                              |
| Yfirlögregluþjónn og slökkviliðsstjóri kvaddir af rannsóknardómara til að láta uppi álit um hættu af ikveikju í húsum Skólastjóri Stýrimannaskólans í Reykjavík markar á sjóuppdrátt tökustað skips, er var að veiðum í landhelgi 70, 103, 488, 527, .....                                                                                                                                                                                                                                      | 1<br>567                     |
| Tryggingaryfirlæknir metur örorku manns, er áverka hlaut í bifreiðarslysi .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 72, 258                      |
| Læknir skoðar mann, er hlaut áverka í bifreiðarslysi 72, 145, 258, 440, .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 460                          |
| Læknir skoðar lík manns, er farízt hafði í bifreiðarslysi 77, 163, 289, 402, 492, 530, .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 577                          |
| Rannsóknardómari nefnir tvo menn til að skoða umbúnað bifreiðar, er mannsbani hafði hlotizt af akstri hennar .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 77                           |
| Sérfræðingur í geðsjúkdómum gefur vottorð um andlega heilsu manns, er andmælt hafði verið, að hann væri látinn staðfesta framburð sinn sem vitni fyrir dómi .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 160                          |
| Bifreiðaeftirlitsmenn skoða bifreið, er slys hafði hlotizt af akstri hennar .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 163, 289, 402, 492, 530, 577 |
| Efnafræðingur metur gildi rannsóknaraðferðar, er eftirlitsmaður með mjólkurbúum hafði notað í starfi sínu .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 204                          |
| Skipaskoðunarmenn framkvæma sérstaka skoðun á bát, sem nokkru áður hafði fengið haffærisvottorð .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 232                          |
| Gerlafræðingur lætur uppi álit um orsakir fúa í skipi .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 232                          |
| Mælingamaður gerir uppdrátt af slysstað .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 289, 402                     |
| Í húsaleigumáli voru 3 menn dómkvaddir til að meta hitakostnað ofns í vörugymslu .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 329                          |
| Í sama máli voru 2 menn dómkvaddir til að meta umgengni leigutaka á hinu leigða húsnæði .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 329                          |

|                                                                                                                                                                    |          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Tveir dómkvaddir menn meta verðlækkun á húsi A, vegna þess að hækkað hafði verið annað hús við hliðina á því, en það hús var talið standa húsi A fyrir birtu ..... | 363      |
| Í björgunarmáli meta dómkvaddir menn það, sem bjargað var .....                                                                                                    | 368, 547 |
| Læknir skoðar áverka manns, er orðið hafði fyrir líkamsárás .....                                                                                                  | 379, 507 |
| Siglingafræðingur markar á sjóupprátt stað togara, sem tekinn var við veiðar í landhelgi .....                                                                     | 399      |
| Dómkvaddir menn mæla og gefa álitssgerð um útsýni úr sæti ökumanns bifreiðar, er slys hafði orðið af akstri hennar .....                                           | 402      |

### Mæðiveikivarnir. Sjá sauðfjársjúkdómar.

#### Nábýli.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| A átti hús í Vestmannaeyjum. B, sem átti hús við sömu götu næst fyrir sunnan hús A, hækkaði hús sitt með leyfi byggingarnefndar. A taldi hækkunina valda því, að sól gæti ekki skinið inn um glugga á suðurhlið húss síns, og krafðist bóta úr hendi B og bæjarsjóðs Vestmannaeyja vegna verðrýrnunar á húsinu af þessum sökum. Með því að hækkun húss B braut hvorki í bága við skipulagsupprátt né byggingarsamþykkt, en var eðlileg og réttmæt hagnýting á lóð B, sem A hafði mátt gera ráð fyrir, þá var krafa A ekki tekin til greina ..... | 363 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

### Nauðgun. Sjá kynferðisbrot.

#### Nytjastuldur.

|                                                                                                                                                                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Tveir menn tóku bifreið í heimildarleysi og óku henni um götur Reykjavíkur og víðar. Þeir voru ekki ákærðir fyrir brot á 259. gr. laga nr. 19/1940, með því að eigandi bifreiðarinnar krafðist þess ekki ..... | 412 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

#### Ómaksbætur.

|                                                                                    |          |
|------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Áfrýjandi, er eigi sótti dómþing í hæstarétti, dæmdur til greiðslu ómaksbóta ..... | 131, 426 |
| Áfrýjandi hóf mál, og stefnda dæmdar ómaksbætur .....                              | 65, 425  |
| Máli visað frá hæstarétti, og stefnda dæmdar ómaksbætur .....                      | 362, 485 |

#### Ómerking.

##### a) Einkamál.

Lögtaksmál var byrjað í A-kaupstað, þar sem gerðarþoli átti heimili. Eftir það var málið flutt til fógeta í R-kaupstað, og kvað hann upp úrskurð um, að lögtak skyldi ekki fram

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| fara. Þessi flutningur málsins talinn andstæður lögum, og var úrskurður fógeta R-kaupstaðar ómerktur svo og meðferð málsins fyrir fógetaðómi R-kaupstaðar .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 131 |
| Í víxilmáli var í hæstarétti krafizt ómerkingar héraðsdóms, með því að héraðsdómari hefði ekki dæmt tilteknar varnarástæður, sem þar höfðu fram komið. Þar sem varnarástæðurnar voru slíkar, að þeim varð ekki að komið í víxilmáli samkvæmt 208. gr. laga nr. 85/1936, var ómerkingarkrafan ekki tekin til greina .....                                                                                                                                                                                                     | 168 |
| Meðferð útburðarmáls fyrir fógetaðómi var mjög ábótavant. Málið var flutt skriflega, án þess að skriflegur málflutningur væri ákveðinn, en framlagning sóknarskjala og varnar svo og bókunum aðilja hagað með sama hætti og tíðkaðist, áður en lög nr. 85/1936 komu í gildi. Þá hafði fógeti ekki leiðbeint ólöglærðum aðilja, enda þótt þess væri þörf. Loks var atvikalýsingu og greinargerð um kröfur aðilja mjög áfátt í úrskurði fógetaréttarins. Olli þetta ómerkingu úrskurðarins og meðferðar málsins í héraði ..... | 243 |
| Fyrir fógetaðómi krafðist A þess, að metinn yrði gildur réttur hans til umferðar um gangstig, er hann taldi tilheyra lóð húss sins. B, sem hafði umráð næstu lóðar, vefengdi umferðarrétt A. Fyrir fógetaðómi féll úrskurður A í vil. Hæstiréttur taldi, að þar sem málið hefði verið rekið á svo viðtækum grundvelli, hefði það átt að sæta meðferð vettvangsmála samkvæmt III. kafla laga nr. 41/1919 og dæmast af héraðsdómara ásamt samdómendum. Var úrskurður fógeta og málsmeðferð fyrir fógetaðómi því ómerkt .....   | 307 |
| Við munnlegan flutning máls í héraði hafði stefnandi uppi nýja málsástæðu, sem ekki var andmælt af stefnda sem of seint fram kominni. Héraðsdómari gekk fram hjá málsástæðu þessari án þess að dæma hana. Olli þetta ómerkingu héraðsdóms .....                                                                                                                                                                                                                                                                              | 312 |
| Í útburðarmáli kvað fógeti ekki á um það, hvort mál skyldi flytja munnlega eða skriflega. Hann leiðbeindi ekki ólöglærðum aðiljum málsins um kröfugerð og málflutning, en tók aðeins við lauslegum bókunum frá þeim. Tók hann málið síðan til úrskurðar að mestu leyti óreifað. Var málið af þessum sökum ómerkt í hæstarétti .....                                                                                                                                                                                          | 450 |
| Héraðsdómari dæmdi mál, sem hann átti að vikja sæti í af sjálfsdáðum. Hæstiréttur ómerkti meðferð málsins, frá því að munnlegur málflutningur hófst, svo og héraðsdóminn                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 502 |
| Dómkröfur stefnanda í héraði höfðu ekki verið lagðar fyrir sáttamenn, enda þótt ekki væri heimilt að ganga fram hjá sáttanefnd. Var því héraðsdómur og málsmeðferð í héraði ómerkt .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 538 |

- Í máli, er A höfðaði á hendur B árið 1945, hafði hann uppi tiltekna aðal- og varakröfur. A hafði í máli, er höfðað var á hendur B árið 1941 haft uppi aðalkröfu, sem var sama efnis og framannefndar aðal- og varakröfur. Var sú krafa dæmd árið 1941, og þeim dómi ekki áfrýjað. Þar sem þannig lágu fyrir bindandi úrslit sakarefnis, var héraðsdómur og málsmeðferð, að því er varðaði aðal- og varakröfurnar, ómerkt, og kröfunum vísað frá héraðsdómi ..... 556
- Í sama máli hafði A uppi þrautavarakröfu, sem einnig var dæmd í héraði. Sú krafa var mjög óákveðin og óljós, og taldi hæstiréttur, að héraðsdómara hefði borið að leiðbeina A, sem var ólöglerður, um lagfæringu á kröfunni. Þar sem héraðsdómari hafði ekki gert það, var héraðsdómur svo og málsmeðferð frá þingfestingu málsins ómerkt, að því er þrautavarakröfuna sneri, og þeirri kröfu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar ..... 556

### b) Opinber mál.

- A var í héraði ákærður fyrir „brot gegn mjólkurlöggjöfinni“, og var hvorki í skipan dómsmálaráðuneytisins né í tilkynningu dómara um málshöfðun vitnað til tiltekinna og ákveðinna lagaákvæða, sem A skyldi saksóttur eftir. Þar sem ákæran var svo óákveðin, var héraðsdómur ómerktur .. 204
- Sakborningar voru í héraði ákærðir fyrir brot gegn „verðlagslöggjöfinni“ og „gjaldeyrislöggjöfinni“. Var hvorki í skipan dómsmálaráðuneytisins né í tilkynningu dómara um málshöfðun og stefnu vitnað til tiltekinna og ákveðinna lagaákvæða, er ákærðu skyldu saksóttir eftir, að því er varðaði brot gegn verðlagslöggjöf og gjaldeyris. Þar sem ákæran var svo óákveðin, var héraðsdómur ómerktur ..... 224, 385
- A var undir rannsókn vegna grunar um þjófnað. Að rannsókn lokinni tilkynnti dómari honum, „að opinbert refsímál verði höfðað gegn honum til refsingar fyrir framangreindar gripdeildir“. Í stefnu var því lýst, að A hefði gerzt „brotlegur við hin almennu refsilög“. Með því að eigi voru nánar greind refsíákvæði, er A væri saksóttur eftir, var héraðsdómur ómerktur ..... 287

### Ómöguleiki.

- Er heimsstyrjöldin skall á árið 1939, skuldaði A á Ísafirði B í Kaupmannahöfn tiltekna skuld í dönskum kr. samkvæmt skuldabréfi. Greiðslustaður árlegra afborgana og vaxta var í Kaupmannahöfn. Eftir hernám Danmerkur vorið 1940 varð A ómögulegt að flytja fé til Danmerkur til greiðslna afborgana og vaxta. Lagði hann þá árlega í banka á Íslandi

fjárhæðir, er samsvöruðu afborgun og vöxtum, miðað við gengi d. kr. fyrir styrjöld. Eftir að styrjöld var lokið og gengi ísl. kr. fallið gagnvart d. kr., krafðist B í dómsmáli greiðslu í d. kr. á skuldinni, sem þá var í gjalddaga fallin, ásamt samningsvöxtum auk dráttarvaxta og vaxtavaxta. A taldi sér ekki skylt að greiða annað en höfuðstól skuldarinnar og samningsvexti, enda væri miðað við hið eldra gengi ísl. kr. gagnvart d. kr. Talið var, að þar sem skuldarlúkning og vaxta skyldi fara fram í Kaupmannahöfn í d. kr., þá hafi ómöguleiki sá til efnda, sem hlaut af styrjöldinni, einungis frestað greiðsluefndum og framlengt vaxtaákvæðin. Var A því dæmt að greiða skuldina í d. kr. án tillits til hins fyrra gengis, auk samningsvaxta. Krafa um vaxtavexti var ekki tekin til greina, þegar vegna orsaka þeirra, sem ollu truflun á skiptum aðilja ..... 115

A í Reykjavík pantaði frá B í Kaupmannahöfn vörur, án þess að hann hefði áður aflað sér innflutningsleyfis fyrir þeim og gjaldeyrisleyfis til greiðslu andvirðis þeirra. Vörurnar urðu síðan ekki fluttar til landsins vegna synjunar gjaldeyrisfyrivalda á leyfum til þess. Í máli, er B höfðaði gegn A til greiðslu andvirðis vörunnar í d. kr., voru vörukaupin talin úr gildi fallin, þar sem A væri ekki mögulegt að flytja vöruna hingað til lands. Hins vegar var A talinn ábyrgur til fébóta á skaða þeim, er B hafði beðið vegna þess, að vörurnar urðu honum lítils virði. Voru skaðabæturnar ákveðnar í ísl. kr., enda höfðu íslensk gjaldeyrisfyrirvöld neitað um danskan gjaldeyri vegna varanna .... 356

Opinber mál. Sbr. dómara, eftirgrennslan brota, lögreglumenn, mat og skoðun, sönnun, vitni.

Rannsókn máls út af bifreiðarslysi var áfátt að því leyti, að vitni, sem ekki voru samsaga, voru ekki samprófuð né eiðfest ..... 77

Vittur dráttur á rannsókn máls ..... 77

Mál ómerkt sökum þess, að í ákæru var ekki vitnað til tiltekinnna lagaákvæða, sem ákærði skyldi saksóttur eftir 204, 224, 287, 385

Dómsmálaráðherra hafði lofað A því, að lagt skyldi til við Forseta Íslands, að saksókn á hendur A yrði felld niður, ef hann fullnægði tilteknum skilyrðum um fjárgreiðslur til ríkissjóðs. Eftir að A hafði fullnægt skilyrðum þessum, ákvað nýr dómsmálaráðherra saksókn á hendur A, án þess að fjárgreiðslur væru látnar ganga til baka. Talið var, að meðan sakir stæðu þannig, yrði málið ekki borið undir dóm-



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| stóla af ákærvaldinu. Var málinu því vísað að svo stöddu frá dómstólum .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 278 |
| Fundið að því, að húsleit hafði verið gerð hjá sakborningi, án þess að séð yrði, að dómsúrskurður hefði verið felldur um það eða samþykki sakbornings komið til .....                                                                                                                                                                                                                                                                   | 287 |
| Rannsóknardómari leitaði ekki gagna um verðmæti muna, sem aðili var sakaður um að hafa stolið. Þótti það aðfinnsluvert .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 287 |
| Skaðabótakrafa, sem gerð var í opinberu máli, þótti ekki nægilega upplýst, og var henni vísað frá héraðsdómi .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 296 |
| Við rannsókn og meðferð máls út af skjalafalsi þótti það athugasvert, að rannsóknardómari hafði ekki, svo séð yrði, borið hin fölsuðu skjöl undir menn þá, er nöfn þeirra voru fölsuð á skjölin, og höfðu tveir þeirra aldrei gefið skýrslur fyrir rétti. Þá hafði dómari ekki aflað rithandarsýnishorna þessara manna til samanburðar við falsskjölin. Loks hafði dómari ekki látið hin fölsuðu skjöl fylgja dómssgerðum málsins ..... | 324 |
| Talið athugasvert, að það var látið viðgangast, að sakborningur færi af landi brott til langdvalar erlendis, eftir að brot hans varð uppvíst, en áður en réttarpróf í málinu hófust .....                                                                                                                                                                                                                                               | 379 |
| Rannsókn opinbers máls ekki talin framkvæmd með nægilegri röksemi. Þótti einkum aðfinnsluvert, að sakborningar voru ekki settir í gæzluvarðhald, enda þótt ástæða væri til þess .....                                                                                                                                                                                                                                                   | 507 |
| Fundið að því, að í máli út af fiskveiðabroti erlends manns hafði héraðsdómari ekki látið ólögglitan dómtúlk vinna heit fyrir dómnum, áður en hann hóf starfið .....                                                                                                                                                                                                                                                                    | 527 |

### Orlof.

|                                                                                                                                                                                                                                                     |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Stúlkan A vann hjá vinnufatagerðinni B allt orlofsárið 1945—1946. Fékk hún ekki fast kaup fyrir starf sitt, heldur hafði hún ákvæðisvinnukaup, miðað við dagvinnutaxta. Talið var, að hún ætti rétt til orlofsfjár samkvæmt lögum nr. 16/1943 ..... | 285 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

### Óskilafé.

|                                                                                                                                                                             |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Lögreglumenn tóku og settu í geymslu hesta, sem gengu lausir í Reykjavík. Umráðamanni hestanna dæmd sekt samkvæmt 61. gr. sbr. 96. gr. lögreglusamþykktar Reykjavíkur ..... | 296 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

### Refsingar.

#### 1. Einstök refsiverð verk og refsíðkvæði.

|                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Mörgum mönnum dæmd refsing fyrir brennu og tilraun til brennu svo og fyrir vátryggingarsvik og tilraun til vátryggingarsvika, ýmist sem aðalmönnum eða hlutdeildarmönnum. Brot heimfærð undir 164. gr. og 248. gr. laga nr. |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 19/1940, í sumum tilfellum samanborið við 20. gr. og 22. gr. sömu laga .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 1   |
| Fjórum mönnum dæmd refsing fyrir tilraun til að valda skipreika í því skyni að ná í váttryggingarfé. Varðaði brot þeirra við 165. gr. og 248. gr. sbr. 20. gr. og 1. mgr. 22. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                                                                                                                                                         | 1   |
| A fékk bifreið til að aka sér og vörum frá Reykjavík upp á Akranes. Hann hafði ekki fé til að greiða fyrir aksturinn, en ekki hafði hann skýrt bifreiðarstjóranum frá því, áður en aksturinn hófst. Var A dæmd refsing samkvæmt 248. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                                                                                                  | 1   |
| Tveir menn dæmdir sekir um skjalafals samkvæmt 1. mgr. 155. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 1   |
| Skipstjóra á færeyskum bát dæmd sekt fyrir fiskveiðar í landhelgi samkvæmt lögum nr. 33/1922. Báturinn var að dragnotaveiðum, en þar sem hann var aðeins 28.71 br. smál. að stærð og brot var framið í septembermánuði, tóku lög nr. 45/1937 sbr. lög nr. 26/1940 ekki til brotsins .....                                                                                                                                        | 70  |
| Bifreiðarstjóra, er olli mannsbana af gáleysi, dæmd refsing samkvæmt 215. gr. laga nr. 19/1940, 26., 27. og 28. gr. sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941, 2. og 4. sbr. 14. gr. laga nr. 24/1941 og 7. sbr. 99. gr. reglugerðar nr. 72/1937 .....                                                                                                                                                                                       | 77  |
| Bifreiðarstjóra dæmd refsing fyrir brot á ákvæðum 6. gr. reglugerðar nr. 131/1947 um takmörkun á akstri bifreiða. Var talið, að ákvæði nefndrar 6. gr. hefðu stoð í 12. gr. laga nr. 70/1947 .....                                                                                                                                                                                                                               | 88  |
| A dæmd refsing fyrir mörg þjófnaðarbrot samkvæmt 244. og 254. gr. laga nr. 19/1940. Í sama máli var hann dæmdur sekur við 17. gr. sbr. 37. gr. laga nr. 33/1935 fyrir ólöglega neyzlu áfengis á veitingastað .....                                                                                                                                                                                                               | 90  |
| A fór á næturþeli inn um opinu glugga til þjófnaðar í íbúð, þar sem fólk var í svefni. Varðaði það við 2. mgr. 244. gr. laga nr. 19/1940. A var og dæmdur í sama máli fyrir fleiri þjófnaðarabrot, og þar sem um ítrekun var að ræða, var refsing dæmd með hliðsjón af 255. og 72. gr. nefndra laga. Einnig var A dæmd refsing samkvæmt 17. gr. sbr. 37. gr. laga nr. 33/1935 fyrir ólöglega neyzlu áfengis á veitingastað ..... | 94  |
| Skipstjóra á fiskiskipi dæmd sekt samkvæmt lögum nr. 5/1920 fyrir ólöglegar togveiðar í landhelgi 103, 399, 488, 527, 567, Manni, er flutti til landsins bifreiðar til sölu án innflutningsleyfis og gjaldeyrisleyfis, dæmd refsing samkvæmt reglugerð nr. 7/1946 sbr. lög nr. 91/1945 .....                                                                                                                                     | 106 |
| Bifreiðarstjóra, er olli mannsbana af gáleysi, dæmd refsing samkvæmt 215. gr. laga nr. 19/1940, 27. sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941 og 2. sbr. 14. gr. laga nr. 24/1941 .....                                                                                                                                                                                                                                                      | 163 |

- A, umjónarmaður á danssamkomu, kastaði einum samkomugest-  
anna út um húsdýr. Handleggsbrotnaði maður þessi við fall-  
ið. Var A dæmd refsing samkvæmt 218. gr. laga nr. 19/1940.  
Þar sem A hafði nokkrar málsbætur, var refsing höfð skil-  
orðsbundin samkvæmt VI. kafla nefndra laga ..... 175
- Tveir menn, A og B, tóku með leynd tékkávisanaeyðublöð úr  
vörzlu framkvæmdarstjóra verzlunarfyrirtækis. Höfðu eyðu-  
blöðin þá eigi verið fyllt út að öðru leyti en því, að á þau  
var stimplað nafn verzlunarfyrirtækisins og orðin „pr. pr.“  
fyrir framan nafnið. Þótti taka eyðublaðanna ekki vera  
þjófnaðarbrot né varða við önnur ákvæði 26. kafla laga nr.  
19/1940. Þeir A og B fölsuðu síðan nafn framkvæmdarstjór-  
ans undir ávisanir og seldu þær, að nokkru leyti með að-  
stoð félaga síns C. Var þeim A, B og C dæmd refsing  
eftir 155. gr. laga nr. 19/1940 ..... 181
- A dæmd refsing fyrir ítrekuð þjófnaðarbrot samkvæmt 244. sbr.  
255. gr. laga nr. 19/1940. Honum var í sama máli dæmd refs-  
ing fyrir ölvun á almannafæri samkvæmt 18. sbr. 38.  
gr. laga nr. 33/1935 og fyrir ólöglega neyzlu áfengis á veit-  
ingastað samkvæmt 17. sbr. 37. gr. sömu laga ..... 193
- Tveir bifreiðarstjórar, A og B, óku með konu á afvikinn stað að  
henni nauðugri. Hafði A síðan samfarir við hana með valdi,  
en B gerði tilraun til þess. Var A dæmd refsing samkvæmt  
1. mgr. 194. gr. laga nr. 19/1940 og B samkvæmt sömu gr.  
sbr. 1. mgr. 20. gr. sömu laga. Svo voru þeir og hvor um  
sig dæmdir fyrir hlutdeild í broti hins, A samkvæmt 2.  
mgr. og B samkvæmt 1. mgr. 22. gr. nefndra laga ..... 199
- Bifreiðarstjóra dæmd refsing samkvæmt 215. gr. laga nr.  
19/1940 fyrir að valda mannsbana af gáleysi. Svo var hann  
og dæmdur sekur við 26. og 27. sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941  
og 2. og 4. gr. sbr. 14. gr. laga nr. 24/1941 ..... 207, 530
- A var sekur fundinn um þjófnað á borvél, framinn um mánaða-  
mótin apríl—maí 1947. Er dómur gekk í því máli í hæsta-  
rétti 9. apríl 1948, kom það upp, að A hafði hlotið dóm fyrir  
þjófnaðarbrot hinn 16. júlí 1947. Dæmdi hæstiréttur honum  
því hegningarauka samkvæmt 78. gr. laga nr. 19/1940 fyrir  
brot á 244. gr. sömu laga ..... 215
- Fjórúm mönnum dæmd refsing fyrir ýmis þjófnaðarbrot sam-  
kvæmt 244. gr. laga nr. 19/1940, svo og að því er um brotin  
varðaði með tilvisun til 1. mgr. 20. gr. sömu laga. Einn  
þeirra hafði hlotið refsidóm, eftir að hann framdi brot  
það, er málið fjallaði um, og var honum dæmdur hegningar-  
auki samkvæmt 78. gr. nefndra laga. Refsing eins hinna  
ákærðu gerð skilorðsbundin samkvæmt VI. kafla sömu laga 263
- Bifreiðarstjóri dæmdur sekur við 215. gr. laga nr. 19/1940 með

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Þvi að hafa orðið af gáleysi samvaldur að banaslysi. Refsing einnig dæmd samkvæmt 5., 9., 18. og 27. sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941 og 3. og 4. sbr. 14. gr. laga nr. 24/1941 .....                                                                                                                                         | 289 |
| Umráðamanni óskilahrossa, sem tekin voru í Reykjavík, dæmd sekt samkvæmt 61. sbr. 96. gr. lögreglusamþykktar Reykjavíkur nr. 2/1930 .....                                                                                                                                                                                  | 296 |
| Maður dæmdur sekur um brot á verðlagsákvæðum samkvæmt 9. gr. laga nr. 3/1943 .....                                                                                                                                                                                                                                         | 303 |
| Maður dæmdur samkvæmt 111. gr. laga nr. 19/1940 fyrir að frelsa fanga úr haldi, samkvæmt 244. gr. sömu laga fyrir þjófnað, svo og samkvæmt 17. sbr. 37. gr. laga nr. 33/1935 fyrir ólöglega neyzlu áfengis á veitingastað og samkvæmt 18. sbr. 38. gr. sömu laga fyrir ölvun á almannafæri ....                            | 315 |
| Manni dæmd sekt fyrir brot á byggingarsamþykkt Hafnarfjarðar nr. 114/1916 og 11. gr. reglugerðar nr. 82/1947 fyrir óheimila girðingu um lóð .....                                                                                                                                                                          | 322 |
| Manni dæmd refsing fyrir skjalafals samkvæmt 155. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                                                                                                                                                                               | 324 |
| A dæmd refsing fyrir þjófnað samkvæmt 244. gr. laga nr. 19/1940 og B fyrir afneyzlu samkvæmt 254. gr. sömu laga. Þá var og báðum refsað vegna ölvunar á almannafæri samkvæmt 18. sbr. 38. gr. laga nr. 33/1935 og öðrum þeirra fyrir ólöglega neyzlu áfengis á veitingastað samkvæmt 17. sbr. 37. gr. sömu laga .....      | 349 |
| A sat ölvaður við stýri bifreiðar sinnar, er hún var dregin af annarri bifreið. Svo fékk hann og öðrum manni, er einnig var undir áfengisáhrifum, stjórn bifreiðar sinnar. Refsing dæmd samkvæmt 23. og 27. gr. sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941, 4. sbr. 14. gr. laga nr. 24/1941 og 21. sbr. 39. gr. laga nr. 33/1935 ..... | 360 |
| A dæmd refsing samkvæmt 218. gr. laga nr. 19/1940 fyrir líkamsárás á B, er olli viðbeinsbroti á honum .....                                                                                                                                                                                                                | 379 |
| Manni dæmd refsing fyrir fjársvik samkvæmt 248. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                                                                                                                                                                                 | 393 |
| Bifreiðarstjóra, er olli banaslysi af gáleysi, dæmd refsing eftir 215. gr. laga nr. 19/1940, 26. og 27. gr. sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941 og 4. sbr. 14. gr. laga nr. 24/1941 .....                                                                                                                                        | 402 |
| Manni dæmd refsing fyrir þjófnað samkvæmt 244. gr. laga nr. 19/1940, fyrir að reyna að aka bifreið ölvaður samkvæmt 23. sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941 og fyrir ölvun á almannafæri samkvæmt 18. sbr. 38. gr. laga nr. 33/1935 .....                                                                                        | 409 |
| A ók ölvaður með miklum hraða um götur Reykjavíkur og nágreennis. Var hann talinn sekur við 7., 23., 26. og 27. sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941, 2. og 4. sbr. 14. gr. laga nr. 23/1941 og 21. sbr. 39. gr. laga nr. 33/1935. B, sem ekki hafði öku-                                                                         |     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| leyfi, fékk A stjórn bilsins, en ók honum einnig sjálfur. Varðaði brot hans við 20., 26., 27. og 38. gr. laga nr. 23/1941 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 412 |
| Bifreiðarstjóri, er olli líkamsáverka með gálausum akstri, talinn sekur við 219. gr. laga nr. 19/1940, 26. og 27. gr. laga nr. 23/1941 og 2. og 4. sbr. 14. gr. laga nr. 24/1941 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 440 |
| Manni, er ók hjólbörum eftir miðri ökubraut á götu í Reykjavík, dæmd refsing eftir 13. sbr. 14. gr. laga nr. 24/1941 og 31. gr. lögreglusamþykktar nr. 2/1930 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 440 |
| Maður sætir refsingu samkvæmt 218. gr. laga nr. 19/1940 fyrir líkamsárás .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 485 |
| Bifreiðarstjóri, er olli banaslysi, sætir refsingu samkvæmt 215. gr. laga nr. 19/1940, 5. og 27. sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941 og 2. og 4. gr. sbr. 14. gr. laga nr. 24/1941 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 492 |
| Þrír löggæzlumenn fluttu handtekinn mann, A, í fangelsi. Sannað var, að A hlaut áverka í höndum þeirra, en ekki upplýst, hver þeirra var valdur að honum. Löggæzlumennirnir taldir sekir um að hafa framkvæmt fangelsun á ólöglegan hátt, þar sem segja mátti um hvern þeirra fyrir sig, að hann hafi annaðhvort veitt A áverkann eða undanfellt að veita honum vernd og skýra yfirboðara frá misferlinu. Voru þeir allir taldir sekir við 131. gr. laga nr. 19/1940 ..... | 507 |
| Maður, sem sekur var um ölvun við akstur, hlaut refsingu samkvæmt 21. sbr. 39. gr. laga nr. 33/1935 og 23. sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 562 |
| Bifreiðarstjóri sekur um manndráp af gáleysi. Talinn sekur við 215. gr. laga nr. 19/1940, 26., 27. og 28. sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941 og 2. og 4. gr. laga nr. 24/1941 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 577 |

## 2. Ákvörðun refsinga.

|                                                                                                                                                                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Refsing tveggja manna, sem sekir höfðu gerzt um marga brennuglæpi í auðgunarskyni, dæmd með hliðsjón af 72. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                           | 1   |
| Refsing fyrir glæp, er maður drýgði 17 ára að aldri, ákveðin með hliðsjón af 2. tölul. 74. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                            | 1   |
| Refsing sökunauts, sem margsinnis hafði orðið sekur um þjófnað, ákveðin með hliðsjón af 72. og 255. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                   | 94  |
| Við ákvörðun refsingar fyrir brot á gjaldeyrislöggjöf var tekið tillit til þess, að sökunautur hafði tvívegis áður orðið sekur um sams konar brot .....                                                          | 106 |
| Umsjónarmaður á danssamkomu varpaði manni út um dyr samkomuhússins, og handleggsbrotnaði maðurinn við fallið. Við ákvörðun refsingar tekið tillit til þess, að framkoma mannsins hafði ekki verið vítalaus ..... | 175 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Tveir bifreiðarstjórar óku með konu á afvikinn stað gegn vilja hennar og höfðu þar samfarir við hana nauðuga. Við ákvörðun refsingar tekið tillit til þess, að sökunautar voru atvinnubilstjórar, sem konan hafði trúað fyrir því að aka sér heim til sín, að þeir fluttu hana með valdi á afvikinn stað og skildu hana eftir úti á viðavangi að afbrotinu frömdu, illa til reika. Refsing einnig ákveðin með hliðsjón af 3. tölulið og niðurlagsákvæði 70. gr. laga nr. 19/1940 | 199 |
| Hjónin M og K höfðu slitið samvistir, en ekki skilið lögskilnaði. Nótt eina fór M heim til K, þar sem hann átti ekki heimili, og hitti þá mann í rúmi hjá K. Veitti hann manni þessum líkamsáverka. Ekki þótti rétt að ákveða refsingu M með hliðsjón af 4. tölulið 74. gr. laga nr. 19/1940. Hins vegar var höfð hliðsjón af 75. gr. sömu laga                                                                                                                                  | 379 |
| Tveir menn, A og B, óku mjög hratt og ógætilega eftir götum Reykjavíkur og nágrennis. Við ákvörðun refsingar tekið tillit til þess, að þeir höfðu með akstri sínum raskað umferðaröryggi á almannaleiðum svo og að A hafði með ofsalegum akstri vísvitandi stofnað lífi og limum lögreglumanna í hættu                                                                                                                                                                           | 412 |
| Þrír löggæzlumenn dæmdir sekir við 131. gr. laga nr. 19/1940 fyrir að framkvæma fangelsun A ólöglega. Við ákvörðun refsingar tekið tillit til þess, að A hafði sýnt nokkurn mótþróa við fangelsunina, svo og að sökunautar höfðu allir verið sviptir starfi vegna brotsins                                                                                                                                                                                                       | 507 |

### 3. Einstakar refsitegundir og önnur viðurlög.

|                                                                                                                        |                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|
| a. Sekt dæmd og varðhald sem vararefsing 70, 88, 103, 106, 289, 296, 303, 322, 399, 402, 440, 488, 492, 507, 527, 567, | 570                              |
| b. Varðhald dæmt 77, 163, 175, 207, 360, 460, 485, 530, 562,                                                           | 577                              |
| c. Fangelsi dæmt 1, 90, 94, 181, 193, 199, 215, 263, 315, 324, 349, 379, 393, 409,                                     | 412                              |
| d. Skilorðsbundnir refsidómar                                                                                          | 175, 181, 263                    |
| e. Upptaka eignar dæmd                                                                                                 | 70, 103, 399, 488, 527, 567, 570 |
| f. Svipting réttinda samkvæmt 3. mgr. 68. gr. laga nr. 19/1940                                                         |                                  |
| 1, 90, 94, 181, 193, 199, 215, 263, 315, 324, 349, 393,                                                                | 409                              |
| g. Svipting ökuleyfis 77, 163, 199, 207, 263, 289, 360, 402, 409, 412, 460, 492, 530, 562,                             | 577                              |

### Reikningsskil.

Í kjarasamningi milli stéttarfélaga sjómanna og útgerðarmanna var ákveðið, að sjómenn skyldu halda launum til „uppgerðardags“. Í dómsmáli varð ágreiningur um, hvort orð þetta tákni greiðsludag eða dag þann, er útgerðarmaður gerir sjómönnum grein fyrir inneign þeirra að vertíð lok-

|                                                                                                                                                            |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| inni. Úr þessu þótti ekki þörf að skera í málinu, með því að útgerðarmaður hafði ekki gert grein fyrir inneign, fyrr en um leið og greiðsla fór fram ..... | 396 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

### Reklamation. Sjá aðgerðarleysisverkanir.

#### Res judicata. Sjá dómar.

#### Réttarfarssektir og vítur.

|                                                                                                                                                                                                                                  |      |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|-----|
| Hæstaréttarlögmaður vittur fyrir ummæli í málflutningi í héraði .....                                                                                                                                                            | 168, | 232 |
| Héraðsdómari kærður samkvæmt 4. mgr. 34. gr. laga nr. 85/1936 til greiðslu fésektar vegna dráttar á afgreiðslu dómsgerða. Krafan ekki tekin til greina, þar sem drátturinn varð ekki talinn dómáranum til sakar .....            | 255  |     |
| Sekt, sem aðilja var dæmd í héraði fyrir brot á sáttalöggjöf, felld niður í hæstarétti, þar sem máli var þannig háttað, að það þurfti ekki að fara fyrir sáttanefnd .....                                                        | 299  |     |
| Hæstaréttarlögmaður vittur fyrir drátt á áfrýjun máls .....                                                                                                                                                                      | 375  |     |
| Í kærumáli krafðist varnaraðili þess, að málflutningsmanni sóknaraðilja yrði dæmd sekt fyrir ummæli í greinargerð í héraði. Kröfunni vísað frá hæstarétti þegar af þeirri ástæðu, að héraðsdómari hafði enn eigi dæmt hana ..... | 421  |     |
| Hæstiréttur átelur ástæðulausa áfrýjun máls .....                                                                                                                                                                                | 477  |     |

#### Ritlaun.

|                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------|-----|
| Hæstiréttur ákveður í kærumáli ritlaun fyrir dómsgerðir ..... | 255 |
|---------------------------------------------------------------|-----|

#### Sakhæfi.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Hæstiréttur æskir álits lækna ráðs um andlega heilsu sakbornings .....                                                                                                                                                                                                                                                                       | 87  |
| Geðveikralæknir og lækna ráð töldu refsingu sennilega þýðingarlausu að því er sakborninginn A varðaði, enda sé hann andlega vanþroska einfeldningur, þó að eigi sé hann geðveikur. Hæstiréttur dæmdi A refsingu, þar sem ætla mætti eftir framburði hans fyrir dómi og gögnum um störf hans og æviferil, að refsing gæti borið árangur ..... | 181 |

#### Saknæmi.

|                                                                                                                                                                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Bifreiðarstjóri talinn eiga sök á bifreiðarslysi með gálauslegum akstri .. 72, 77, 163, 207, 289, 402, 440, 460, 492, 530,                                                                                                                   | 577 |
| A, sem var framkvæmdarstjóri og stjórnarformaður hlutafélags, pantaði tvívegis fyrir hönd félagsins og flutti til landsins bifreiðar til sölu án innflutnings- og gjaldeyrisleyfa. Í félagsstjórninni áttu sæti með honum B, eiginkona hans, |     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| og C, mágur hans. Voru þau öll sótt til refsingar fyrir brot gegn innflutnings- og gjaldeyrislöggjöf. A var dæmd refsing, en B og C sýknuð, þar sem ekki kom fram, að þau hafi átt færi á að vita um pantanirnar og þar með átt þess kost að skerast í leikinn og hindra innflutninginn .....                                                                                  | 106 |
| <b>A á Íslandi</b> skuldaði í stríðsbyrjun B í Danmörku tiltekna fjárhæð samkvæmt skuldabréfi. Á styrjaldarárunum varð A ókleift að flytja til Danmerkur afborganir og vexti af skuldinni. Í máli að styrjöld lokinni var A ekki talið skylt að greiða dráttarvexti af fjárhæðum, sem ekki var mögulegt að flytja til Danmerkur á réttum tíma vegna styrjaldarástandsins ..... | 115 |
| <b>Dráttur á afgreiðslu</b> dómsgerða ekki talinn héraðsdómara til sakar, þar sem drátturinn stafaði af skorti á starfslíði, sem dómari átti ekki sök á .....                                                                                                                                                                                                                  | 255 |
| <b>A í Reykjavík</b> pantaði vörur frá B í Kaupmannahöfn án þess að afla sér áður innflutnings- og gjaldeyrisleyfis. Vegna neitunar gjaldeyrisyfirvalda á leyfum voru vörukaupin talin úr gildi fallin, en A talinn skaðabótaskyldur gagnvart B, með því að vörurnar urðu B lítils virði .....                                                                                 | 356 |
| <b>Drengur</b> beið bana við það, að timburhlaði féll á hann. A og B, sem ábyrgð báru á hleðslunni, dæmt skylt að greiða föður drengsins dánarbætur .....                                                                                                                                                                                                                      | 418 |

#### Sameign. Shr. eignarréttur, hjón.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>A keypti</b> ½ hluta húss, sem var í smíðum. Um sama leyti var byrjað að múrhuða húsið. A neitaði að greiða hluta af kostnaði vegna múrhuðunarinnar, með því að hann hefði ekki samþykkt framkvæmd hennar. Sagt, að samkvæmt almennum reglum um sameign geti það, að samþykkis A var ekki leitað, ekki leitt til sýknu hans ..... | 339 |
| <b>Sameigendur</b> að íbúðarhúsi krefjast útburðar á leigutaka 446, 474                                                                                                                                                                                                                                                              | 474 |

#### Samningar.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>J hafði ásett</b> sér að brenna vátryggðar vörur í því skyni að ná í brunabætur. B var í vitorði með J og lagði fram vörur, er vátryggðar voru í nafni J. Átti B að fá 20 þús. kr. af vátryggingarfénu, og samþykkti J og afhenti B vixil með þeirri fjárhæð auk þess sem hann veðsetti B bifreið til tryggingar greiðslunni. Þar sem bæði útgáfa vixilsins og veðbréfsins voru þáttur í glæpsamlegum athöfnum þeirra J og B, voru gerningar þessir ekki taldir stofna efnislegan rétt handa B gagnvart J ..... | 1  |
| <b>A talinn</b> hafa fyrirgert leigurétti að íbúð með óhæfilegri framkomu gagnvart leigusala .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 62 |



- A, leigusali húsnæðis, krafðist útburðar á B, leigutaka, vegna dráttar á greiðslu húsaleigu. Í málinu kom það upp, að B hafði um árabil greitt A húsaleigu fyrir marga mánuði í einu eftir á, án þess að séð yrði, að A hefði gert fyrirvara vegna þessa greiðsluháttar eða krafizt breytinga á honum fyrir en í útburðarmálinu. Var krafa A því ekki tekin til greina ..... 100
- Er heimsstyrjöldin skall á árið 1939, skuldaði A á Ísafirði B í Kaupmannahöfn tiltekna fjárhæð í dönskum kr. samkvæmt skuldabréfi. Greiðslustaður árlegra afborgana og vaxta var í Kaupmannahöfn. Eftir hernám Danmerkur vorið 1940 varð A ómögulegt að flytja fé til Danmerkur til greiðslu á afborgunum og vöxtum. Lagði hann þá árlega í banka á Íslandi fjárhæðir, er samsvöruðu afborgunum og vöxtum, miðað við gengi d. kr. fyrir styrjöld. Eftir að styrjöld var lokið og gengi ísl. kr. fallið gagnvart d. kr., krafðist B í dómsmáli greiðslu í d. kr. á skuldinni, sem þá var öll í gjalddaga fallin, ásamt samningsvöxtum auk dráttarvaxta og vaxtavaxta. A taldi sér ekki skylt að greiða annað en höfuðstól skuldarinnar og samningsvexti, enda væri miðað við hið eldra gengi ísl. kr. gagnvart danskri. Talið var, að þar sem skuldarlúkning og vaxta skyldi fara fram í Kaupmannahöfn í d. kr., þá hafi ómöguleiki sá til efnda, sem hlaut af styrjöldinni, einungis frestað greiðsluefndum og framlengt vaxtaákvæðin. Var A því dæmt að greiða skuldina í d. kr. án tillits til hins fyrra gengis, auk samningsvaxta. Krafa um vaxtavexti var ekki tekin til greina, þegar vegna orsaka þeirra, sem ollu truflun á skiptum aðilja ..... 115
- Framkoma leigutaka húsnæðis gagnvart leigusala og öðrum leigutökum ekki talin slik, að hann hefði fyrirgert leigurétti sínum ..... 122
- A átti veiðirétt í á fyrir landi nokkurra jarða. Eftir setningu laga nr. 61/1932 ákváðu eigendur jarðanna að leysa til sín veiðiréttinn. Varð þá að samningum með A og landeigendum, að þeir skyldu eignast veiðiréttinn endurgjaldslaut. Jafnframt áskildi A sér að halda veiðiréttinum um 20 ára skeið, þó svo að landeigendur skyldu fá endurgjald fyrir hann síðara áratuginn. Þá var svo ákveðið í 2. gr. samningsins, að A hefði leyfi til, „meðan hún notar veiðiréttinn samkvæmt framantöldu, að leigja eða leyfa öðrum að nota hann um lengri eða skemmri tíma með sama rétti og hún hefur“. Síðar framleigði A til B allan veiðirétt sinn samkvæmt samningnum. Landeigendur, sem töldu veiðirétt A hafa verið persónulegan og óframseljanlegan, höfðuðu mál

- til riftunar á framleigusamningi A og B. Með því að samninginn milli A og landeigenda þótti bera að skýra með hliðsjón af aðdraganda hans, þá var talið, að ákvæði 2. gr. samningsins veittu A heimild til að framleigja veiðiréttinn með þeim hætti, sem gert var, enda beri A áfram ábyrgð gagnvart landeigendum á efndum samningsins, svo sem leigu-greiðslum og því, að veiðin sé hóflega nýtt ..... 170
- Vorið 1943 bauð A, heildsali í Hafnarfirði, B, kaupfélagi á Seyðisfirði, til sölu skíði, sem A kvaðst hafa pantað frá Ameríku og vænta megí að komi með haustinu. Þetta var á styrjaldartímum, er venjulegt var, að vörupantanir frá útlöndum tefðust mjög. Skíðin komu til landsins í des. 1943 og voru send B með skipi 18. sama mánaðar. B neitaði að taka við skíðunum vegna dráttar á afhendingu þeirra. Í máli, er af þessu reis, var B talin riftun kaupans óheimil, þar sem afhendingartími vörunnar hafi verið svo óákveðinn, að ekki geti talizt, að um afhendingardrátt hafi verið að ræða ..... 190
- Stjórnendur skipsins A, sem statt var í neyð, báðu stjórnendur skipsins B að koma til hjálpar. Var dráttartaug komið milli skipanna, en er hún hafði slitnað, kom skipið C til aðstoðar. Hvarf B þá af staðnum. Í máli B gegn A til greiðslu bjarglauna þótti ekki sannað, að stjórnendur A hefðu hafnað frekari aðstoð B og þar með rofið samning þann um björgunartilraun, sem á var kominn ..... 196
- Skipaviðgerðarstöðin A seldi tveimur mönnum bát, er A hafði nýlega lokið viðgerð á. Skyldi báturinn vera haffær, enda fékk hann við söluna haffærisvottorð skipaskoðunarmanns. Um 4—5 mánuðum eftir að kaupin gerðust, komu í ljós miklir gallar á bátnum, sem sannað þótti, að hann hefði haft, þegar kaupin fóru fram, enda þótt þeir hefðu leynzt kaupendum. Var A talinn skaðabótaskyldur gagnvart kaupendum vegna galla þessara ..... 232
- A, leigutaki húsnæðis, hafði um skeið sent B, leigusala, leigugreiðslur í póstávisun vegna tregðu B á viðtöku leigunnar. Síðar keypti C húsið af B og tilkynnti A eigendaskiptin. A, sem kynnti sér það, að réttur C var ekki þinglesinn, hélt áfram að senda B leigugreiðslur í póstávisun. C krafðist útburðar á A vegna greiðsludráttar, en krafan var ekki tekin til greina, þar sem C hafði ekki sannað fyrir A rétt sinn til leigugreiðslna, fyrr en skömmu áður en útburðarkrafa kom fram ..... 251
- A, sem ráðin var til starfa hjá vinnufatagerð, hafði ákvæðisvinnukaup, miðað við dagvinnutaxta. A talin hafa rétt til orlofsfjár samkvæmt lögum nr. 16/1943 ..... 285

- A, sem leigt hafði B húsnæði fyrir sölubúðir, taldi B hafa fyrirgert leigurétti með slæmri umgengni og skorti á viðhaldi búnaðar í búðunum. Atvik þau, sem A byggði rétt sinn á, voru ýmist ósönnuð eða svo smávægileg, að krafa hans var ekki tekin til greina ..... 329
- A átti samkvæmt samningi forkaupsrétt að landspildu B. Talið var, að er B hafði með kaupsamningi selt C spilduna, hefði A átt rétt á að neyta forkaupsréttar síns, ef hann æskti þess, og hefði B borið að tilkynna A þá þegar um söluna. Eftir að samningur B og C hafði verið felldur úr gildi, en ráðin hafði verið sala á spildunni til D, var A boðið að neyta forkaupsréttar, en hann fyrirgerði þeim rétti með því að svara ekki nægilega glöggst fyrir áskilinn tíma ..... 343
- A í Reykjavík pantaði frá B í Kaupmannahöfn vörur án þess að afla sér innflutnings- og gjaldeyrisleyfa. Vörurnar urðu ekki fluttar til Íslands vegna neitunar gjaldeyrisyfirvalda á leyfum til þess. Samkvæmt þessu var talið, að vörukaupin væru úr gildi fallin, en að A væri ábyrgur til fébóta vegna þess, að vörurnar urðu B lítils virði ..... 356
- Í kjarasamningi milli stéttarfélaga sjómanna og útgerðarmanna var ákveðið, að sjómenn skyldu halda launum til „uppgerðardags“. Í dómsmáli varð ágreiningur um, hvort orð þetta tákni greiðsludag eða dag þann, er útgerðarmaður gerir sjómönnum grein fyrir inneign þeirra að vertið lokinni. Úr þessu þótti ekki þörf að skera í málinu, með því að útgerðarmaður hafði ekki gert grein fyrir inneign, fyrr en um leið og greiðsla fór fram ..... 396
- Í verksamningi um húsbýggingu var ákveðið, að ágreiningsmál út af honum skyldu fara í gerð. Í 8. gr. samningsins var sfofellt ákvæði: „Verksali er ekki skyldur til að leggja til erlent byggingarefni, en lofar að vera hjálplegur með það eftir föngum og svo sem hægt er“. Verksali lét af höndum timbur til byggingarinnar fyrir um 37 þús. kr. Ágreiningur út af verði timbursins ekki talinn heyra undir gerðardóm, þar sem hér hefði verið um beina sölu að ræða, sem félli utan ákvæða 8. gr. samningsins ..... 421
- A skipstjóri taldi B útgerðarmann hafa sagt sér upp án fyrirvara og krafðist fébóta. B hafði ekki séð um, að gerður væri skriflegur ráðningarsamningur, shr. 1. gr. laga nr. 41/1930, og honum tókst ekki að sanna, að A hefði verið ráðinn til tiltekins tíma eða að hann (A) hefði sagt ráðningarsamningnum upp að fyrra bragði. Var krafa A því tekin til greina ..... 455
- A krafði B um andvirði báta, er hann kvaðst hafa selt honum. Með því að A tókst ekki að sanna gegn andmælum B, að kaup hefðu komizt á, var B sýknaður ..... 477

## Sáttir.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| A, sem heimilisfastur var í Reykjavík, hafði keypt hreyfil af B, sem einnig átti heimili í Reykjavík. A taldi slíka galla vera á hreyflinum, er heimiluðu honum riftun kaupanna, og höfðaði hann mál gegn B til endurgreiðslu andvirðisins. A stefndi B fyrir sáttanefnd, en B kom ekki á sáttafund. Málinu lauk þannig í héraði, að B var sýknaður af endurgreiðslukröfunni, en dæmt að greiða A málskostnað vegna brots á sáttalöggjöfinni samkvæmt 177. sbr. 12. gr. laga nr. 85/1936. B kærði málskostnaðarákvæðið til hæstaréttar. Hæstiréttur taldi, að nægilegt hefði verið samkvæmt 5. tölul. 3. mgr. 5. gr. laga nr. 85/1936, að héraðsdómari leitaði sátta í málinu, þar sem því var svo háttað, sem í 80. gr. sömu laga segir. Var málskostnaðarákvæði héraðsdóms því fellt úr gildi ..... | 299 |
| Í héraði krafðist stefnandi aðallega viðurkenningar á eignarrétti að jörð ásamt áhöfn, en til vara, að stefnda yrði dæmt að greiða honum tiltekna fjárhæð. Dómkröfur þessar voru ekki lagðar fyrir sáttamenn. Hæstiréttur taldi ekki hafa verið heimilt að ganga fram hjá sáttamönnum og vísaði málinu frá héraðsdómi .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 538 |

## Sauðfjársjúkdómar.

|                                                                                                                                                                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Ekki talið, að það leysi mann undan fjallskilaskyldu gagnvart sveitarstjórn, þó að honum sé meinað af ríkisvaldinu að nota afrétt vegna ráðstafana til að koma í veg fyrir útbreiðslu sauðfjársjúkdóma ..... | 230 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

## Sektir.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                    |               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Af lögum nr. 14/1948 og forsögu þeirra varð ekki ráðið með öruggri vissu, að þeim væri ætlað að ná til fésekta, sem miðaðar eru við gullkrónur. Sekt skipstjóra, sem gerzt hafði brotlegur við lög nr. 5/1920, var því ákveðin eingöngu samkvæmt þeim lögum og lögum nr. 4/1924 .. | 399, 488, 567 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|

## Sératkvæði.

|                                                                                                     |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Einn dómenda hæstaréttar greiðir sératkvæði um ómerkingu máls og frávisun þess frá héraðsdómi ..... | 66  |
| Tveir dómenda hæstaréttar greiða sératkvæði í húsaleigumáli .....                                   | 122 |
| Tveir dómenda hæstaréttar greiða sératkvæði í lögtaksmáli ..                                        | 131 |
| Einn dómenda hæstaréttar greiðir sératkvæði í fébótamáli út af riftun vörukaupa .....               | 190 |
| Einn dómenda hæstaréttar greiðir sératkvæði um málskostnað fyrir hæstarétti .....                   | 312 |
| Tveir dómenda hæstaréttar greiða sératkvæði um málskostnað fyrir hæstarétti .....                   | 363 |

|                                                                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Tveir dómenda hæstaréttar greiða sératkvæði í máli út af kaupkröfu skipstjóra .....                          | 455 |
| Einn dómenda hæstaréttar greiðir sératkvæði um heimfærslu brots löggæzlumanna undir hegningarlagagrein ..... | 507 |
| Einn dómenda hæstaréttar greiðir sératkvæði í máli út af heimtu tekjuskatts .....                            | 587 |

### Sérleyfi.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| A taldi lögreglustjóra hafa veitt sér loforð um einkaleyfi til kvikmyndahússrekstrar um 10 ára skeið í tilteknu kaup-túni í umdæmi hans. Höfðaði A mál gegn lögreglustjóran-um og krafðist viðurkenningar á því, að hann hefði öðlazzt rétt þenna. Krafan var ekki tekin til greina þegar af þeirri ástæðu, að lögreglustjóran brast heimild til að veita slíkt leyfi ..... | 155 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

### Siglingalög. Sjá sjómannalög.

#### Sjó- og verzlunardómur.

|                                                           |           |     |
|-----------------------------------------------------------|-----------|-----|
| Mál til greiðslu björgunarlauna .....                     | 196, 368, | 547 |
| Mál til greiðslu skaðabóta vegna galla á seldum bát ..... |           | 232 |
| Mál til heimtu hásetakaups .....                          |           | 396 |
| Mál til heimtu kaupverðs vöru .....                       |           | 438 |
| Mál til heimtu á kaupkröfu skipstjóra .....               |           | 455 |

### Sjómannalög.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| A skipstjóri taldi B útgerðarmann hafa sagt sér upp stöðu fyrir-varalaust. Krafðist hann 3 mánaða kaups, frá því er hann lét af skipstjórn. B kvað A hafa verið ráðinn til að fara tvær til þrjár ferðir með skipið til útlanda, en að tveim ferðum loknum hafi hann komið á skrifstofu sína, lýst yfir því, að hann væri hættur störfum á skipinu, og gefið fulln-aðarkvittun fyrir launum. B hafði ekki séð um, að gerður væri skriflegur ráðningarsamningur við A samkvæmt 1. gr. laga nr. 41/1930, og var ekki sannað í málinu, að A hefði verið ráðinn til tiltekins tíma. Sönnunarbyrðin fyrir því, að A hefði sagt upp starfi, var talin hvíla á B, og þar sem hann hafði ekki fært sönnur á það, var krafa A tekin til greina ..... | 455 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

### Sjóvéð.

|                                                                                                                                                                                        |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Sjóvéð dæmt fyrir eftirstöðvum kauptryggingar háseta á sild-veiðum .....                                                                                                               | 396 |
| Sjóvéð dæmt til tryggingar greiðslu bjarglauna samkvæmt 1. tölulið 236. gr. laga nr. 56/1914 og til tryggingar greiðslu á þóknun fyrir dráttaraðstoð samkvæmt 4. tölulið sömu gr. .... | 547 |

## Skaðabætur.

## a) Vegna vanefnda á samningum o. fl.

Í bréfi 21. júní 1943 gerði A, heildsali í Hafnarfirði, B, kaupfélagi á Seyðisfirði, tilboð um sölu á skiðum. Kvaðst A eiga „von á sendingu af tilbúnum skiðum frá Ameríku og vona, að hún komi með haustinu“. Í svarbréfi B frá 11. júlí sama ár biður hann A að senda skiðin, þegar hann fái þau. Skiðin komu til landsins í desember 1943 og voru send B með skipi 18. s. m. B neitaði að taka við skiðunum vegna dráttar á afhendingu þeirra. Í máli, er af þessu reis, var B talin riftun kaupsins óheimil, þar sem afhendingartími hafi verið svo óákveðinn, að ekki geti talizt, að um afhendingardrátt hafi verið að ræða. Var B dæmt að greiða A bætur vegna samningsrofanna ..... 190

Í október 1941 keyptu tveir menn í Vestmannaeyjum fiskiskip af skipaviðgerðarstöð í Keflavík (A). A hafði nýlega lokið viðgerð á skipinu, er það var selt, og áskildu kaupendur, að það væri haffært og fullnægði ákvæðum laga um öryggi skipa. Kaupendur hófu fiskveiðar á skipinu frá Vestmannaeyjum, en í febrúar 1942 kom í ljós fúi í því. Þótti sannað, að skipið hefði verið stórgallað af fúa, er kaup fóru fram. Í máli, er kaupendur höfðuðu á hendur A til greiðslu skaðabóta, var A dæmt að greiða þeim viðgerðarkostnað og bætur fyrir aflatjón ..... 232

Veturinn 1946 pantaði A, heildsölufirma í Reykjavík, vörur frá B í Kaupmannahöfn, án þess að hann hefði aflað sér innflutnings- eða gjaldeyrisleyfa. Vegna synjunar gjaldeyrisyfirvalda á leyfum, urðu vörurnar ekki fluttar til Íslands, og seldi B þær í Kaupmannahöfn. Talið var, að vegna neitunar á innflutningsleyfum væru kaupin úr gildi fallin, en að A væri ábyrgur til fébóta vegna þess, að vörurnar, sem voru gervivörur, framleiddar til gróðasölu á Íslandi, urðu B litils virði. B hafði krafizt greiðslu í dönskum kr., en skaðabætur voru tilteknar í isl. kr., enda höfðu íslenszk gjaldeyrisyfirvöld neitað um gjaldeyri vegna vörunnar .. 356

Skipstjóra dæmdar bætur vegna fyrirvaralausrar uppsagnar á ráðningarsamningi ..... 455

## b) Utan samninga.

Margir sökunautar, er staðið höfðu að brennu á húsum og vörum og svikið út váttryggingarbætur, dæmdir til að endurgreiða viðkomandi váttryggingarfélögum féð ásamt kostnaði 1

Herbifreið frá setuliði Bandaríkja Norður-Ameríku ók á 4 ára gamlan dreng á götu í Reykjavík og fótbraut hann. Öku- maður bifreiðarinnar ekki talinn hafa sýnt næga varkárni.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Ekki þótti ástæða til skiptingar tjónsins, þar sem um svo ungt barn var að ræða. Ríkissjóði dæmt samkvæmt lögum nr. 99/1943 að bæta tjón af slysinu, sjúkrakostnað, fata-skemmdir, húshjálp og þjáningabætur .....                                                                                                                                                                                                                                            | 72  |
| Manni, sem stolið hafði munum, dæmt að greiða iðgjöld 90, 94, 263, 315, 349, 409                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 409 |
| Árekstur varð á götu í Reykjavík milli bilanna X og Y. Tjón varð aðeins á X. Krafðist eigandi hans bóta úr hendi eiganda Y. Bifreiðarstjórnirnar þóttu báðir hafa ekið gálauslega, en bifreiðarstjóri Y þó eiga meiri sök. Var eiganda Y dæmt að greiða eiganda X $\frac{2}{3}$ tjónsins .....                                                                                                                                                                | 141 |
| Er A ók bifreið sinni fyrir opnar dyr sláturhúss og fram hjá bifreið, sem stóð þar kyrr milli dyra, hljóp 9 ára gamall drengur (B) út um dyrnar, lenti á bifreiðinni og fótbrotnaði. Í skaðabótamáli gegn A var talið, að hann hefði ekki sýnt næga varkárni, eins og á stóð. Hann hafði ekki heldur skýrt lögreglu frá slysinu og varð því að bera halla af upplýsingaskorti af þeim sökum. Var A dæmt að bæta tjón af slysinu að $\frac{1}{2}$ hlutum ..... | 145 |
| Maður, er sekur hafði gerzt um líkamsárás, dæmdur til að greiða skaðabætur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 485 |
| Maður, er haft hafði fé af öðrum með skjalafalsi, dæmdur til að greiða skaðabætur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 324 |
| Tveir menn höfðu samtök um að flytja konu með valdi á afvikinn stað og hafa þar samfarir við hana að henni nauðugri. Var þeim dæmt að greiða henni miskabætur in solidum .....                                                                                                                                                                                                                                                                                | 199 |
| A varð fyrir meiðslum, er farþegabifreið valt út af veginum. Var eiganda bifreiðarinnar dæmt að greiða honum fébætur. Fjórum til fimm mánuðum eftir slysið kenndi A sérstaks sjúkdóms í vinstri öxl. Læknaráð taldi ósennilegt, að um orsakasamband væri að ræða milli axlarsjúkdómsins og slyssins, og þótti ekki sannað, að svo væri. Var eiganda bifreiðarinnar því ekki dæmt að greiða bætur vegna sjúkdómsins .....                                      | 258 |
| A átti hús í kaupstað. Er næsta hús fyrir sunnan hús A var hækkað um eina hæð, taldi A það hús standa sínu húsi fyrir sól og valda verðrýrnun á því. Í skaðabótamáli, er A höfðaði gegn eiganda nágrannahússins og bæjarsjóði, voru kröfur hans ekki teknar til greina, þar sem hækkun hússins braut ekki í bága við skipulagsupprátt eða byggingarsamþykkt, en var eðlileg hagnýting á nágrannalóðinni, sem A hafði mátt gera ráð fyrir .....                | 363 |
| Maður, sem gerzt hafði sekur um fjársvik, dæmdur til að greiða skaðabætur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 393 |

Er timburhlaði hrundi, varð 9 ára gamall drengur undir timbrinu og beið bana af. Talið var, að frágangi hlaðans hafi verið ábótavant, en drengurinn átti með hegðun sinni nokkra sök á slysinu. Faðir drengsins krafðist dánarbóta úr hendi tveggja manna, er ábyrgð báru á hleðslu timbursins. Var þeim dæmt að greiða  $\frac{3}{4}$  hluta bótanna ..... 418

### Skattar og gjöld.

#### a) Til bæjar- og sveitarfélaga.

Árið 1945 var lagt útsvar á A á Akureyri, en hann taldi sér ekki skylt að greiða útsvar þar, með því að hann ætti þar ekki heimili. Í lögtaksmáli kom það í ljós, að A átti húseign á Akureyri. Bjó eiginkona hans í íbúð í húsi þessu, en að öðru leyti var það leigt út. Hins vegar hafði A árum saman, þar á meðal allt árið 1944, verið fastráðinn starfsmaður sildarverksmiðju á Dagverðareyri í Glæsibæjarhreppi og haft þar fæði og herbergi til umráða. Var og lagt útsvar á hann þar. Þótti ekki sannað, að heimilt hefði verið að leggja útsvar á A á Akureyri, og var synjað um framkvæmd lögtaksgerðar ..... 111

Árið 1945 var lagt útsvar á A í S-kaupstað. Kærði A útsvarið til skattanefnda og krafðist lækkunar þess. Var kæra til ríkisskattanefndar dags. 8. sept. 1945. Hinn 16. jan. 1946 gekk úrskurður ríkisskattanefndar á þá leið, að útsvarið skyldi lækka um kr. 650.00. A, sem þegar hafði greitt alla útsvarsupphæðina, krafðist nú endurgreiðslu samkvæmt 27. gr. laga nr. 66/1945 á nefndum kr. 650.00. S-kaupstaður synjaði um endurgreiðslu af þeirri ástæðu, að ríkisskattanefnd hefði kveðið upp úrskurð sinn, eftir að liðinn var 2 mánaða frestur sá, sem henni er settur til að ljúka úrskurðum í 24. gr. laga nr. 66/1945, og verði því að telja úrskurð hennar um útsvar A markleysu. Á þetta var ekki fallið. Sagt, að tilgreint ákvæði 24. gr. sé verklagsregla, sem ríkisskattanefnd sé sett, og valdi brot á reglunni ekki ónýti úrskurðar. Hins vegar kunni það að varða skattanefndarmenn víðurlögum, ef þeir brjóta regluna, án þess að gildar ástæður réttlæti háttarni þeirra ..... 179

Árið 1946 var lagt útsvar á hlutafélagið A á Akranesi, sem virðist hafa stundað þar útgerð og rekstur hraðfrystihúss. Neitaði A að greiða útsvarið, þar sem það taldi fjárhæð þess ákveðna með þeim hætti, er brjóti í bága við lög. Í lögtaksmáli kom fram, að útsvarsálagning var miðuð við nettótekjur A árið 1945, skuldlausar eignir þess sama ár og heildarrekstur þess sama ár. Var lagt útsvar á aðra hlið-



stæða atvinnurekendur á Akranesi með sama hætti. A leit svo á, að óheimilt væri að miða við heildarrekstur, þ. e. leggja á svonefnt veltuútsvar, án tillits til taps eða ágóða. Á þetta var ekki fallizt. Var álagningin ekki talin reist á röngum sjónarmiðum, en hafa stoð í 4. gr. laga nr. 66/1945. Var framkvæmd lögtaks því heimiluð .....

336

*b) Til ríkissjóðs.*

Haustið 1939 reis deila milli Félags ísl. botnvörpuskipaeigenda og Félags ísl. loftskeytamanna um launakjör loftskeytamanna á togurum. Gekk félögunum erfiðlega að ná samkomulagi. Leiddi það til þess, að ríkisstjórnin skarst í málid og lofaði að stuðla að lagasetningu þess efnis, að loftskeytamenn fengju skattfrelsi af hálfri svonefndri stríðsáhættuþóknun, sem var einn þáttur í launakröfu þeirra. Gekk nú saman með félögunum, og var gerður kjarasamningur á þessum grundvelli hinn 13. okt. 1939. Með lögum nr. 61 frá 30. des. 1939 var skattfrelsi þetta lögfest. Skyldi það eftir 1. gr. laganna taka til stríðsáhættuþóknunar samkvæmt nefndum samningi frá 13. okt. og fleiri tilteknum kjarasamningum, „ásamt þeim breytingum, er á þeim kunna að verða gerðar“. Hélzt ástand þetta til ársloka 1947. Með 14. gr. laga nr. 128/1947, er tóku gildi 1. jan. 1948, var undanþága frá greiðslu skatta af áhættuþóknun samkvæmt lögum nr. 61/1939 úr lögum númer. Árið 1948 var lagður tekjuskattur á alla áhættuþóknun A loftskeytamanns, er hann hafði unnið fyrir árið 1947. Hann taldi sér hins vegar aðeins skylt að greiða skatt af hálfri þóknuninni, þar sem hann hefði, áður en lög nr. 128/1947 tóku gildi, unnið fyrir henni samkvæmt kjarasamningi, sem skirskotað er til í 1. gr. laga nr. 61/1939 og gerður hefði verið á grundvelli loforðs ríkisvaldsins um skattfrelsi. Væru skattfríðindin einn þáttur kjarasamningsins, og afskipti ríkisvaldsins jafngiltu samningi af þessu hálfu. Í lögtaksmáli, er af þessu reis, var fallizt á þessi rök A og hann talinn eiga samkvæmt aðdraganda laga nr. 61/1939 og orðalagi 1. gr. þeirra rétt á undanþágu frá því að greiða tekjuskatt af hálfri áhættuþóknun, er hann hafði unnið fyrir árið 1947. Var því synjað um framkvæmd lögtaksins .....

587

**Skilorðsbundnir dómar.**

Maður, sem sekur var um líkamsárás samkvæmt 218. gr. laga nr. 19/1940, dæmdur skilorðsbundinni refsingu ..... 175  
Tveimur mönnum, er sekir voru um skjalafals samkvæmt 155. gr. laga nr. 19/1940, dæmd skilorðsbundin refsing ..... 181

|                                                                                                            |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Maður, er sekur var um hilmingu samkvæmt 254. gr. laga nr. 19/1940, dæmdur skilorðsbundinni refsingu ..... | 263 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

## Skipaskoðun.

|                                                                                                                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Skipaskoðunarmenn gáfu skipi haffærisvottorð, en síðar reyndist, að það hafði á þeim tíma, er vottorðin voru gefin, verið stórgallað af fúa og sviksamlega framkvæmdri viðgerð .. | 232 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

## Skipti.

|                                                                                                                                                                                                                                                       |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| Fjórir menn höfðu sameiginlega uppi ráðagerðir og nokkurn viðbúnað til þess að taka bát á leigu og sökkva honum með riflega vátryggðum vörum. Var þeim dæmd refsing eftir 165. gr. og 248. gr. sbr. 20. gr. og 1. mgr. 22. gr. laga nr. 19/1940 ..... | 1 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|

## Skipti.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Er skipt var búi hjónanna M og K vegna lögskilnaðar þeirra, krafðist M þess, að honum yrði lögð út eftir virðingu húseign, er hann hafði átt, áður en hjónin gengu að eigast. Með því að verðmæti húseignarinnar fór fram úr eignarhluta M í búinu, þóttu ákvæði 64. gr. laga nr. 3/1878 ekki veita honum rétt til útlagningar, og lög nr. 20/1923 ekki talin hafa gert neina breytingu í þessu efni .....                                                                                    | 151 |
| Við opinber skipti á félagsbúi hjónanna M og K, er skildu lögskilnaði, krafðist byggingarsamvinnufélagið B þess, að því yrði lagt út eftir virðingu íbúðarhús hjónanna, en það hafði verið byggt á vegum félagsins, sbr. lög nr. 43/1942. Talið var, að hvort hjónanna hefði forgangsrétt fyrir félaginu til að taka eignina í sínar hendur við því verði, sem þau kynnu að bjóða í það á opinberu uppboði. Var krafa B því ekki tekin til greina gegn mótmælum K, sem krafðist uppboðs ..... | 428 |

## Skipulag bæja.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Skipulagsuppdráttur fyrir Vestmannaeyjar frá 1932 gerði ráð fyrir því, að við B-stíg yrðu eingöngu reist tveggja hæða hús. Er A hafði reist tvílyft hús á lóð nr. 6 við B-stíg, taldi B, sem átti einlyft hús á lóð nr. 4 við sömu götu, að húsið á lóð nr. 6 stæði sínu húsi fyrir birtu og orsakaði verðrýrnun á því. Höfðaði B af þessum sökum skaðabótamál á hendur A og bæjarsjóði Vestmannaeyja. Krafan var ekki tekin til greina, þar sem ekki var talið, að með byggingu hússins á lóð nr. 6 hefði verið brotinn réttur á B ..... | 363 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

Skírlífisbrot. Sjá kynferðisbrot.

## Skjalafals.

J taldi Þ á að rita nafn G, bróður Þ, til samþykkis á tvo víxla, að fjárhæð kr. 7500.00 og kr. 6000.00. G hafði ekki veitt heimild til ritunar nafnsins. J afhenti síðan verzlunarfélagi víxlana til tryggingar á andvirði vöru. J dæmd refsing samkvæmt 1. mgr. 155. gr. laga nr. 19/1940 ..... 1

S ritaði í heimildarleysi nöfn tveggja bræðra sinna á víxil og tryggingarbréf og stældi rithönd þeirra. Notaði S skjöl þessi til lántöku. Þá falsaði hann og nöfn greindra bræðra sinna, aðallega þó annars þeirra, á 7 víxla, er hann seldi banka einum. Falsaði hann og með sama hætti nöfn bræðra sinna á framlengingarvíxla. Alls fékk S greidd út á fölsuð skjöl kr. 186 000.00. Var honum dæmd refsing samkvæmt 1. mgr. 155. gr. laga nr. 19/1940 ..... 1

S var útgefandi og J bróðir hans samþykkjandi víxils, er seldur var í banka. S framlengdi síðar víxilinn og ritaði þá nafn J til samþykkis á framlengingarvíxilinn, en ekki virðist hann hafa skýrt eiganda víxilsins frá því, hvernig þeirri nafnritun var háttað. J skýrði svo frá í prófum málsins, að hann ætti að standa straum af víxli þessum, en S hafi tekið að sér að sjá um hann í fjarveru J. Talið, að S hafi haft heimild J til að rita nafn hans á framlengingarvíxilinn. Var S ekki dæmd refsing fyrir nafnritunina ..... 1

Tveir menn, E og L, tóku með leynd ávisanaeyðublöð úr vörzlu framkvæmdarstjóra verzlunarfyrirtækis. Höfðu eyðublöðin ekki verið fyllt út að öðru leyti en því, að á flest þeirra var stimplað nafn fyrirtækisins og orðin „pr. pr.“ fyrir framan nafnið. Þeir E og L útfylltu saman 3 eyðublöð, rituðu á hvert eyðublað tiltekna fjárhæð og nafn umgetins framkvæmdastjóra sem útgefanda, en nefndu viðtakendur með tilbúnum nöfnum, að því er virðist. Tókst þeim að selja ávisanirnar. L stóð þó ekki að sölu einnar þeirra, en E fékk þá kunningja sinn H í lið með sér, sem vissi, að ávisunin var fölsuð. Loks falsaði E einn fjórðu ávisunina og seldi hana. Var þeim E, L og H dæmd refsing eftir 1. mgr. 155. gr. laga nr. 19/1940. Að því er varðaði síðastnefnda ávisun, var brot L þó einnig heimfært undir 2. mgr. 22. gr. laganna, þar sem verknaður hans var einungis í því fölginn að aðstoða E við töku eyðublaðsins, er E notaði við fölsunina ..... 181

Manni dæmd refsing samkvæmt 155. gr. laga nr. 19/1940 fyrir fölsun margra víxla og ávisana, er hann hafði selt eða fengið greiddar með öðrum hætti. Þá hafði hann og ritað ranglega tvær innfærslur í sparisjóðsbók. Kvaðst hann einungis hafa gert það af fiktí, og þótti ekki ætlandi, að hann hefði

ætlað að nota bókina í blekkingar skyni. Var honum því ekki  
dæmd refsing fyrir innfærslur þessar ..... 324

**Skjalþýðendur.** Sjá dómtúlkar og skjalþýðendur.

**Skjöl.** Sjá dómtúlkar, skjalafals.

**Skuldabréf.** Sjá skuldamál.

**Skuldamál.** Sbr. ábyrgð, björgun, endurgreiðsla,  
kaup og sala, orlof, samningar.

- Árið 1939 skuldaði A á Ísafirði firmanu B í Kaupmannahöfn tiltekna fjárhæð í dönskum kr. samkvæmt skuldabréfi. Greiðslustaður var í Kaupmannahöfn. Eftir hernám Danmerkur vorið 1940, varð A ómögulegt að flytja fé til Danmerkur til greiðslu árlegra afborgana og vaxta. Lagði hann þá árlega í banka á Íslandi fjárhæðir, er samsvöruðu afborgunum og vöxtum, miðað við gengi d. kr. fyrir styrjöld. Eftir að styrjöld var lokið og gengi ísl. kr. fallið gagnvart danskri kr., krafðist B greiðslu í d. kr. á skuldinni, sem þá var öll í gjalddaga fallin, ásamt samningsvöxtum, dráttarvöxtum og vaxtavöxtum. A taldi sér ekki skylt að greiða annað en höfuðstól skuldarinnar og samningsvexti, enda væri miðað við hið eldra gengi ísl. kr. gagnvart danskri kr. Talið var, að þar sem skuldarlúkning og vaxta skyldi fara fram í Kaupmannahöfn í d. kr., þá hafi ómöguleiki sá til efnda, sem hlaut af styrjöldinni, einungis frestað greiðsluefndum og framlengt vaxtaákvæðin. Var A því dæmt að greiða skuldina í d. kr. án tillits til hins fyrra gengis, auk samningsvaxta ..... 115
- Kona, sem vann hjá vinnufatagerð og hafði ákvæðisvinnukaup, miðað við dagvinnutaxta, talin eiga rétt til orlofsfjár .... 285
- Sameigandi að húseign dæmdur til að greiða sinn hluta af kostnaði vegna mürhúðunar hússins, enda þótt hann synjaði fyrir að hafa veitt samþykki sitt til, að verk þetta væri unnið ..... 339
- Hásetar sækja útgerðarmann um greiðslu á eftirstöðvum kauptryggingar ..... 396
- A sækir B um andvirði báta, er hann kvaðst hafa selt honum. B var sýknaður, þar sem A tókst ekki að sanna, að kaup hefðu komið á ..... 477
- A, sem stundaði útskipunarstarfsemi, fær útflytjanda fisks dæmdan til að greiða útskipunargjald af fiskinum ..... 535

**Stéttarfélag.**

- A, sem vann samkvæmt kjarasamningi stéttarfélags síns hjá vinnufatagerð, hafði þar ekki fast kaup, heldur ákvæðis-

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| vinnukaup, miðað við dagvinnutaxta. Var A talin eiga rétt til orlofsfjár samkvæmt lögum nr. 16/1943 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 285 |
| Samkvæmt kjarasamningi milli stéttarfélaga sjómanna og útgerðarmanna skyldi útgerðarmaður tryggja sjómönnum tiltekna lágmarksgreiðslu frá lögskráningardegi til uppgerðardags. Í dómsmáli varð ágreiningur um, hvort orðið uppgerðardagur merki greiðsludag eða þann dag, er útgerðarmaður gerir sjómönnum grein fyrir inneign þeirra, að vertíð lokinni. Úr þessu var þó ekki skorið, þar sem útgerðarmaður hafði í umræddu tilfelli ekki gert sjómönnum reikningsskil, fyrr en um leið og greiðsla fór fram .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 396 |
| Stéttarfélög togaraeigenda og loftskeytamanna áttu í vinnudeilu haustið 1939. Þar sem erfiðlega gekk að ná samkomulagi, skarst ríkisstjórnin í málið og lofaði að stuðla að lagasetningu þess efnis, að loftskeytamenn fengju skattfrelsi af hálfri svonefndri stríðsáhættuþóknun, sem var einn þáttur í launakröfu þeirra. Gekk nú saman með félögunum, og var gerður kjarasamningur á þessum grundvelli hinn 13. okt. 1939. Með lögum nr. 61 frá 30. des. 1939 var skattfrelsi þetta lögfest. Skyldi það eftir 1. gr. laganna taka til stríðsáhættuþóknunar samkvæmt nefndum kjarasamningi frá 13. okt. og fleiri tilteknum kjarasamningum, „ásamt þeim breytingum, er á þeim kunna að verða gerðar“. Hélzt ástand þetta til ársloka 1947. Með 14. gr. laga nr. 128/1947, er tóku gildi 1. jan. 1948, var skattfrelsi samkvæmt lögum nr. 61/1939 úr lögum numið. Árið 1948 var lagður tekjuskattur á alla áhættuþóknun A loftskeytamanns, er hann hafði unnið fyrir árið 1947. Hann taldi sér hins vegar aðeins skylt að greiða skatt af hálfri þóknuninni, þar sem hann hefði, áður en lög nr. 128/1947 tóku gildi, unnið fyrir henni samkvæmt kjarasamningi, sem skírskotað væri til í 1. gr. laga nr. 61/1939 og gerður hefði verið á grundvelli loforðs ríkisvaldsins um skattfrelsi. Væru skattfriðindin einn þáttur kjarasamningsins, og afskipti ríkisvaldsins jafngiltu samningi af þess hálfu. Í lögtaksmáli, er af þessu reis, var fallið á þessi rök A og hann talinn eiga samkvæmt aðdraganda laga nr. 61/1939 og orðalagi 1. gr. þeirra rétt til skattfrelsis af hálfri áhættuþóknun, er hann hafði unnið fyrir árið 1947 ..... | 587 |

#### Stjórnsýsla.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                      |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Ákvæði 6. gr. reglugerðar nr. 131/1947 um takmörkun á akstri leigubifreiða til mannflutninga talin hafa stoð í lögum nr. 70/1947. Sagt, að viðkomandi ráðuneyti hafi ekki farið út fyrir lagamörk né beitt valdi sínu á ómálefnislegan hátt með setningu reglugerðarákvæðisins ..... | 88 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

- A taldi lögreglustjóra hafa veitt sér loforð um einkaleyfi til kvikmyndahússrekstrar um 10 ára skeið í tilteknu kaupþúni í umdæmi hans. Krafa A um viðurkenningu á rétti þessum ekki tekin til greina, þegar af þeirri ástæðu, að lögreglustjórann brast heimild til að veita slíkt leyfi ..... 155
- Ákvæði 24. gr. útsvarslaga nr. 66/1945 um, að rikisskattaneftnd skuli hafa lokið úrskurði eigi síðar en 2 mánuðum eftir að kæra kemur til nefndarinnar, er verklagsregla. Brot þessarar reglu veldur ekki ónýti úrskurðar, en ef skattaneftndarmenn skeyta ekki reglunni, án þess að gildar ástæður réttlæti háttarni þeirra, getur það varðað þá viðurlögum sem brot í stjórnsýslu ..... 179
- Barnaverndarráð Íslands svipti forstöðukonu barnahælis leyfi til forstöðu þess. Hæstiréttur ógilti úrskurð ráðsins, með því að forstöðukonan hafði ekki fengið fullnægjandi aðstöðu til að skýra mál sitt fyrir ráðinu og gæta réttar síns, áður en úrskurður um leyfissviptinguna var felldur ..... 246
- Dómsmálaráðherra hafði heitið sakborningnum A því, að lagt skyldi til við Forseta Íslands, að saksókn gegn A yrði felld niður, ef hann greiddi rikissjóði tiltekin tollgjöld, að fjárhæð um 190 þús. kr. A samþykkti þetta og greiddi gjöldin, enda þótt hann teldi þau ofreiknuð um rúmlega 90 þús. kr. Síðar ákvað nýr dómsmálaráðherra saksókn á hendur A út af sama broti, án þess að leitað hefði verið áður til Forseta Íslands um niðurfellingu sakar og án þess að leysa A undan skilyrðum um greiðslu tollfjárins. Talið var, að hinn nýi dómsmálaráðherra hafi átt um tvo kosti að velja, annað hvort að efna heit fyrri dómsmálaráðherra og leggja til við Forseta Íslands að fella saksókn niður eða, ef hann vildi ekki takast á hendur stjórnskipulega ábyrgð á slíkum forsetaúrskurði, að leysa A undan skilyrðum þeim, sem honum höfðu verið sett, og láta dómstóla dæma refsímálið og skera úr því, hversu mikið gjald A skyldi greiða. Með því að láta skilagerðina standa óhaggaða, hefði hinn nýi dómsmálaráðherra í raun rétttri tekizt á hendur skuldbindingu gagnvart A um að leggja til við Forseta Íslands, að saksókn skyldi felld niður. Var málinu af þessum sökum vísað að svo stöddu frá dómstólum ..... 278
- Í lögtaksmáli til heimtu útsvars taldi gerðarþoli niðurjöfnunarneftnd ekki hafa gætt réttra sjónarmiða við álagningu útsvarsins. Hefði nefndin ákveðið útsvarsupphæð að nokkru leyti með hliðsjón af heildarrekstri fyrirtækis hans, en það væri andstætt lögum. Þessi mótbára ekki tekin til greina, þar sem nefndin þótti hafa gætt réttra reglna samkvæmt 4. gr. laga nr. 66/1945 ..... 336

- Húsaleigunefnd tók íbúð og lóðarréttindi leigunámi samkvæmt 5. gr. laga nr. 39/1943. Við framkvæmd leigunámsins gætti nefndin ekki réttra aðferða, þar sem hún veitti ekki A, sem hafði lóðina á leigu, kost á að gæta réttar síns, er leigunámið fór fram. Í máli, er af þessu reis, þótti ekki næg ástæða til að ógilda leigunámsúrskurðinn af þessum sökum, þar sem A tilgreindi ekki nein atriði, sem hann mundi hafa borið fram fyrir húsaleigunefnd og áhrif hefðu getað haft á leigunámið, enda ekki ástæða til að ætla, að nein slík atriði hefðu verið fyrir hendi. .... 434
- Löggæzlumenn framkvæma fangelsun á ólöglegan hátt og sæta refsingu samkvæmt 131. gr. laga nr. 19/1940 ..... 507

### Strok úr fangelsi.

- Fanginn A brauzt út úr fangaklefa sínum. Opnaði hann síðan fangaklefa B, og komust þeir A og B burt úr fangelsinu. Ekki var talið, að þeir A og B hefðu sammælt um að strjúka í skilningi 110. gr. laga nr. 19/1940. Hlaut A refsingu samkvæmt 111. gr. nefndra laga, en B var ekki dæmd refsing vegna þessarar hegðunar ..... 315

Sveitar- og bæjarstjórnir. Sjá fjallskil, skipulag bæja.

Svipting réttinda. Sjá atvinnuréttindi, borgararéttindi.

Sönnun. Sönnunarbyrði. Sbr. aðiljaskýrslur, blóðrannsókn, likur, mat og skoðun, vitni.

### a) Í einkamálum.

- Leigutaki húsnaðis talinn hafa fyrirgert leigurétti með óhæfilegri framkomu, sem sönnuð var með vætti vitna ..... 62
- Í héraði hafði stefnandi, H, fengið stefnda, J, dæmdan til greiðslu skuldar. J áfrýjaði, en af hálfu H kom enginn fyrir hæstarétt. Í hæstarétti lagði J fram skriflega yfirlýsingu H, þar sem hann kveður málið hafa verið höfðað í héraði af nafngreindum hæstaréttarlögmanni án heimildar frá sér, enda hafi J ekki skuldað sér fjárhæð þá, sem stefnt var til greiðslu á. Þrátt fyrir yfirlýsingu þessa þótti ekki fullsannað, að umgetinn hæstaréttarlögmann hafi skort umboð til höfðunar málsins, þar sem hann átti þess ekki kost að koma fram athugasemd af sinni hálfu ..... 66
- Í máli á hendur rikissjóði samkvæmt lögum nr. 99/1943 til greiðslu bóta vegna bifreiðarslyss var ekki unnt að afla skýrslu bifreiðarstjórans, sem var erlendum hermaður. Einn sjónarvottur var að slysinu, og voru aðiljar sammála um,

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| að leggja skýrslu hans um atvik að slysinu til grundvallar í málinu .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 72  |
| Árið 1945 var lagt útsvar á G á Akureyri. Í málinu kom það fram, að G var allt árið 1944 fastráðinn starfsmaður sildarverksmiðju í Glæsibæjarhreppi og hafði þar fæði og herbergi til umráða. Gegn þessu þótti Akureyrarkaupstaður ekki hafa sannað heimild sína til álagningar útsvarsins ..                                                                                                                                                   | 111 |
| Leigutaki húsnæðis ekki talinn hafa fyrirgert leigurétti með framkomu sinni við aðra leigutaka í sama húsi, enda ýmislegt, sem honum var að sök gefið, ekki talið nægilega sannað .....                                                                                                                                                                                                                                                         | 122 |
| Drengur varð fyrir bifreið A og fótbrotnaði. A skýrði lögreglu ekki frá slysinu. Í skaðabótamáli gegn A var þessi vanræksla hans, sem er brot á umferðarlögum, talin eiga að valda því, að hann biði halla af skorti á gögnum af þeim sökum .....                                                                                                                                                                                               | 145 |
| Nokkru eftir að K hafði keypt skip af S og tekið við því, kom í ljós, að það var fúíð og hafði fleiri galla. K lét þá fara fram skoðun á skipinu og viðgerð. Gerði hann S viðvart um skoðun og viðgerð og gaf honum kost á að gæta réttar síns, en S sinnti því ekki. Talið sannað með skoðunargerð og vætti skipasmiða, að leyndir gallar hefðu verið á skipinu, er það var selt .....                                                         | 232 |
| Í skaðabótamáli út af bifreiðarslysi þótti ekki sannað, að tiltekinn sjúkdómur bótakrefjanda ætti rót sína að rekja til slyssins .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 258 |
| K skipstjóri krafði M útgerðarmann um 3 mánaða laun vegna fyrirvaralausrar uppsagnar. M taldi K hafa gengið af skipinu án uppsagnar og eiga því ekki rétt til launa, eftir að hann lét af skipstjórn. M hafði ekki séð um, að gerður væri skriflegur ráðningarsamningur við K, og ekki var sannað, að K hefði verið ráðinn til tiltekins tíma. Talið eftir atvikum, að sönnunarbyrðin fyrir því, að K hafi sagt upp samningnum, hvíli á M ..... | 455 |
| A hafði auglýst nótabáta til sölu. Taldi hann B hafa fest kaup á þeim og stefndi honum til greiðslu andvirðis bátanna. Gegn andmælum B tókst A ekki að sanna, að kaupin hafi komizt á, og var B því sýkn dæmdur .....                                                                                                                                                                                                                           | 477 |
| K kenndi M barn sitt óskilgetið, er fætt var 10. maí 1947. M kannaðist við að hafa haft samfarir við K sumarið 1946, en þó síðast í byrjun júlí þess árs. Framburður vitna gerði þó sennilegt, að kunningsskapur þeirra K og M hefði staðið lengur fram eftir sumrinu. Blóðrannsókn útilokaði ekki M frá faðerninu. Var M dæmdur faðir barnsins .....                                                                                           | 481 |



*b) Í opinberum málum.*

- Sakborningur ekki talinn sannur að sök um íkveikju í bát, enda þótt miklar líkur væru fram komnar gegn honum ..... 1
- Ekki talið fullsannað gegn neitun sakbornings, að hann hafi hvatt annan mann til að kveikja í vörum og verzlunarhúsi 1
- Þ átti vörur, er hann að miklu leyti hafði keypt af S. Nokkuð af vörunum sendi hann til Akraness ásamt vörum, er S átti, og í félagi með S og fleiri mönnum stóð hann að brennu á þeim vörum í því skyni að svíkja í hendur sér váttryggingarfé. Því, sem eftir var af vörunum, kom hann fyrir í óvönduðum skúr í Kringlumýri í Reykjavík, sem talinn var óhæfur til geymslu á verðmætum vörum. Váttryggði hann vörurnar þar fyrir 180 000 kr., og voru þær stórlega yfirtryggðar. Stóðu sakir þannig, er uppvíst varð um Akranesbrennuna. Tveir menn, er samsekir voru Þ og S um brennuna á Akranesi, lýstu því, að einnig hefði verið áformað að brenna vörurnar í skúrnum. Þrátt fyrir neitun þeirra Þ og S þótti sannað, að þeir hafi haft viðbúnað til að brenna skúrinn ásamt vörunum í því skyni að svíkja viðkomandi váttryggingarfélag ..... 1
- J lýsti því, að S hefði komið að máli við sig og tjáð sér, að hann hefði verið beðinn af ónafngreindum manni að kveikja í tilteknu húsi í Reykjavík fyrir fégjald. Hafi S beðið sig aðstoðar gegn þátttöku í gjaldinu. S kannaðist við að hafa skýrt J frá brennubeiðninni, en allt, sem hann hafi um hana sagt, hafi verið fleipur eitt, enda ekkert verið aðhafzt. Þótti varhugavert að telja sannað, að S hafi ætlað til eða mátt miða við það, að J tæki frásögn hans sem hvatningu til brennu, er farandi væri eftir ..... 1
- Fiskveiðabrot sannað með hornamælingum yfirmanna varðsups og játningu ákærða ..... 70, 103, 399, 567
- Bifreiðarstjóri olli slysi með ógætilegum akstri. Þrjú vitni töldu sig hafa séð áfengisáhrif á honum, en gegn neitun hans sjálfs og framburði margra vitna, er ekki urðu þessa vör, þótti ekki sannað, að hann hefði verið undir áhrifum áfengis ..... 77
- A fór að næturlagi inn um opinn glugga á íbúð og stal þar og hafði á brott með sér peningapyngju og lindarpenna. Húsráðendur töldu sig einnig sakna kristallsskálar og öskubakka. Gegn eindreginni neitun A og félaga hans, er beðið hafði hans utan hússins, þótti varhugavert að telja sannað, að A hefði haft síðastnefnda muni á brott með sér ..... 94
- Rafmagnsbörvél hvarf úr járnsmiðju A. Nokkru síðar varð uppvíst, að H, sem vann í járnsmiðjunni og hafði lykil að henni, hafði sett rafmagnsbörvél að handveði fyrir peninga-

- láni hjá fornsölu nokkurri. Við skoðun komu fram líkur fyrir því, að um sömu borvél væri að ræða. H neitaði sök sinni, en skýrsla hans um, hvar hann hefði fengið hina veðsettu borvél, reyndist röng. H hafði sjö sinnum sætt refsingu fyrir þjófnað. Samkvæmt þessu þótti H sannur að sök um stuld borvélarinnar ..... 215
- A og B brutust að næturlagi inn í skála erlends herliðs og stálu allmiklu af matvælum. Vöktu þeir síðan upp H bifreiðarstjóra og fengu hann til að aka burt þýfinu. Í prófum málsins voru þeir A, B og H sammála um, að H hafi ekki verið sagt annað um varninginn en að hann væri keyptur af hermönnum. Þrátt fyrir það var talið, að H hlyti eftir aðstæðum að hafa verið ljóst, að um þjófnað var að ræða ..... 263
- F og Ó hittu drukinn mann, A, á götu í Reykjavík. F stal peningum úr veski hans og kvaðst hafa gert það eftir uppástungu Ó. Þeir F og Ó keyptu vín fyrir peningana og neyttu þess í sameiningu. Gegn neitun Ó þótti ekki sannað, að hann hefði tekið þátt í sjálfum þjófnaðinum, en er þeir keyptu vínið, vissi hann, að peningarnir voru stolnir. Ó dæmd refsing eftir 254. gr. laga nr. 19/1940 ..... 349
- Ölvun bilstjóra við akstur sönnuð með játningu hans og blóðrannsókn ..... 360
- Nokkrir kunningjar G dvöldust hjá honum við brennivinsdrykkju frá kl. 5 til tæpl. 12 síðd. Eftir það fóru þeir út, tóku bifreið í heimildarleysi og óku henni til skiptis, þar á meðal G. Í prófum málsins kvaðst G einskis áfengis hafa neytt í þetta skipti, enda hafi hann ekki mátt það heilsu sinnar vegna. Félagar hans báru, að þeir vissu ekki til, að hann hefði neytt vins. Þótti því varhugavert að telja sannað, að hann hefði ekið bifreiðinni með áfengisáhrifum 412
- A bifreiðarstjóri lenti í bilaárekstri, sem slys hlauzt af. Er lögreglumenn komu á staðinn, var A allmikið undir áhrifum áfengis. Hann kvaðst hafa neytt lítils háttar af áfengi, nokkru áður en hann hóf aksturinn, en áhrif þess hafi verið með öllu horfin, er hann tók að aka. Hins vegar hafi hann, þegar eftir slysið, tekið upp hálfa ákavitisflösku, drukkið það, sem í henni var, og fleygt flöskunni síðan út um glugga bifreiðarinnar. Lögreglumenn fundu samt enga flösku, þrátt fyrir ýtarlega leit. Af fjölda vitna báru 6, að þau hefðu ekki séð ölvunaráhrif á A, en 7 vitni kváðust hafa séð ölvun á honum. Áfengismagn í blóði A reyndist 1.5‰. Sannað þótti, að A hefði verið ölvaður við stjórn bifreiðarinnar, enda ekkert mark tekið á sögu hans um drykkju eftir áreksturinn ..... 460

- Fiskveiðabrot talið sannað með hornamælingum yfirmanna varðs-  
 skips, enda þótt ákærði teldi staðarákvörðun þeirra ekki  
 rétta samkvæmt áttavítamælingum, er hann hefði gert .. 488
- A var handtekinn og hafður um nótt í fangageymslu í Reykja-  
 vik. Hann taldi 3 löggæzlumenn, er fluttu hann í fanga-  
 geysmluna, hafa veitt sér tiltekna áverkka. Löggæzlumenn-  
 irnir synjuðu þessa. Ekki þóttu líkindi til, að A hefði haft  
 á sér áverkana, er hann var fluttur í fangageysmluna.  
 Sannað var, að hann hafði á sér áverkana, er hann kom  
 heim til sín, sama morguninn og hann var látinn laus úr  
 fangageysmlunni. Engir aðrir en löggæzlumennirnir þrír  
 höfðu afskipti af A, meðan hann var í haldi. A staðfesti  
 með eiði skýrslu sína um, að löggæzlumennirnir hefðu veitt  
 honum áverkana. Framburður tveggja löggæzlumanna  
 reyndist óstöðugur, og þeir urðu sannir af því að leyna at-  
 vikum, sem máli skiptu. Samkvæmt þessu þótti ekki var-  
 hugavert að telja sannað, að A hefði hlotið áverkana í fanga-  
 geysmlunni af völdum einhvers eða einhverra hinna þriggja  
 löggæzlumanna. Hins vegar þótti ekki leitt í ljós, hver þeirra  
 hefði veitt A áverkana, eða hverjir, ef fleiri en einn þeirra  
 hefði gert það ..... 507
- A bifreiðarstjóri kom um nótt mjög ölvaður út í skip, sem lá  
 við hafnarbakka í Reykjavík. Lögreglumenn komu þangað  
 og handtóku hann. Bifreið A var á hafnarbakkanum, og  
 hafði A kveikjulaslykil hennar í vasa sínum. Kvaðst hann  
 í fyrstu hafa ekið bifreiðinni þangað, en síðar kvaðst hann  
 ekkert um það muna, en þó ráma í, að einhverjir hafi verið  
 í fylgd með sér. Talið sannað, að A hafi í umrætt skipti ekið  
 bifreið undir áhrifum áfengis ..... 562
- Talið sannað með athugunum og staðarákvörðunum löggæzlu-  
 manna, er önnuðust landhelgisgæzlu í flugvél, að v/b V  
 hefði verið að togveiðum í landhelgi, enda þótt skipstjóri  
 bátsins og skipshöfn andmælti því ..... 570

#### Tilraun.

J hafði uppi fyrirætlanir um að flytja vörur vestur í Grafarnes,  
 koma þeim þar fyrir í verzlunarbúð, vátýggja þær og  
 kveikja síðan í þeim í því skyni að svikja vátýggingar-  
 félagið. S, kunningi J, virtist hafa verið eitthvað í ráðum  
 með honum um þetta. J keypti vöruslatta, vátýggði hann  
 og sendi vestur, en síðar flutti hann vörunar á brott án  
 þess að gera tilraun til að kveikja í þeim. Þar sem J hætti  
 af sjálfsdáðum við þessar fyrirætlanir og án ytri tálmana,  
 var hann ekki sakfelldur fyrir þær, sbr. 21. gr. laga nr.

- 19/1940. Ekki þótti sannað gegn neitun S, að hann hafi hvatt J til íkveikju, þannig að varða ætti hann refsingu 1
- Í viðtæku brennumáli komst það upp, að S hafði í nokkrum tilfellum reynt að fá menn með fortölum og loforði um fémutu til að kveikja í húsum og váttryggðum vörum í því skyni að svikja váttryggingarfélög. Menn þessir synjuðu verksins, og varð þá ekki af íkveikjum í það sinn. S dæmd refsing fyrir tilraun til brotsins. Í sama máli var tveimur öðrum mönnum, J og SJ, einnig dæmd refsing fyrir sams konar tilraunir til íkveikju og váttryggingarsvika ..... 1
- Í sama máli kom það upp, að fjórir menn, S, J, SJ og PH, höfðu uppi fyrirætlanir og viðbúnað um það, að safna vörusli í smáskúr einn í úthverfi Reykjavíkur, yfirtryggja vörurnar og kveikja síðan í skúrnum til þess að ná í váttryggingarfé. Varð uppvíst um fyrirætlanir þessar, áður en þeir komu þeim í framkvæmd, en þeim dæmd refsing fyrir tilraun til brotsins ..... 1
- Sömu fjórmennningar, sem síðast getur, höfðu einnig uppi ráðagerðir og nokkurn viðbúnað um það að taka bát á leigu, koma fyrir í honum yfirtryggðum vörum, sökkva honum síðan og heimta váttryggingarféð. Er eiganda bátsins varð kunnugt um fyrirætlun þessa, dró hann sig í hlé. Fjórmenn-ingunum dæmd refsing fyrir tilraun til brotsins ..... 1
- J og S höfðu uppi ráðagerðir um að kaupa hús í Grundarfirði, reka þar sumargistihús eitt sumar, en kveikja síðan í húsinu. Þar sem umtal þetta virtist aðeins hafa verið lauslegar bollaleggingar, sem þeir gerðu ekkert til að framkvæma, þá var þeim ekki dæmd refsing fyrir þær ..... 1
- SJ kom að máli við J og tjáði honum, að ónafngreindur maður hefði beðið sig (SJ) að kveikja í tilteknu húsi fyrir fé-gjald. J kveður SJ hafa beðið sig aðstoðar við þetta og tjáist J hafa verið fús til að framkvæma íkveikjuna. Síðar kveðst J hafa tjáð SJ, að hann væri hættur við íkveikjuna, þar eð íbúð væri í húsinu. Hafi SJ þá svarað, að fyrirætlunin væri úr sögunni. Þar sem J gerði ekkert til undirbúnings íkveikju, þótti hann ekki hafa unnið til refsingar. Í prófum málsins hélt SJ því fram, að það, sem hann hefði sagt J um brennubeiðni hins ónafngreinda manns, hefði verið fleipur eitt. Þótti varhugavert að telja vist, að SJ hafi ætlað til eða mátt miða við það, að J tæki frásögn hans sem hvatningu, er farandi væri eftir. Þótti því ekki alveg nægur grundvöllur til að dæma SJ refsingu ..... 1
- Margir menn stóðu að því að brenna hús með yfirtryggðum vörum í því skyni að svikja váttryggingarfélög um váttryggingarfé. Uppvíst varð um brotið fljótlega eftir brennuna, og

|                                                                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| var váttryggingarfé ekki greitt. Var mönnum þeim, er að brenninni stóðu, refsað m. a. fyrir tilraun til váttryggingar-svika ..... | 1   |
| Manni refsað fyrir tilraun til nauðgunar samkvæmt 1. mgr. 194. gr. sbr. 20. gr. laga nr. 19/1940 .....                            | 199 |
| Tilraun til þjófnaðar samkvæmt 244. gr. sbr. 20. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                       | 263 |

**Tómlætisverkanir.** Sjá aðgerðarleysisverkanir.

### Umboð.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Er A framlengdi víxil í banka, skrifaði hann nafn B bróður síns á stað samþykkjanda á víxlinum. Ekki sést, að hann hafi gert stjórnendum eða starfsmönnum bankans kunnugt, hvernig nafnritun var háttað. Í refsímáli gegn A þótti sann- að, m. a. með skýrslu B, að A hefði haft heimild hans til nafnritunarinnar. Var A því ekki dæmd refsing fyrir hegð- un þessa ..... | 1  |
| Hæstaréttarlögmaður sótti mál í héraði fyrir A á hendur B. B áfrýjaði málinu, en í hæstarétti kom enginn fyrir dóm af hálfu A. Í hæstarétti lagði B fram yfirlýsingu A um, að hæstaréttarlögmaðurinn hefði höfðað málið án heimildar frá A. Þrátt fyrir þetta þótti ekki fullsannað, að hæsta- réttarlögmanninn hefði skort umboð til höfðunar málsins                     | 66 |

### Umferðarlög. Sbr. bifreiðar.

|                                                                                                                                                                                                                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Gangandi maður, sem ók hjólbörum á undan sér og hélt sig á miðri akbraut fjölfarinnar götu í Reykjavík, dæmd refs- ing samkvæmt 13. sbr. 14. gr. laga nr. 24/1941 .....                                                                                       | 440 |
| Tveir menn, sem óku til skiptis bifreið um götur Reykjavíkur og nágrennis, dæmdir sekir við ýmis ákvæði umferðarlaga og bifreiðalaga. Við ákvörðun refsingar tekið tillit til, að þeir höfðu með ofsalegum akstri raskað umferðaröryggi á almannaleiðum ..... | 412 |

### Umferðarréttur.

|                                                                                                                     |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Máli út af umferðarrétti um gangstig vísað frá fógetarétti, með því að það átti að sæta meðferð vettvangsmála ..... | 307 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

### Uppboð.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Við opinber skipti á félagsbúi hjónanna M og K, er skildu lögskilnaði, gerði M kröfu til þess, að honum yrði lögð út húseign félagsbúsins, en K krafðist uppboðs. Með úrskurði skiptaréttar var ákveðið, að sannreynt skyldi á opinberu uppboði, hver boð yrðu gerð í húsið, og staðfesti hæsti- réttur þá niðurstöðu ..... | 151, 428 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|

## Upptaka eignar.

|                                                                                                                                                                                                                                                |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Upptaka dæmd á afla og veiðarfærum skips, sem verið hafði að ólöglegum veiðum í landhelgi 70, 103, 399, 488, 527, 567,                                                                                                                         | 570 |
| Í refsímáli út af broti gegn gjaldeyris- og verðlagslöggjöf var fyrir hæstarétti fallið frá kröfu um upptöku eigna .....                                                                                                                       | 106 |
| Í refsímáli er þess getið í héraðsdómi, að með stolna muni verði farið sem óskilamuni, með því að eigandi munanna hafi ekki viljað veita þeim viðtöku .....                                                                                    | 263 |
| Í refsímáli út af broti á verðlagsákvæðum var ólöglegur ágóði gerður upptækur með héraðsdómi. Hæstiréttur ómerkti upptökuákvæðið, með því að þess var ekki getið í málshöfðunartilkynningu héraðsdómarans, að krafa um upptöku yrði gerð ..... | 303 |

## Úrskurðir.

|                                                                                       |          |
|---------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Úrskurður um framhaldsrannsókn í opinberu máli .....                                  | 87       |
| Kærumáli frestað vegna áfrýjunar máls í heild .....                                   | 342, 434 |
| Einkamáli frestað í hæstarétti og lagt fyrir héraðsdómara að afla frekari gagna ..... | 424, 555 |

## Útburðargerðir. Sbr. húsaleiga.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Leigutaki íbúðar talinn hafa með háreysti og slæmri hegðun gert svo á hluta leigusala, sem bjó í sama húsi, að hann hefði fyrirgert leigurétti sínum. Var útburður heimilaður                                                                                                                                                                                                                                             | 62       |
| Krafa um útburð á leigutaka vegna greiðsluvanskila ekki tekin til greina .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 100, 251 |
| A var leigutaki í húsi hlutafélags. Krafðist félagið útburðar á A, með því að það þarfnaðist húsnaðis hans til íbúðar handa einum stjórnanda félagsins. Krafan þótti hvorki hafa stoð í 1. gr. laga nr. 39/1943 né öðrum lagaákvæðum og var því ekki tekin til greina .....                                                                                                                                               | 113      |
| Ekki þótti sannað, að leigutaki hefði gert svo mjög á hluta leigusala með hegðun sinni, að útburði ætti að varða ...                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 122      |
| Leigusali krafðist útburðar á leigutaka vegna slæmrar umgengni og vanrækslu á viðhaldsskyldu. Atvik þau, sem krafan var reist á, þóttu ýmist ósönnuð eða svo smávægileg, að synjað var um útburðinn .....                                                                                                                                                                                                                 | 329      |
| A bjó í lóðarréttindalausum herskála á leigulandi B. Fógeti hafði úrskurðað samkvæmt kröfu B, að A skyldi borinn út úr herskalanum. Áður en útburðargerð væri framkvæmd, tók húsaleigunefnd herskálann ásamt lóðarréttindum leigunámi og heimilaði A dvöl þar áfram. Eftir það synjaði fógeti með nýjum úrskurði um framkvæmd útburðar, þar sem leigunámið hafði rofið réttarsamband það, sem áður var milli A og B ..... | 434      |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Sameigendur að húsi kröfðust útburðar á A, leigutaka í húsinu, vegna þess að B, einn af sameigendunum, þyrfti á húsnæði að halda. B og sameigendur hans höfðu selt auða íbúð í húsinu, skömmu áður en þeir gerðu kröfu um útburð, án þess að séð yrði, að brýna nauðsyn hefði borið til þeirrar sölu. Þótti því ekki rétt að taka útburðarkröfuna til greina                                                                                                                                     | 446 |
| A hafði á leigu íbúð í húsi B. Taldi B sig þurfa á íbúð þessari að halda handa dóttur sinni og tengdasyni og krafðist útburðar á A. B hafði þá nýlega keypt tvær hæðir í húsi, sem var í smiðum og látið fullgera húsnæði þetta, sem hann tók til sjálfs sín afnota, á þeim tíma, sem honum mátti vera ljóst, að dóttir hans og tengdasonur þyrftu á húsnæði að halda. Þar sem B hefði verið í lófa lagið að veita þeim húsnæði í húsi þessu, þótti ekki rétt að taka útburðarkröfuna til greina | 552 |

#### Útivist aðilja.

|                                                                                                                         |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Áfrýjandi sótti ekki dómþing í hæstarétti. Útivistardómur 131, 287, 426, 427, 480,                                      | 593 |
| Stefndi sótti ekki dómþing í hæstarétti. Mál flutt skriflega samkvæmt 1. tölulið 38. gr. laga nr. 112/1935 62, 66, 375, | 434 |

#### Útsvör. Sjá skattar og gjöld.

#### Valdstjórn.

|                                                                                                                                                                                                                                                                              |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Manni dæmd refsing fyrir að frelsa fanga úr haldi                                                                                                                                                                                                                            | 315 |
| Við ákvörðun refsingar A fyrir brot á bifreiðalögum, umferðarlögum og áfengislögum var tekið tillit til þess, að hann hafði með ofsalegum akstri vísvitandi stofnað lífi og limum lögreglumanna í hættu. A var ekki ákærður fyrir brot á ákvæðum XII. kafla laga nr. 19/1940 | 412 |

#### Vangeymsla. Sjá aðgerðarleysisverkanir.

#### Varðhald. Sjá refsingar.

#### Varnarþing.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                     |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Mál var höfðað á varnarþingi stefnda, en máli var svo háttað, að stefnda hefði samkvæmt 80. gr. laga nr. 85/1936 verið skylt að sæta dómi í því utan varnarþings síns. Eigi var talið skylt að leggja málið fyrir sáttamenn til sáttar, sbr. 5. tölulið 3. mgr. 5. gr. nefndra laga | 299 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

#### Váttrygging.

|                                |   |
|--------------------------------|---|
| Refsað fyrir váttryggingarsvik | 1 |
|--------------------------------|---|

**Veð. Sbr. lögveð, sjóveð.**

- A** veðsetti B bifreið í heimildarleysi. Veðsetningin var þáttur í glæpsamlegum athöfnum þeirra A og B og stofnaði því ekki efnislegan rétt til handa B gagnvart A ..... 1

**Veði. Sjá lax- og silungsveiði.****Veitingahús.**

- Manni** dæmd refsing samkvæmt 17. sbr. 37. gr. laga nr. 33/1935 fyrir neyzlu áfengis í veitingahúsi .... 90, 94, 193, 315, 349

**Verðlagslöggjöf.**

- Framkvæmdarstjóri** hlutafélags, er einnig var stjórnarformaður þess, sætir sekt fyrir ólöglegan innflutning bifreiða til sölu. Tveir samstjórnendur hans í félaginu sýknaðir, þar sem ekki kom fram, að þeir hefðu vitað um pöntun bifreiðanna og þar með átt þess kost að hindra innflutninginn ..... 106
- Kaupmanni** dæmd refsing fyrir of háa álagningu á jólatrjá og grenigreinum ..... 303

**Verkalýðsfélög. Sjá stéttarfélög.****Verksamningar.**

- Í** verksamningi um húsbyggingu var ákveðið, að ágreiningsmál út af honum skyldu fara í gerð. Í 8. gr. samningsins var svofellt ákvæði: „Verksali er ekki skyldur að leggja til erlent byggingarefni, en lofar að vera hjálplegur með það eftir föngum og svo sem hægt er“. Verksali lét af höndum timbur til byggingarinnar fyrir um 37 þús. kr. Ágreinigur út af verði timbursins ekki talinn heyra undir gerðardómsákvæði 8. gr. samningsins, þar sem hér hefði verið um beina sölu að ræða ..... 421

**Vettvangsmál.**

- A** krafðist þess fyrir fógetadómi, að metinn yrði gildur réttur hans til umferðar um gangstig. Hæstiréttur vísaði málinu frá fógetaréttinum, þar sem það hefði átt að sæta meðferð vettvangsmála samkvæmt III. kafla laga nr. 41/1919 ..... 307

**Vextir.**

- Vaxta** eigi krafizt, og þeir því eigi dæmdir ..... 368
- Einungis** krafizt 5% vaxta, og þeir dæmdir 1, 115, 141, 145, 181, 285, 547
- Krafizt** 6% vaxta, og þeir dæmdir 1, 72, 168, 190, 196, 232, 258, 339, 356, 396, 418, 535
- j



|                                                                                                         |                    |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|-----|
| Í héraði var krafizt 6% vaxta, en einungis 5% dæmdir. Máli<br>var ekki áfrýjað til hækkunar vaxta ..... | 179,               | 455 |
| Vextir dæmdir frá eindaga kröfu .....                                                                   | 72, 168, 190, 258, | 396 |
| Vextir dæmdir frá sáttakærudegi .....                                                                   | 145,               | 339 |
| Vextir dæmdir frá stefnudegi 141, 179, 196, 285, 356, 418, 455,                                         | 535,               | 547 |
| Vaxtavaxta krafizt, en aðeins einfaldir vextir dæmdir .....                                             |                    | 115 |

### Vinnusamningar.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-----|
| Kona vann allt orlofsárið 1945—1946 hjá vinnufatagerð. Hún fékk þar ekki föst laun, en hafði ákvæðisvinnukaup, miðað við dagvinnutaxta stéttarfélags síns. Hún þótti eiga rétt til orlofsfjár samkvæmt lögum nr. 16/1943 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |  | 285 |
| Samkvæmt samningi stéttarfélaga útgerðarmanna og sjómanna um kaup og kjör á sildveiðum skyldu sjómenn hafa kaup frá lögskráningardegi til uppgerðardags. Hásetar á sildveiðiskipinu G voru afskráðir úr skiprúmi 20. ágúst 1945, en útgerðarmenn skipsins gerðu þeim reikningsskil hinn 27. sama mánaðar og guldu þeim kaup til afskráningardags, 20. ág. Hásetarnir töldu sig hins vegar eiga kaup til 27. ág. og var krafa þeirra í dómsmáli um laun til þess tíma tekin til greina, enda áttu þeir ekki sök á þeim drætti, sem varð á reikningsskilum og greiðslu .....                                                                                                      |  | 396 |
| A skipstjóri, sem látið hafði af störfum á skipi B útgerðarmanns, taldi sér hafa verið sagt upp starfi fyrirvaralaust og krafðist þriggja mánaða launa. B kvað A aðeins hafa verið ráðinn til að fara tvær til þrjár ferðir með skipið til útlanda, en að tveimur ferðum loknum hafi A komið á skrifstofu sína, sagzt vera hættur störfum á skipinu og fengið greidda inneign sína. Í máli A á hendur B þótti ekki sannað, að A hefði verið ráðinn til tiltekins tíma, enda hafði B ekki séð um, að gerður væri skriflegur ráðningarsamningur, sbr. 1. gr. laga nr. 41/1930. Og þar sem B tókst ekki að sanna, að A hefði sagt upp starfinu, var krafa A tekin til greina ..... |  | 455 |

### Vitni. Sbr. sönnun.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                           |     |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-----|
| Mörg vitni voru leidd um það, hvort áfengisáhrif hafi sézt á bifreiðarstjóra, og var framburður þeirra mjög sundurleitur .....                                                                                                                                                            | 77, | 460 |
| Í útburðarmáli andmælti gerðarþoli því, að vitnið A fengi að staðfesta framburð sinn með eiði eða drengskaparheiti sökum andlegs vanþroska, enda væri það ólæst og óskrifandi. Sérfræðingur í geðsjúkdómum, sem athugaði andlegt ástand A, kvað vitnið vera vitgrannt, en fákunnátta þess |     |     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| stafi þó ekki af vitsmunaskorti þess. Muni vitnisburður þess um atvik, er það sér og heyrir, jafngilda meðallagi, að því er áreiðanleik snertir. Með hliðsjón af þessu var A heimilað að staðfesta framburð sinn .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 160 |
| Fyrirverandi héraðsdómara talið skylt að koma fyrir dóm og bera vitni um atvik, sem gerzt höfðu í sambandi við embætti hans, meðan hann gegndi því, enda var atvikum þannig háttað, að þau urðu ekki upplýst með vottorði úr embættisbók eða öðru opinberu skjali, sbr. 4. tölulið 125. gr. laga nr. 85/1936 .....                                                                                                                                                                                                                              | 276 |
| Hæstaréttarlögmaður (A) fór í héraði með skuldamál fyrir stefnanda. Af hálfu stefndu var A stefnt til að bera vitni í málinu. A skarst undan því að koma fyrir dóminn og studdi andmæli sín við 1. gr. laga nr. 61/1942, tilsk. 19. júlí 1793 og 3. tölulið 126. gr. laga nr. 85/1936. Talið var, að lagaákvæði þessi girði ekki fyrir það, að málflytjanda sé stefnt sem vitni í máli, er hann flytur, og þar sem ekki var vitað um efni þeirra spurninga, sem fyrir A kynnu að verða lagðar, þá var honum talið skylt að koma fyrir dóm ..... | 438 |

### Víxlar.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                         |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| A sótti B til greiðslu fjárhæðar samkvæmt víxli. B krafðist sýknu af þeim sökum, að hann hefði afhent A tvo tilgreinda víxla sem greiðslu á víxli þeim, sem stefnt var út af. Gegn andmælum A þótti B ekki geta komið slíkum vörnum að í víxilmáli, sbr. 208. gr. laga nr. 85/1936 .... | 168 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

### Vöruskömmtn.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| A, atvinnubílstjóri við mannflutninga, var sóttur til sakar fyrir brot á ákvæðum 6. gr. reglugerðar nr. 131/1947, þar sem hann hafði stundað atvinnu sína fram yfir kl. 23 á kvöldin. A krafðist sýknu af þeim sökum, að reglugerðarákvæðið hefði ekki stoð í lögum. Ekki var talið, að viðkomandi ráðuneyti hefði með setningu ákvæðisins beitt valdi sínu á ómálfnislegan hátt né farið út fyrir lagamörk, enda hefði ákvæðið stoð í 5. tölulið 12. gr. laga nr. 70/1947. Var A því dæmd sekt fyrir brot á nefndum lagaákvæðum ..... | 88  |
| A hófst handa um að girða lóð sína án þess að leita samþykkis fjárhagsráðs. Var honum dæmd refsing samkvæmt 2. mgr. 11. gr. reglugerðar nr. 82/1947, sbr. lög nr. 70/1947 ....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 322 |

### Þjófnaður.

|                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A fór tvívegis inn í ólæst herbergi og stal þar peningum og munum. Varðaði það við 244. gr. laga nr. 19/1940. Þá not- |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| færði hann sér muni, sem hann vissi, að annar maður hafði stolið. Var það brot heimfært undir 254. gr. sömu laga ..                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 90  |
| A, sem áður hafði margsinnis hlotið refsidóma fyrir þjófnað, var dæmd refsing fyrir margs konar þjófnaði á peningum, áfengi o. fl. úr íbúðum og bifreiðum. Hann hafði meðal annars farið að næturþeli inn um opinn glugga til þjófnaðar í íbúð, þar sem fólk var í svefni. Varðaði sá verknaður við 2. mgr. 244. gr. laga nr. 19/1940. Þá hafði og A þegið af B áfengi, sem hann vissi, að B hafði stolið. Varðaði það við 254. gr. sömu laga. Refsing A var ákveðin með hliðsjón af 72. og 255. gr. sömu laga ..... | 94  |
| A og B tóku með leynd úr vörzlum C, framkvæmdarstjóra verzlunarfyrtækis, tékkávisanaeyðublöð, sem eigi höfðu verið fyllt út að öðru leyti en því, að á flest þeirra hafði verið stimplað nafn fyrirtækisins og „pr. pr.“ fyrir framan nafnið. Þessi verknaður ekki talinn varða við 244. gr. eða önnur ákvæði 26. kafla laga nr. 19/1940 .....                                                                                                                                                                       | 181 |
| A dæmd refsing fyrir itrekaðan þjófnað samkvæmt 244. sbr. 255. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 193 |
| A, sem vann á járnsmíðaverkstæði, dæmdur eftir líkum fyrir þjófnað á rafmagnsborvél af verkstæðinu. Brot heimfært undir 244. gr. laga nr. 19/1940, og refsing ákveðin samkvæmt þeirri gr. og 78. gr. sömu laga .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 215 |
| Fjórum mönnum dæmd refsing fyrir margs konar þjófnaði, er þeir höfðu að sumu leyti framið sameiginlega. Refsing ákveðin samkvæmt 244. gr. og fyrir eitt brot eins þeirra samkvæmt 254. gr. laga nr. 19/1940. Þá var og höfð hliðsjón af 72. gr. sömu laga, að því er tvo sökunauta varðaði, en refsing eins þeirra ákveðin með skirskotun til 78. gr. sömu laga .....                                                                                                                                                | 263 |
| Manni dæmd refsing fyrir þjófnað samkvæmt 244. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 315 |
| A stal peningum af drukknum manni og keypti sér áfengi fyrir þá. Sætti hann refsingu samkvæmt 244. sbr. 255. gr. laga nr. 19/1940. B neytti áfengisins með A, enda þótt hann væri viðstaddur, er það var keypt, og vissi, að A galt það með stolnum peningum. Var B dæmd refsing samkvæmt 254. gr. nefndra laga .....                                                                                                                                                                                                | 349 |
| A dæmd refsing fyrir þjófnað samkvæmt 244. gr. sbr. 255. gr. laga nr. 19/1940 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 409 |

## Ærumeiðingar.

|                                                                                |     |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Hæstaréttarlögmaður vittur fyrir meynrði í greinargerð og ummælin ómerkt ..... | 168 |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----|

Héraðsdómari vítti málflutningsmann í héraði fyrir ósæmileg orð í málflutningi, en tilgreindi aðeins orðin „óprúttinn málflutning“. Hæstiréttur staðfesti viturnar, að því er þessi orð varðaði, en felldi þær að öðru leyti niður, þar sem ummælin væru ekki nægilega tilgreind ..... 232

Ökuleyfi. Sjá atvinnuréttindi, bifreiðar.

Ölvun. Sjá áfengislagabrot.

### Örorka.

Tryggingaryfirlæknir metur örorku manns ..... 72, 258, 507





